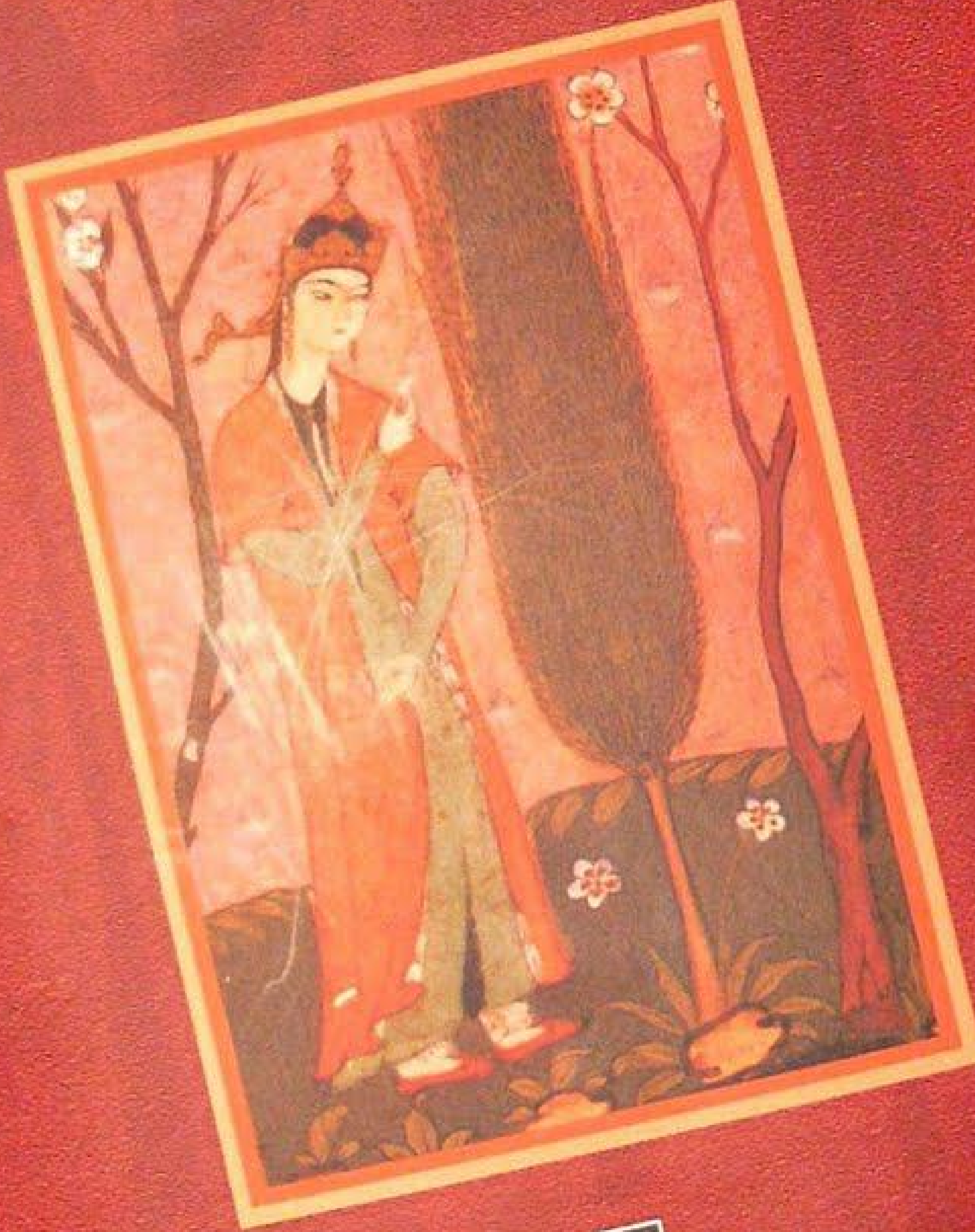
DELÂİL-İ HAYRAT ŞERHİ

yûsuf ile züleyha

kalbin üzerinde titreyen hüzün

nazan bekiroğlu

30. BASKI

İÇİNDEKİLER

"Sen onlara bu kıssayı anlat, belki üzerinde düşünürler."

A'râf, 176

Birinci Bölüm / SÖZ BAŞI

Söz Başı

Bismihû.

Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla.

Önce söz vardı, hayat sonradan geldi.

Önce çile vardı ihsan arkadan geldi.

Önce iştiyak, arkadan sebat geldi.

Sözün yaradılışı Züleyha'nın yaradılışından evveldi. Âdem, ki ona bütün isimler öğretildi. Yûsuf'un kaderi Züleyha'ya tecelli. Züleyha'nın kaderi Yûsuf'a tecelli. Kuyu. Zindan. Kuyu. Zindan. Önce çile arkadan ihsan. Züleyha vazgeçti mi maşukundan?

Mülk gibi söz de, ne senin ne benim.

Cümle gibi aşk da ne senin ne benim.

Söz de,

aşk da,

ne benim ne senin.

Bir yaz sabahına doğan ve su değdiğinde kokusunu salan kırmızı sardunya,

ağustos göklerinde başımın üzerinden geçen bulut,

mayıs gülü,

ışıklı nisan yağmuru

ne kadar Allah'tansa,

mülk gibi söz de ve aşk da

O'ndan.

"Sen" tahtına yazıcı kimi oturtsa da,

beşerî bir sevgili ya da cismanî bir aşk gibi görünen,

hiçbir yol O'ndan özgeye çıkmıyor aslında, "gönül tahtına O'ndan özge sultan" olmuyor.

Değil mi ki her şey O'ndan,

gidecek yer yok O'ndan başka. Gelinen yer yok O'ndan başka.

İnsan o ki, O'ndan başkasını sevemez sevginin mahiyeti icabı, O'ndan başkasını bilemez bilginin mahiyeti icabı.

Işık ki tek kaynaktan dağılır, ışığa yakın olan aydınlık, uzakta kalan karanlıktır. Her şeyin O'ndan olması, ve ışığın tek kaynaktan dağılıyor olması O'ndan başkasının bilinme ve sevilme ihtimalini tümden yok eder.

Kimi zaman sevdiğimizin ne olduğunu bilmeden severiz. Ve insan henüz neyi sevdiğini bilmediği böyle zamanlarda O'ndan başkasını sevdiğini zannedebilir:

Bir çiçeği, bir kuşu,

denizi, yağmuru,

gökyüzünü, yazıyı,

yazıyı yazanı, kalemi tutanı,

bir yaratılmışı hasılı.

Söz gelimi Leylâ Mecnun'u, Şirin Ferhâd'ı, Züleyha Yûsuf'u

sevdiğini zannedebilir.

Oysa sevmek, en fazla, neyi sevdiğini fark etmek demektir ve seven biraz da neyi sevdiğini bilendir.

Çünkü ışığın kaynağı tektir ve kim aydınlığının kendinden menkul olduğunu iddia edebilir?

Her aşk O'na çıkar sonunda, O'ndan başkasını sevmek imkânsız gibidir. Seven neyi sevdiğini bilse de bu böyledir, bilmese de bu böyledir.

Bu yüzden değil mi ki kendini kaybetmek gibi görünen aşk, aslında kendini bilmek. İstese de insan O'ndan özgeyi sevme şansı yok. Şans sözcüğü yok lügatlerde bundan böyle, O'ndan özgeyi sevme ihtimali yok. Ve neyi sevdiğini bilenle bilmeyen arasındaki fark sadece bilmenin bilincinden ibaret.

Küçük bir biliş farkı.

Mülk gibi aşk da Allah'tan.

Ruhun da O, kalbin de O, aklın da O.

Tenin de O, canın da O, cismin de O.

Ve aradan perdeleri kaldırarak O'nu bilmek olarak tanımlanan şey, bu seyr ü sefer, sadece O'nu bilmeyi bilmenin sancısından ibaret.

Sevginin yanılgısı yok. Yanlış olan neyi sevdiğini bilmemek ve yolu yanlış çizmek. Hangi kaynaktan geldiğini suyun, hangi dağın üstünden döküldüğünü aydınlığın, bilmemek. Bilmemek yanlış kılar sevgiyi.

Züleyha ki Yûsuf'u sevdi. İbtida, neyi ve kimi sevdiğini bilmedi. Sonra aşkın kaynağını bildi, Yûsuf'u değil, Yûsuf'ta tecellâ eden nuru sevdiğini fark etti. Yûsuf da, ki rüyasında güneş, ay ve on bir yıldız ona secde etmişti, bir kuyuya atılmış ve kendisine zindanda rüya yorumu verilmişti, önce aşkın kaynağını bildi sonra nurun Züleyha sûretinde tecellâ ettiğini fark etti. Biri sûretten nura yükselirken diğeri nurun sûrette tecellâ ettiğini idrak etti.

İşte bütün hikâye: Kim düştü kuyuya, Yûsuf mu, Yakub mu, Züleyha mı? Zindan kimin kaderi, Yûsuf'un mu, Yakub'un mu, yoksa Züleyha'nın mı? Yûsuf, Yakub ve Züleyha yok aslında. Hepsi bir, hepsi O bir, hepsi tek bir.

Söylenmemiş Mesnevi kalmadı yer yüzünde. Her *Yûsuf u Züleyha*, bir öncekinin hem aynı hem başkası. Bu nasıl mazmun, diyor ya, kalbi dipsiz derinliklerde çoğalan Fuzuli, Farsça *Divan*'ının önsözünde, yani ki Mukaddime'sinde. Hiç kullanılmamış, diye kaldırıp atıyor ya bir imgeyi uykusuz kaldığı gecelerin sabaha değdiği yerde. Sonra aynı gecelerin aynı sabahlara değdiği yerde, bu kez, bu nasıl mazmun, diye yırtıyor ya kullanılmış olan bir başka mazmunu. Hem bilinen hem bilinmeyen, hem kullanılmış bir imge hem kullanılmamış bir imge; böyle olmalı ki sözün hükmü tamam olsun. Eski zincire bağlanan bir halka, ama yeni, böyle olsun ki zincir kuvvetli olsun.

Her *Yûsuf u Züleyha* bir öncekinin hem aynı hem başkası. Bu da öyle. Ayna aynı, kitap farklı.

Şiir:

bu kez birkaç kitap

yine aynı ayna

ve birkaç ruh

hepsinin içinde mevcûd

Züleyha'nın acısı acının Züleyha'sı

(Ayşegül Kösa)

Bismihû.

Esirge ve bağışla.

Öptüm kitapların da üzerindeki *Kitâb*'ı, öptüm ve koydum alnıma.

Ben: Yazıcı. Yazmaya başladığımda, yıl bin dokuz yüz doksan dokuz milâttan sonra, aylardan Nisandı. Bir mumun ışığında bir rüzgâr titriyorken. Ve bir hattat nefesinin, bir mumun alevini bile titretmemesi gerekiyorken. Sürgün düştüğüm zamanlarda ben kalbimi çatlatan nefesi salıverdim.

Ben: Yazıcı. Kalbim çatladığında tanığım su kıyısında bir kavak ağacıydı.

İlk sözcükler mürekkebi mor kalemimin ucundan dökülürken, Ayasofya'da Topkandilin altında değil idiysem de Hamdullah Hamdi Hazretleri gibi (rahmet onun ve bütün *Yûsuf u Züleyha* yazıcılarının üzerine olsun), ben de suyun kıyısındaki kentte kendimce bir Ayasofya'daydım. Uyanıklığım, rüyaları yorumlayacak Yûsuf'un uyanıklığından farklıydı elbet ama ben de gecenin saat sıfır üçlerinde daima uyanıktım.

Çöl ile Başlasın Bu Hikâye

Her hikâyenin bir başlangıcı, bir gelişmesi ve bir de sonu var.

Nokta ile başlar nokta ile biter hikâye. Sonra cümle. Bir cümle daha. Bir daha cümle.

Çöl ile başlasın mı bu hikâye?

Çöl ile başlasın bu hikâye.

Çünkü çölün merhametli kalbinde su her şey anlamına gelir de, yemin, on biri

Yûsuf'un rüyasına giren yıldızın üzerine edilir. Ve Yûsuf, Züleyha'nın düşüne de gerçeğine de çölden gelir. Ve Yakub da Yûsuf'a çölden gelir.

Susuzluğuyla çöller gezer âşık; öyle ki, Yûsuf da, Züleyha da, Yakub da, hepsinin yolu çölden geçmektedir. Kervanın da, ceylânın da yolu, çölden geçmektedir.

Kervan yorgun, ceylân vurgun. Çölde yıldız damlaları.

Bir yanı dağ bir yanı deniz çölün. Bir yanı fırtına bir yanı kum.

Ve üzerindeki gökten çölün, ışıklar saçarak gösterişli bir kuyruklu yıldız geçiyor. Geriye bıraktığı, sürüklenen bir iz ve bütün ırmaklardan daha mavi bir ırmağa düşen yansıma. Bir kez de yerde yaratılıyor. Sonra, sonsuza değilse de, sonuna değin görünmez oluyor.

Çöl ile başlasın bu hikâye.

Çünkü başlangıçta susan çöl, üzerinden geçenden geriye, bir ölüm bırakmıyorsa eğer, bir hikâye bırakıyor. Ve bütün bahâneler çölün sırtına kalsa da, kalbinin bir köşesi kedere dokunan hiçbir hikâye nedensiz yazılmıyor. Çölün aşka bahânesi var! Yoksa, çölün bahâ nesi var?

Uzak gibi görünse de, çöl, her hikâyeye yakın. Bu hikâye de çöl ile başlasın. Çünkü başlarken susar çöl, ama söylenebilecek her şey onun esrarında gizlice yer alır. Çünkü ırmaklar kendi derinliklerinde boğulurken çöller de kendi susuzluklarında kavrulmaktadır.

Üstelik kendi hikâyesini de, çöl, kendi yazmaktadır.

Avut beni ey çöl, hikâyenle oyala!

Ne acı!

Yine de çölle başlasın bu hikâye.

Çöl ile başlıyor da, kim bilir nasıl bitecek bu hikâye?

Şaşılacak kadar eksik kalmayacak mı yine de, bitti zannedilen hikâye?

İkinci Bölüm / YÛSUF'UN RÜYASI

Yûsuf'un Rüyası

Çöl ile başladı bu hikâye.

Ken'an ki hiçbir zaman bulunamamış ve bulunamayacak olan kentlerden biri değildi, çölün koynuna apaçık yazılmıştı ismi.

Vakit tam sabah üzeri, rüyalarda uyku uyanıklığının gezindiği bol yıldızlı saatlerden biri.

Birazdan günün bereketli ışıkları çölün kıyısına yaslanmış dağın üzerinden süzülerek eteklerine dökülecek. Çok ve kalın dallı hurma koruluklarının ilk bahar sürgünlerine ve yaşlı yapraklarına değecek. Birazdan aydınlanacak toprak damlarda gecenin izleri. Sevdanın üzerini örten ve kendi üzerine cefayı çeken gecenin denizi. Birazdan gece bitecek. Hastaların ıztırabı, annelerin uykusuzluğu. Vakit güne değecek.

Ama şimdi gökler simsiyahtı. Gece henüz vardı. Çöl uzanırken doğudan batıya, batıdan doğuya, çöl gece kadardı. Gece çöl kadardı.

Yûsuf bir güzel çocuk, Ken'an'ın Yûsuf'u. Naz uykularındaydı.

Yûsuf, güzelim göz kapaklarının arkasındaydı.

Güzelim göz kapaklarının arkasında Yûsuf'un rüyası vardı.

Yûsuf rüyasında, rüyası Yûsuf'taydı.

Yûsuf'un rüyasında güneş vardı, ay vardı, Yûsuf'un rüyasında tam on bir yıldız vardı. Berrak ve derin gökyüzü, Yûsuf'un, elini uzatsa dokunabileceği kadar yakındaydı. Güneş ve ay birbirinin ışığını söndürmemekte, on bir yıldız başının üzerinde titremekteydi Yûsuf'un rüyasında.

Önce on bir yıldız teker teker gelip Yûsuf'un tam arkasında durdular. Yûsuf döşeğinde, sağdan sola attı kendini.

Ay geldi sonra, Yûsuf'un başının üzerindeki lâcivert semadan indi ve sağ yanında, tam omzu hizasında durdu. Yûsuf'un şakaklarında, dudaklarının kenarında ve burnunun üzerinde ter taneleri. Yûsuf döşeğinde, soldan sağa attı kendini.

Yûsuf'un başının üzerindeki gökten bu kez güneş indi. Geldi ve göklerden inen güneş Yûsuf'un tam önünde durdu. Dört bir yan ışıklarla doldu. Gece aydınlandı. Çöl aydınlandı. Yûsuf'un içindeki karanlık aydınlandı.

Sonra hepsi bir arada, güneş, ay ve on bir yıldız, Yûsuf'un etrafında döndüler ve

yerlere kadar eğildiler, secde ettiler.

Yûsuf döşeğinde kendini sağdan sola, soldan sağa attı bir kez daha. Boncuk boncuk terledi. Gül perçemleri alnının üzerinde, gömleği sırtında sırılsıklam. Haykırarak uyandı: Baba! Babacığım! Kendisine ne olduğunu anlamadan ağladı: Baba! Babacığım!

Yûsuf'un başı, Yakub'un çenesiyle boynunun arasındaki korunakta. Saçlarının ıslaklığı Yakub'un omzunu ıslattı. Bir yaprak gibi titrerken Yûsuf baba kucağındaki emniyette bile, Yakub sordu: Oğulcuğum, ne oldu, de bana, ne'n var?

Yûsuf titremekte, Yakub güçlü bir çınar. Kalın ve kocaman ve koruyucu dalları, serinletici yaprakları var. Sordu Yakub tekrar tekrar: Anlat oğulcuğum bana, ne'n var?

Yûsuf önce kesik kesik ve zayıf bir sesle, sonra berrak ve coşan bir suyun sesiyle anlatmaya başladı. Dedi: Düşümde güneşi gördüm cânım baba.

Yakub titredi.

Sonra ay'ı gördüm, diye ilâve etti.

Yakub ürperdi.

Sonra on bir yıldız gördüm yanı sıra.

Yakub yumdu gözlerini. İçinden bir deniz geçti.

Geldiler, teker teker, gökten yanı başıma indiler. Döndüler çevremi bir kez. Sonra önümde...

Yakub yumdu gözlerini daha sıkı, açtı gözlerini daha büyük içindeki göklere.

Cânım baba, cânımın içi baba. Döndüler çevremde bir kez ve önümde eğildiler, secdeler ettiler.

Yakub, içindeki göklerde eridi.

Kendisine olağan olmayan bir rüya anlatılan bir baba, Yakub, daha bir yasladı Yûsuf'u kocaman sinesine, dallarını ve yapraklarını sıkıca bastırdı Yûsuf'un göğsüne. Yumdu gözlerini tekrar, tekrar açtı içindeki göklere ve denize.

On bir yıldız Yûsuf'un önünde secdelerde. Yûsuf'un gözlerinin derinliğinde mor benekli bir ceylânın gözlerindeki endişenin billûr derinliği.

Ay Yûsuf'un önünde secdede. Bir ceylân, ırmak kıyısına inmiş su içmede.

Güneş Yûsuf'un önünde secdede. Yûsuf'un gözlerinde su içen ceylân ok yemiş,

ürkek ve acılı, titremekte.

Hay, dedi Yakub, Rabbim, Hay! İçinde endişe.

Sustu Yakub. Neden sonra, sus, dedi Yûsuf'a, rüyan sana devlet demektir. Ama zamanı çok sonraları gelecektir. Şimdi sus cânım oğul!

Ve sakın kimseye. Sakın kimseye. Hele sakın ağabeylerine. Hiç ama hiçbir şey söyleme. Onlar da çocuklardır. Nerede ki devlet ve muhabbet var, nerede ki hal var makam var, orada kıskançlık vardır. Bu yüzden cânım oğul, ey benim Yûsuf'um oğul, hiç kimseye hele kardeşlerine hiç, hiçbir şey söyleme.

Yakub okşadı Yûsuf'un hâlâ ıslak saçlarını, göz kapaklarının üzerinden geçirdi bir yağmur gülünün sancısında çatlayan dudaklarını. Sağ elinin baş parmağını Yûsuf'un iki kaşının tam ortasına dokundurdu. Irmakların annesi olan Nil'in bir gün bu alnın aydınlığından akacağını ve Nil'in ceylânlarının bir gün bu alından su içmeye ineceğini bildi.

Yûsuf, karanlık bir uykunun güvenli sularına dökülürken yeniden, bitmesine çok az zaman kalmış bir gecenin koynuna çocuksu bir geri dönüşle tekrar girerken, Yakub gözlerini bir daha kapatmadı. Baktı durdu, siyah gecenin içindeki siyah bir noktaya.

Bitmekte olan şu geceye, ve çölün sonundaki kocaman dağın arkasından doğacak olan güne and olsun ki, diye geçirdi içinden, Yûsuf'a peygamberlik muştusu verildi. Ama zamanı var ve çok sınanması, çok acı çekmesi gerekecek. Yolun serin ve selâmetli olsun, âh benim güzeller güzeli oğulcuğum, âh benim güzelim, Yûsuf'um.

Özet: Yûsuf'un Güzelliği

Güzeldi Yûsuf. O kadar ki, adı Mâh-ı Ken'an'dı. Yani Ken'an'ın dolunayı.

Güzeldi Yûsuf. O kadar ki, o geçerken kentinin gecesinde kentinin sokaklarından, evlerinin sahibi olan kadınlar duvara vuran ışığın şavkımasından, Yûsuf geçiyor, diye fısıldar da sevinçle birbirlerine, kandillerini söndürürlerdi. Işık gökten yere değil o geçerken, yerden göğe ağardı.

Güzeldi Yûsuf. O kadar ki, her güzellik gibi onun da güzelliğinin olduğu yerde kıskançlık ve muhabbet bir arada yaşardı. Ve her güzellik gibi Yûsuf'un güzelliğinin

de kendisine zararı vardı. Ama sadece ilk anda, çünkü Yûsuf dar zamanlar için değil geniş zamanlar ve uzun yollar için yaratılmıştı.

Güzeldi Yûsuf, o kadar güzeldi ki Yûsuf'u hiç görmemiş bir yazıcı onun güzelliğini anlatmaya gelince sıra, sadece susardı ve onun güzelliğini ancak özetleyebilirdi. Çünkü güzelliğin özeti yazıcının sözcüklerinden çok okuyucunun muhayyilesi demekti. Sözcük sınırlı muhayyile ise sınırsızlıktı.

Öyleyse Yûsuf'un güzelliği sözcüklerle sınırlı değil ancak hayalin ufukları ile sınırsızdı.

Öykü: Bedevinin Yûsuf'a Bir Ayna Armağan Etmesi

Bir gün Yûsuf'un güzellik şöhretini duyan bir bedevi, çöller aşıp seraplara kanmadan, vahalarda duraklayıp en fazla, hiç yolundan sapmadan. Yûsuf'u görmek için Ken'an iline varmıştı.

Yanına vardığı zaman, Yûsuf, o güzellik güneşi, çocukça bir sevinçle gülümsedi. Ve dedi: De bakalım ey bedevi, bunca yolu aştın ve geldin. Bir yükün olmalı. Sözün hazinesinden ya da meta denizinden ne getirdin bana?

Yoksul bedevi gülümsedi.

Dedi: Yûsuf, ey Ken'an'a doğan dolunay! Ey varlığı varlıklara sebep olandan nişane olan! Gülümsedin, içim aydınlandı. Baktın ve konuştun ya benimle artık yitmem, eskimem. Lâkin güzelliğin denizinde yekta inci iken sen, benim gibi yoksul bir bedevi sana ne verebilir ki? Sende olmayan, bende, ne olabilir ki?

Böyle diyerek bedevi, sırtındaki deve tüyü heybeden bir ayna çıkardı usulca. Küçük, yuvarlak bir el aynası, kıymetsiz bir şey.

Sana, dedi, en uygun armağan bir ayna olabilir yine de.

Bir ayna ki ona baktığında kendi güzelliğini göresin.

Ve nasıl yansıyorsa senin güzelliğin şu aynaya, nasıl sen olmasan bir büyük boşluktan başka bir şey düşmeyecekse şu aynaya. İşte öylece bilesin ki o en parlak ışığın yansımasından başka bir şey değildir senin de güzelliğin.

Sen sûretsin O asıl. Sen fersin O mana.

Sen bedensin O ruh. Sen gurbetsin O yurt.

Sen parçasın O bütün. Sen gölgesin O ışık.

Böyle söyleyip de geldiği uzun yolları aşmak üzere geri dönerken bedevi, Yûsuf baktı elindeki aynaya. Ve, bildim, dedi. Her şey O'ndan, sen de O'ndan, ben de O'ndan! Bunu söylemek istiyorsun. Ve ben bunu biliyorum.

Yakub'un Yûsuf'u Diğer Oğullarından Ayırması

Yûsuf, emniyetli baba göğsünün sıcağında uykunun sularına düşerken, Yakub çölün derinliklerine baktı, sonsuzluğa. Sonra Yûsuf'u ve diğer oğullarını düşündü. En fazla da Yûsuf'a muhabbetindeki farklılığı, coşkuyu düşündü. Düşüncesinde, Yûsuf'un ve Bünyamin'in, on büyük kardeşe baba bir-ana ayrı oluşunun yeri yoktu.

Dedi: Bir baba, bir anne gibi taşımasa da karnında, kanından yaptığı sütle beslemiş olmasa da; bir yanını tamam ettiği, hayatına sebep olduğu yavruları arasında ayrım yapabilir mi?

Birini, on birine fazla, on birini birine eksik tutabilir mi? Birini öbürüne denk tutmasa geceleri hiç uyuyabilir mi?

Yûsuf on bir kardeşinden farklı değil kalbimde Yûsuf olarak. Ama Yûsuf, dediysem, Yûsuf'un gözlerinde Yûsuf'tan başka bir şey gördüğümden.

Yûsuf'a ibtilâm, bu ibtilâyla sınanacağımdan. Yûsuf'a sevdam Yûsuf'un gözlerinde yansımasını gördüğüm ışıktan.

Yûsuf göl, ben göle görüntüsü düşen mehtabın ardındayım.

Yûsuf ayna, ben aynaya yansıyan ışığın tayfındayım.

Yûsuf sûret, ben sûretten içre aslolanın sevdasındayım.

Nakşı görüp de nakkaşa nasıl kayıtsız kalayım? Varlığım ve mahiyetim, nasibim ve görevim O'ndan ve O'nun içinse, O'ndan gelen ışığa gözlerimi nasıl kapayayım?

Yûsuf da on bir kardeşi kadar evlât bana.

Neyleyim ki Yûsuf'tan fazlası var Yûsuf'ta.

Yûsuf'u sevdi Yakub.

Yûsuf'u çok sevdi, farklı sevdi.

Ve kendi muhabbetinden başı dönerken Yakub'un, anladı ki kendisine sırrını gösteren gökler başının üzerinde muhabbetin temeliyle dönmektedir. Ve anladı ki Yûsuf'u, bir babanın evlâdına duyduğu muhabbetle değil, ilâhi nurun cezbesine kapılmış bir peygamberin diğer bir peygamberi sevdiği gibi sevmektedir.

Yakub'un Büyük Oğullarını Töhmetten Kurtarması

Bir oğlu kalbinin üzerinde uyurken Yakub, on oğluna dair kalbinin içinden geçen korkuyu düşündü. Bünyamin henüz öykünün dışında kalacak kadar küçücüktü.

Oğul oğul Yûsuf'um oğul, dedi Yakub önce. Oğul oğul on oğul, diye devam etti:

Kalbimde on iki yıldız, aydınlığımsınız. Birinizin yerini yeğ tutamam diğerine şu baba yüreğimde. Korkum gün ortasında ani bir karanlık gibi düşerken yüreğime, korkum, kalbinize duyduğum güvensizlikten değildi. Yûsuf'a, düşünü kardeşlerine anlatma, derken ben, on iki yıldızı göklerinde gezdiren sema olan ben, her oğul sözcüğü çıktığında ağzından kalbi hacminin on iki katı kadar genişleyen ben olan ben. Yûsuf'u korumak kadar on oğlumu da korumak niyetindeydim. Korkum nefsinize tasallut edecek şeytana dairdi. Şeytan ki musallat olmak için nefsinize fırsat kollar. Nefis ki kötülüğü emreder.

Şeytan nefsinizi ele geçirdiği zaman, ki öyle genç öyle erkensiniz, öyle tecrübesiz öyle mukavemetsizsiniz, şeytan sizi ele geçirdiği zamana dair itham ettiğim siz, siz değilsiniz.

İthamım, içinizde taşıdığınız cevhere dair değil ey on oğul. Töhmet altında bıraktığım, siz değilsiniz. Geçici olarak elmas düşerse çamura, pas tutarsa kıymetli bir ayna, kıymetinden yitirmez elbet. Ama ele alınıp temizlenmesi gerek. Ve hiç düşmese elmas çamura, hiç pas tutmasa ezeli nurun ışık düşürdüğü ayna, daha iyi değil mi? Öyle bir illet ki şeytanın nefse zulmeti, yaklaşmasına hiç izin vermemeli.

Şeytanın tasallutundan korunmak zor, onun tasallut edebileceği karanlıklardan uzak durmak daha kolaydır. "Yapma" yasağını yerine getirmekten daha kolaydır "yapma" emrini gerektirecek kötülüğe hiç yaklaşmamak.

Hele ki saf çocuk kalbi iyilik kadar kötülük karşısında da savunmasızdır, çocuk

yüreği kötülüğün kötülüğünü fark edemeyecek kadar gönül gözünden mahrumdur. Bilgi ve tecrübe, terbiye ve erdem biriktirilip de o kalbin içerisinde, kıvamın gücüyle kendi kalbinin emrettiği iyiliğe sahip çıkıncaya kadar çocuğun kalbi, kötülük ihtimalinden uzak tutulmalı. Şeytanın içine sızabileceği aralıklara izin verilmemeli. Bu yüzden ey on oğul, ithamım size değil şeytanadır. Şimdilik bu bilgi sizden uzak tutulmalıdır.

Kocaman dağın arkasından fecr, ipliklerini tükenen geceye uzattı. Başı telli ince boyunlu kuşlar yuvalarında, arslanlar ve kara panterler mağaralarında, kervan yorgunu develer ağıllarında kıpırdandı. Çöldeki canlılar arasında bir kurt ve bir karaca da vardı.

Yûsuf uykusunda iç geçirdi. Bünyamin annesinin göğsünden süt emdi. On oğul, kükreyen on yavru arslan gibi, sabahın ilk soluğunu çekti içine. Yakub çölde günün başladığını fark etti.

Kardeşlerinin, Yûsuf'u Kıra Götürmek İçin Yakub'dan İzin Alması

Yakub, her ne kadar şeytanın çocuk gönüllerdeki tasallutundan korkarak, aman kardeşlerin duymasın, dediyse de, yerin kulağı var, her nasıl olduysa oldu, Yûsuf'un rüyası ağabeyleri arasında duyuldu. En büyüğünden en küçüğüne kadar hepsinin taşıdığı neticede bir çocuk kalbi, hepsi de Yakub'un muhabbetine Yûsuf kadar muhtaç ve hepsinin muhabbet makamından istediği tek şey adalet!

En küçükleri heyecan içinde, yanakları kıpkırmızı, dedi, duydunuz mu, düş görmüş şimdi de Yûsuf. Düşünde güneş, ay ve on bir yıldız, gökten teker teker inip de secde ediyorlarmış önünde.

Hepsinin kalbinde bir ürperti. Bir sarsıntı on yüreğin her birinde. Kendi kalbinden ibaret kalsa hepsi masum. Sanki her birinin kalbinde Yûsuf'un da ötesindeki Yûsuf'a dair bir ezel bilgisi. Neredeyse Yakub'un kalbinden sirayet eden bir cezbenin sevinci.

Fakat şeytanın tasallutu işte. Aydınlık her birinin kalbinde karanlığa kendisini öyle kolay terk etti. Gizli bir elin bıraktığı kara bir benek hepsinin süveydasında büyüdükçe büyüdü. Bir ses usulca hepsinin kulağına, inanma, diye fısıldadı, inanma, bu bir yalandır.

Kardeşleri, kalplerine inen bu sesin geldiği yeri merak bile etmeden, önce alçak sesle, sonra giderek çoğalan bir nefes halinde, dediler: Yalancı düş ha! Bakın hele, şimdi iki kere suçlu olan şu Yûsuf'a. Önce, bizden çok sevildi. Bizden çok sevildiyse, bizden çok fark edilmek için gayret sarf etti demek ki. Üstelik böyle yaparak babamız Yakub'a da bir suç ortaklığı armağan etti. Bu bir. Şimdi de görmediği düşleri gördüm diyor. Hem öyle düşler ki bunlar, doğruluğundan bir an emin olsak durmaz önünde secde ederdik, ama bu sadece bardağı taşıran son damla. Artık bir çare bulmalı, bir son vermeli bu oyuna. Öyle ki babamızı da kurtarmalı bu suç ortaklığından. Kalbini oğulları arasında adaletle pay etmesini sağlamalı.

Bütün bir öğleden sonra kimi çok öfkeli, gözü dönmüş kimi, kimi daha temkinli, mutedil kimi. Ama neticede hepsi baba yüreğinden kendince adalet isteyen bir çocuk kalbi. Her kötülük bir mantıkla başlardı nasılsa. Öyle kolay geldiler oyuna. Sonunda Yûsuf'tan kurtulmak için ortak bir karara vardılar.

Ertesi sabah Yûsuf'u alıp kırlara çıkacaklardı. Nasıl yapacaklarını bilmiyorlardı ama dönüşte Yûsuf yanlarında olmayacaktı. Bir yük, giderlerken hepsinin omzunda, dönüşte bir dağ kalkmış gibi olacaktı.

Vakit öylesine çabuk geçti ki güneşin, çölün muhabbetli koynuna sığındığını bile anlamadılar. On oğul aceleyle Yakub'un yanına çıktılar.

Uykunun hepsini kollarına almış olması gerektiği böyle bir zamanda, on oğul bir arada. Ağır bir rüzgâr, ürkütücü bir esinti birden çöktü Yakub'un omuzlarına. Bir kalp ağrısı, bir ön sezi. Biraz daha sıkışsa göğsünün sol tarafı, bir âh bile çıkacak değil, öyle bir acı ki!

On oğul on kere evlât sevgisi. Ama bu kurşuni bulut, neyin nesi?

Bir endişe, bir soru Yakubun mavi, masmavi gözlerinin derinliğinde. Ne var oğullarım? Saçlarınızı, sizi naz ile kucaklayacak yastıklarınıza sermeniz gereken böyle bir vakitte. Ne var oğullarım, ne oldu?

En büyükleri bir kandilin içinde ürken aydınlığa dikip gözlerini, bir şey olmadı baba, dedi. Bir şey olmadı ama yarın güneş doğduktan hemen sonra biz on kardeş, ve bir de Yûsuf, yani ki senin oğulların, kırlara çıkmak niyetindeyiz. Bize izin ver, Yûsuf'u bize ver!

Yûsuf'u bize ver! Sözlere sinmiş kesinliğin rengi Yakub'un içini bir kez daha titretti. İzin, ama senin bize vereceğin değil, bizim alacağımız izin. Çünkü sen birsin, biz onuz. Sen babaysan biz oğuluz. Çünkü hepimizin bedeninde ve yüreğinde senin olduğun güçlü varlık uyanıyor şimdiden. Çünkü biz hepimiz şimdiden bir erkeğiz.

Sustu Yakub, sonra düşünceli, Yûsuf gelmese, dedi. İçlerinden biri, sözünü en esirgemezi, yoksa bize güvenmiyor musun, diye âniden sordu.

Pencerede rüzgâr, kandilde alev, kalbinde Yakub titredi.

Yok, dedi Yakub, yok, size güvenim sonsuz elbet, ama korkarım ki onu kurtlar kapar. O küçüğünüzdür, kendisini sizler gibi koruyamaz. Hepsi bir ağızdan, söz birliği etmiş gibi dediler ki: Güven bize, bize güven, ey gözleri görmediğimiz denizler kadar derin şefkatiyle içimizi ısıtan baba.

Güven. O ki bir kez olsun güvenmemek kipinde çekimlense olumlu biçimi bir daha asla geri dönmeyecek. Kırılacağı yoksa da on yürek, bir kez güvenmeyince, dağılıp gidecek. Güven. O ki korunması için güvenmekten başka yolu yok.

Olsun, dedi Yakub, olsun.

On oğlu yitirmemek için Yakub, Yûsuf'un iznini ellerine verdikten sonra herkes uykuya çekildi. Gece, yolculuğunu yarıladığında, Yakub'un evinde uyuyor gibi görünse de herkes uyanıktı, Yûsuf'un dışında. Ve on yürek, nasıl olacak, sorusunun cevabını Yakub'un ağzından çıkan sözde bulmuştu: Korkarım ki onu kurtlar kapar. İşte tamamdı!

Hain bir kurt yarın Yûsuf'u kapacak, geriye de kanlı gömleğini bırakacaktı!

"Yûsuf-ı Bîçareyi Kardeşlerinin Çâha Attığıdır"

Sabah olup da neş'eli bir kalabalık, Yûsuf ortalarında. Uzaklaşırlarken Yakub'un Neş'eler Evi olarak bilinen ve zeytin ağaçlarıyla çevrili evinden. An-be-an. Neş'eli bir kalabalık, ama örtülemeyen bir zorlama, sanki geçerli olan esasında kurşun gibi ağır bir suskunluk da, neş'eli görünmesi gerektiğini bilen bir kalabalık. Gerçekte tek neş'eli olan Yûsuf. Uzaklaşırlarken.

Yakub kötü bir sezgiyle baktı arkalarından. Kalbim, dedi, çıkacak sanki yerinden. Ey

kalbimin şahı oğul, açıp baksam kanıyordur mutlaka, ey benim kalbim oğul. Döner gelir misin bilmem bir daha bana?

Gerçekte biri neş'eli, geri kalan herbiri neş'eli gibi görünen ama neş'eli olmayan bir kalabalık, günlük ve sandal ağaçlarının, Lübnan sedirlerinin arkasında kaybolduktan sonra. Yûsuf, gömleğinin düğmelerini çözdü, sandaletlerini ayaklarından fırlatıp attı. Çimenlerin üzerinde koşup oynamaya başladı. Bir ara sırt üstü uzanıp sevinçle, başının üzerinden geçip giden bulutların şekillerinden anlamlar çıkarmaya çalıştı.

Bakın, diye seslendi ağabeylerine gülümseyerek, şu bir mavi çiçek, bir peygamber çiçeği, sizce de öyle değil mi? Ağabeylerinden biri, hayır, diye cevap verdi, o ayakları ters bir cüce, üstelik kör.

Yûsuf'un gülümsemesi azaldı. Bakın, diye devam etti. Tam şu yanındaki, bir gelin kelebeği, öyle mi?

Hayır, dedi bir diğer ağabeyi, o gördüğün topal bir dev, elinde de can alıcı bir mızrak var.

Yûsuf'un gülümsemesi dondu dudaklarının ucunda. Peki, dedi, şu, yavrusunu ısıtan bir beyaz güvercine benzemiyor mu?

En büyükleri, hayır, diye cevapladı, o daha ziyade karanlıkları mesken edinmiş kapkara bir yarasa.

İçi ürperdi Yûsuf'un, sanki yatmaktan utandı, üşüdü ve toparlandı. Sandaletlerini geçirdi ayaklarına, gömleğinin düğmelerini ilikledi.

Güneş dağı neredeyse aşacaktı. On ağabeyi Yûsuf'un başına toplandılar. Bakışlarında öfke vardı. Kalplerini bir ağızdan açık edip Yûsuf'un önüne koydular:

Seni yalancı düş gören seni!

Seni monolog sürgünü, seni baba yüreğinden muhabbet çalan kalp hırsızı!

Seni payına düşenle yetinmeyip de kardeş hissesine el açan isteyici seni.

Söyle bakalım yalancı düş görmenin cezası nedir? Seni seni!

Dokuz ses, öldürelim, diye yükseldi öfkeyle. İçlerinden biri, en büyükleri, öldürmeyelim, dedi, onu kuyuya atalım da babamıza öldü diyelim.

Öldürelim! Kuyuya atalım! Yûsuf, kuyuyla ölüm arasında gitti geldi. Sonunda

kardeş kalplerinde kuyunun karanlığı ölümün soğukluğuna galip geldi.

İki koluna girdiler, kuyunun karanlık ağzına getirdiler. Bir itekleme. Bir hamle. Tam o sırada içlerinden biri hatırlattı: Yûsuf'un gömleği! Yûsuf'un gömleği! Babamıza ne deriz sonra? Yûsuf'u hain kurdun yediğini nasıl isbat ederiz yoksa?

Her birinin eli bir yandan uzandı. Yûsuf'un sırtından, Yakub'un daha o sabah giydirdiği gömlek çıkartıldı.

Bir hamle. Bir darbe. Bir itekleme. Sadece o kadar.

Bir kuyuda yitmenin başlangıcı sadece bu kadardır.

Üçüncü boyutunu gönüllü terk etmiş kaç nakkaşa minyatür sahifesi, kaç mesneviye bölüm başı: "Yûsuf-ı bîçareyi kardeşlerinin çâha attığıdır".

Bağcıkları çözük sandaletlerinden biri Yûsuf'un, az öteye fırladı. Bedevinin armağan ettiği ayna, gömleğinin iç cebinden çimenlerin üzerine yuvarlandı.

Yûsuf-ı bîçareyi kardeşleri çâha attı.

Az ilerde, içinden geçtiği hayatlar ve kurgusuna düşürüldüğü öykülerin artık uzağında akıbeti merak edilebilir bir karaca.

Karacanın akıbeti, kanı Yûsuf'un gömleğine sürülmek oldu. En güzel kıssanın daha başlangıcında kaybolabileceği en güzel yerde kayboldu, yok oldu. Bir bıçağın sırtından uçuruma düşerken güzel gözlü karaca, kendisini öldürenle göz göze geldiği anda, ama neden, diye hiç sormadı. Bırakabileceği tek şeyi kendisini öldürenin gözlerine bıraktı. Ağladı. Göz yaşları kanı kadar sıcaktı.

Kardeşlerinin, Yûsuf'u Kurt Yedi, Demesi

Güneş dağı devirince çöle akşam indi. Akşam gökten yere indi.

Koyunlar ağıllarına, kuzular koyunların koynuna, erkekler ve kadınlar yuvalarına, çocuklar hele en evvel yuvalarına döndüler.

Gecenin tülü indi de her hasretin üstüne, bir esinti gözlerdeki yaşları ve kavuşmanın sevinci yürekteki acıları sildi.

Sesler kesildi. Yıldızlar kondular lâcivert gökyüzünde kendilerine ayrılmış yere. Seyyareler saydam küreler üzerinde dönmeye başladı yörüngeleri üzre.

Yakub'un on oğlu da döndü geriye. Bir tek Yûsuf dönmedi.

Tam on oğul saydı Yakub teker teker. On birinci nerede? Yûsuf nerede?

En büyüğüyle en küçüğü en önde, ve aradakiler dahil hepsi nefes nefese.

Birinin başladığı sözü öbürü devam ettirdi, bir başkası tamâm etti.

Söz, on oğlun üzerinde kimi hafifçe,

kimi kuvvetle

dalgalandı.

Belli ki, diye geçirdi içinden Yakub onunun da üzerinde matemli bir bulut halkalandı.

Söze en büyükten bir küçüğü başladı.

Baba, dedi, babacığım.

Hepsi bir ağızdan tekrarladı:

Baba, babacığım!

Bir küçüğü devam etti:

Biz yarış yapıyorduk, giysilerimizi çıkarmıştık,

başına da Yûsuf'u bırakmıştık, kimsecikler

çalmasın diye.

Hep bir ağızdan kuvvetle onayladılar:

Kimsecikler çalmasın diye!

Bir diğeri devam etti:

Biz yarış yaparken, kimimiz hızlı, kimimiz

yavaş, ama hepimiz neş'e içinde, ellerimizi vurup da

emen taşına dönünce geriye, başladığımız yere.

Doğruladılar hep birlikte nereye döndüklerini:

Başladığımız yere!

En büyükleri dedi:

Bir de ne görelim? Yûsuf'u kurt yememiş mi? Yedikten sonra utanmadan

bir de geriye Yûsuf'un gömleğini

bırakmamış mı?
Elini cebine attı oğlancık ve dürülmüş, katlanmış
Yûsuf'un gömleğini, ki kanlar içinde,
babasına uzattı.
Baba, dedi, babacığım, Yûsuf'tan geriye bir gömlek kalmış.
Bir ağızdan başlarını kuvvetle sallayarak
dediler ki:
Yûsuf'tan geriye bir gömlek kalmış!
En küçükleri kocaman açarak gecenin içinde parlayan gözlerini,
yanakları ter içinde ve dehşetle,
dedi, âh bir bilsen babacığım,
hain kurdu gördüm ben!
Bir bilsen ne kocaman ve ne sivri
dişleri vardı, pençeleri tam şu kadar,
kuyruğu bu kadardı. Tam atılırken Yûsuf'un üzerine
kulaklarını geriye atmış, ağzını açabildiği kadar açmıştı ve
sırtını kabartmıştı. Boyu neredeyse Yûsuf'un boyu kadardı,
ve göğsünde bütün kurtların merhametsiz göğsünde olduğu gibi kanla ıslanmış
gri tüyler vardı.

Gözleri birer ateş parçası gibi parlayarak atıldı Yûsuf'un üzerine, ne istedi bîçare Yûsuf'tan anlamadık. Ama bir bilsen babacığım ne kadar çok ağladık, ne kadar çok ağladık! Ama işte kurt bu neticede, çaldı bizden Yûsuf'u ve kanlı bir gömlek kaldı Yûsuf'tan geriye.

En küçük oğlan, en büyük ağabeyinin elinden alıp da kanlı gömleği uzatırken babasına hep bir ağızdan yinelediler:

Kanlı bir gömlek kaldı Yûsuf'tan geriye!

Yakub, sabah o kadar muhabbetle Yûsuf'un sırtına giydirdiği gömleği ellerinin arasına aldı. Şurası Yûsuf'un tam boynunun değdiği yer, şurası yakası. Şu sağ

göğsünün altında iliklenen sedef düğme. Şurası kol ağızları. Şurası Yûsuf'un sırtını örtmüş, şurası göğsünü kapatmış, şurası omuzlarından akmıştı. Şurada gömleğe dokunmuş birkaç parça çimen yeşili, ve âh, şurada Yakub'un sabah tam ortadan ayırıp özenle taradığı Yûsuf'un siyâh, simsiyâh saçlardan dökülmüş bir tek saç teli.

Gömleği öptü Yakub, yanağına değdirdi. Yûsuf'un teniyle karışık gül kokusu: Yûsuf'un kokusu.

Kardeşleri haykırdı hep bir ağızdan: Yûsuf'un kanının kokusu.

Bu gömlek, doğru, dedi Yakub, Yûsuf'un gömleği. Ama nasıl kurtmuş bu ki hiç dişlerinin izini bırakmamış. Ve ki bu nasıl Yûsuf'un gömleği, hiçbir yerden yırtılmamış.

Sustu Yakub. Sonra mavi gözlerinin derinlerinde denizler kabararak ağladı. O kadar ki en güzel kıssanın sonuna kadar ağladı. Gözlerine aklar ininceye, bir daha Yûsuf'un kokusu ruhuna değinceye kadar ağladı.

Ama Yakub susarak ağladı. Kendisine Yûsuf'u vermiş olan, sonra Yûsuf'a o rüyayı göstermiş bulunan Rabbinin merhametine sığınarak ağladı. Görülen rüyanın çıkacağına inanarak ağladı. Hüznünü Rabbine şikâyet etti de Rabbinden hiç şikâyet etmedi.

Yani ki Yakub çok ağladı ama sabrederek, teslim olarak ağladı.

Ama sabır acıya mani değildi. O kadar acı çekti ki Yakub, Yakub'un Neş'eler Evi, Külbe-i Ahzân'a dönüştü, Hüzünler Evi.

Yakub muhabbetle sınandı. Sınanması, Yûsuf'unun çalınmasıyla başladı.

Üstelik öyle bir sınandı ki çalınan da Yakub'undu, çalan da Yakub'undu.

Kervancıların Yûsuf'u Kuyudan Çıkarması ve Kardeşlerinin Yûsuf'u Yirmi Dirheme Satması

Ağırlığınca kalbe çöken siyah gece yerini sabahın tülüne bıraktığında, ağabeyleri, kuyunun karanlığına terk ettikleri Yûsuf'u merak ettiler. Yakub'un, adı artık Neş'eler Evi olmayacak olan evi ile kuyu arasındaki kumlara bir gün önce bıraktıkları ayak izlerinin üzerinden geçerek, bir katil nasıl dönüp dolaşıp kurbanına ölümü gösterdiği

yeri görmeye gelirse öylece kuyunun yakınına geldiler.

Dün ne kadar cesur idiyseler bu gün o kadar korkaktılar.

Dün ne kadar berrak idiyseler bu gün o kadar bulanıktılar.

Dün ne kadar gürültülü, bu gün o kadar suskun. Durgun. Öyle sessiz ki ancak bir kuyunun derinliğinde asırlardır bekleyen su bu kadar sessiz olabilir.

Onlar geceye düşen bir hırsız gibi bekleşirken, ortaya çıkıp da kuyunun bir ölüm gibi açılmış ağzından derinliğine bakmaya cesaret edemezken. Tam gölgenin döndüğü saatte yani ki hurma ve palmiye ağaçlarının gölgeleri kendileriyle aynı boya geldiği vakitte, sessizlik tam orta yerinden ikiye bölündü. Ufuktan çıngırak sesleri ve bağrışmalar arasında neş'eli bir kervan göründü.

Bir deve. İki deve. Üç deve. On. On beş.

Kervanbaşı haykırdı: İşte bir kuyu!

Çölde su!

Kervan durdu. Yolcular durdu. Yol durdu.

Asya'nın karanlık bağrından ipek ve baharatla yüklenen ve Mısr'ı menzil edinen bir kervanın yolu, Yûsuf'u derinliğinde saklayan kuyunun yanı başından geçiyordu.

Kervanbaşı sağa sola bağırdı, emirler, azarlar yağdırdı. İpler, arabalar, yükler çözüldü. Kervan bu gece bu kuyunun başında konaklayacaktı. Mısır ile aralarında aşılması gereken kocaman ve sapsarı bir çölün zahmeti vardı.

Kervanbaşı yanına aldığı iki adamla kuyunun başına vardığında içini taşıdığı baharat ve ıtır kokularının hepsinden daha güzel bir koku sardı. Hayret, dedi, ne kadar gönül açıcı bir rayiha bu, nereden geliyor? İpinden boşanan kocaman bakraç kendi ağırlığının hızıyla dibe doğru koştu. Bir kulaç. Üç kulaç. Beş kulaç. Bakraç suya değdi. Suyun dolması için yeterli bir zaman. Tamam! İki adam bakracın ipine sarıldı. Her zaman alıştıkları ağırlıktan farklı bir ağırlıktı yukarıya doğru çektikleri. Bir. İki. Haydi!

Elleri ile bakraç arasındaki mesafe kısaldıkça kısaldı. Kuyunun karnına inen bakraç nasibine düşeni aldıktan sonra aydınlığa çıktı.

Bakracın içinde bir Yûsuf güzeli.

Öyle masum. Öyle güzel. Öylesine sevimli.

Öyle şaşkın. Öylesine sessiz. Öyle emniyetli.

Aydınlıktan mı incinmiş güzelim gözleri, ağlamak mı belli değil yoksa gülmek mi, öylece etrafına bakıyordu.

Kervanbaşı ve iki adamı önce, tanrım, diye bağırdılar, ey Mısr'ın bütün tanrıları. Sonra kaldırıp başlarını bir evreni aydınlatan güneşe baktılar, bir de bakracın içinde oturan çocuğa. Çocuk daha güzeldi.

Tanrım, dedi kervanbaşı, su vermesine alışkındım kuyuların, ama böylesini ne gördüm ne de işittim. Sonra, hey, diye bağırdı, hey, gelin bakın! Hayat verici kuyudan ne istiyorduk o bize ne verdi? Su umuyorduk, güneş bulduk.

Kervanbaşı, devam etti: Benim başını çektiğim kervanlar türlü türlü yüklerle yüklenmeye alışkındır yıllardan beri. Asya'nın ortalarından Afrika'nın bağrına ipekliler, baharatlar, zencefiller, tarçınlar. Misk ve amber kütleleri, esanslar ve kokulu yağlar. İnci kelepleri, elmas cevherleri, gümüş sırtlı aynalar, sürmedanlar, iğnedanlar. Çok kollu şamdanlar, billûr camlı fanuslar. Daha neler neler taşımaya alışkındır da bu kervan hiç böyle bir yük görmemiştir.

Sonra Yûsuf'a döndü. Dedi ki: Söyle güzel çocuk, sen in misin, cin misin? Bir yuvanın sıcaklığı olması gerekirken yerin, bir annenin ya da babanın kucağında değil de neden bir kuyunun derinindesin? Söyle, yoksa, bu yaşa kadar sadece adını duyduğum su perilerinden biri misin?

Olanı biteni gizlendikleri yerden gözleyen on ağabeyi Yûsuf'un, âniden kervanbaşının karşısına dikildiler. Gerçeğin ortaya çıkmasından korkmuşlardı. Büyüklerinden biri dedi: O bulup çıkardığınız çocuk var ya!

Kervanbaşı karşılık verdi: Ne olmuş ona?

O bizim kölemizdir, aldırmayın güzelliğine serkeşin tekidir. Kaderin işi bu işte, bu güzellikle bu haylazlık nasıl barınıyor bir arada, biz de anlamadık. Ama ikide birde evden kaçmasından, olmadık yerlere saklanmasından bıktık, âh usandık.

Kervanbaşı bir Yûsuf'a baktı bu masumluğa, bir de on çift gözde yanıp sönen ışığa. İşin sonunun nereye varacağını merak etti. Peki ne olacak, diye devam etti.

Ağabeylerden biri, bir çırpıda atıverdi ağzından: Bıktık usandık, alın isterseniz, az bir fiyatla size satalım.

Kervanbaşının ömrü ticaretle geçmişti. Alım satım. Pazar meta. Hayat onca ticaret demekti. Ticaret ama neyin ticareti olursa. Yeter ki bir satan bir de satılan olsundu, yeter ki kâr olsundu. Tekrar Yûsuf'a baktı. Öyle bir "mal" ki kaça alınıp kaça satılsa zarar etme ihtimali hemen hiçti.

Zarar ihtimali o kadar hiçti ve kervanbaşı fikrinde o kadar haklıydı ki, kardeşleri Yûsuf'a bedel olarak sadece yirmi dirhem istediler. Kervanbaşı yirmi dirhemi kendisine açılmış yirmi küçük erkek avcuna saydı.

On ağabey, ceplerinde giderek ağırlaşan ve ne yapacaklarını bile bilmedikleri yirmi dirhemle Yakub'un Hüzünler Evi'ne doğru yola girmeden, içlerinden biri diğerlerine, tamam mı, dedi, bu defter burada kapandı. Değil mi ki Yûsuf'u kurt kaptı.

Diğerleri, hep bir ağızdan ve hararetle onaylarken, dün olanlar gibi bu gün konuşulanlara da tanık olan biri vardı: Göğsünün önü gri tüylerle kaplı, uzun kulaklı ve uzun kuyruklu bir kurt! İnsanoğlunun kendisine attığı iftiradan öylesine ürkmüştü ki kulakları düşmüş, kuyruğunu bacaklarının arasına almıştı ve bir çalılığın arkasına saklanmıştı. Uzun zaman tek tüyünü bile kıpırdatamadı. Öyle bir tanık ki aynı zamanda sanıktı.

Güneş dağın arkasında kaybolurken kervanbaşı adamlarına hazırlanmalarını emretti. Gece yolculuğu kervan için alışıldık işlerden değilse de, bunca meçhul, bunca kıymetli ve bunca ucuza "kapatılmış" bir yükle geceyi uzatmak tekin iş değildi. Bedeli ödenmemiş bu güzellik en kısa zamanda elden çıkarılmalıydı.

Yorgun develer, henüz koyuluğuna girdikleri uykularından uyandırıldıklarına ne kadar homurdansalar da, Asya'da başlayan yolculuğunu Yûsuf gibi bir yükle ağırlaştıran kervan, batıda parlayan yıldıza doğru, kendisini Mısır'ın kalbine ulaştıracak yolunu yürümeye başladı.

Ağır ağırdı.

Kervan ağır ağır, on ağabeyi Yûsuf'un onlar da ağır ağır; biri devlet bulmuş öyle ağır, diğerleri yükten kurtulmuş ama bu kez kalbinde ağır. Birbirlerine ters istikamette kuyunun başından uzaklaştılar.

Yûsuf bir alanı ve birçok da satanı olduğu halde ikinci kez çalınmıştı.

Kurdun Utancı, Kuyunun Sevinci, Aynanın Aydınlığı

Akşam olmuştu. Kervancıların Yûsuf'u alıp da, batı ufkundaki çok köşeli ve kocaman ve parlak yıldız yönünde çölün ortasına doğru uzaklaştıkları günün akşamı.

Çölde yemin yıldızaydı. Ve çölde yıldız yönün başka adıydı.

Ürpertici bir boşluğa çökerken akşam, kurt gizlendiği yerden uzandı, kuyunun başına vardı.

Kuyunun hemen yanı başında Yûsuf'un aynası, hani kardeşleri onu kuyuya iterken cebinden düşen, öylece kala kalmıştı.

Kurt önce kuyuya, sonra aynaya baktı. Aynada gördüğü sûreti aydınlık, kuyunun dibinden gelen görüntüsü karanlıktı.

Kulakları düşük omuzları çökük. Kuyruğunu topladı oturdu, gözlerinde nem vardı. Batı ufkunda parlayan yıldıza baktı da sonra, öylece ortaya konuşmaya başladı.

Ben, diye söze başladı, garip bir adım var şu coğrafyada, şu tarihte, şu edebiyatta. Şaşılası bir bahtım var benim. Kimi, adım zafer anlamına gelmekte. Mertlik benim, güç benim, kudret benim. Onur benim, şeref benim, şan benim. Hani neredeyse şu mor yeleli arslanlar olmasa, tâc benim, taht benim, erk benim.

Özgürüm ben, özgürlüğüme bedel öderim. İncelir de açlıktan susuzluktan, bir esaret zincirinin izlerini asla düşürmem mağrur boynuma, karşılığı çok ve çeşitli yiyecekler de olsa.

Aile hayatım vardır, eşime sadık, çocuklarıma babayım. Terk etmem onları sağ kaldığım müddetçe.

Dağlar mekânımdır, adımın arkasında yatan efsaneler vardır. Beyhûde değil, karakterini benimkiyle birleştiren kimi ulusların armasındayım. Görkemli başım görüntü bırakır kimi bayraklarda. Ne benzetmeler ne imgeler oluşur etrafımda.

Hal böyleyken, ben de anlamam nedendir, dedim ya şaşılası bir bahtım var benim, bazen de kirlilikle özdeşleşir şerefli ismim. Sanki ben, aynı anda iki şeyim. Hain, ben olurum. Yol kesici, parçalayan, kan emici. Arkadan saldıran, şerefsizce ve nâmertçe

vuran. Bir eşkıya, korkulu rüya, insanların kısır nazarlarında. Çalarmışım, çırparmışım, soyarmışım; ben. Kuduz bir köpek gibi sinsice saldırır, eğlenmek için parçalar, zevk için öldürürmüşüm; ben.

Korkunun ürpertici lezzetiyle, geceler boyunca, haydut masallarıyla birlikte kurt hikâyelerini nasıl da anlatır insanlar birbirlerine. Şerefli adımın arkasında kocaman efsaneler vardır da bu küçük anlatılarla baş edemem bir türlü. Bir türlü arıtamam adımı bunca bulaşıktan, bir türlü temize çıkamam.

Kurt içini çeke çeke devam etti:

Bunca asırdır, dedi, hakkımdaki iftiralara, benden çıkarılan şu kirli resme sesimi çıkarmadım, efsanelerimle avundum, fazla umursamadım. Gören görür, bilen bilir; birkaç küçük hikâye, erir giderdi nasılsa mertliğim ve dürüstlüğüm ve efsaneler çıkaran kimliğim önünde.

Ama şimdi öyle bir kara sürüldü ki alnıma, öyle bir iftira atıldı ki bana; temizlemesem, bu yüz karasıyla yaşamama imkân yok. Temizlemeye kalksam, gücüm yeter mi bilmem!

Duydunuz işte, duyduk hep birlikte. Ne dedi Yûsuf'un kardeşleri: Deriz ki Yûsuf'u kurt yedi. Anlatacaklar şimdi herkese. Herkesler böyle bilecek beni. Yakub da böyle bilecek. Kervancılar Yûsuf'u alıp gittiler. Yûsuf Ken'an'a kim bilir, belki de hiç dönmeyecek. Yûsuf'u kurt yedi, diye bilinecek.

Nasıl herkese duyurayım da sesimi diyeyim: Bu anlattığınız ben değilim, ben bu anlattığınız değilim. Yûsuf'u ben nasıl yerim? Ben Yûsuf'u nasıl yerim?

Sözünün bu kısmına gelince kurt, nemli gözlerinden boncuk gibi yaşlar dökülmeye başladı. Gri tüylerle kaplı göğsü, ön ayakları ıslandı. Bir âh çekti derinden derine. Islak burnu daha bir ıslandı. Ve devam etti:

Ben şimdi adımı nasıl temize çıkarayım, alnıma sürülen bu kapkara lekeyi neyle, nasıl yıkayayım? Öyle bir leke ki değil bana, yeter kıyametin kopacağı güne değin gelip geçecek tüm torunlarıma.

Tek muradım, bütün yaratılmışların sahibi olan Tanrım, bu ayıpla yaşatmasın beni. Ya alsın yeni doğmuş bütün kurt yavrularıyla birlikte canımı, kurt neslinin dalı yaprağı burada kesilsin, ya da adım temize çıksın.

Kurt sözlerinin sonunu getirip de yorgun başını ellerinin üzerine bırakıp kulakları düşünce, kuyu söze başladı.

Âh, dedi, benim bahtım da seninki kadar olmasa da şaşılası bir bahttır doğrusu. Şaşılası, çünkü bana yaklaşan kendi bahtını belirler attığı adımla. Elinde bir bakraç ve bir ip bulunana bahtım ben. Çölün kurağında serin su ne demekse işte o anlama gelirim, hayâtım ben. Ama bir bakracı olup da ipi olmayana, ya da ipi olup da bakracı olmayana veyahut ne bakracı ne ipi olana ölümüm ben. Ne yapsın çölün sıcağında benim başımda susuzluktan çatlayan?

Yani ki ben hayâtım bir adımla, amma ki ölüm anlamına da gelir adım.

Bir kuyu, bir ip, bir bakraç ve bir insan yaşamı tanımlar da, bir kuyu ve bir insan tek başlarına kalırsa, ölümle biten bir cümle çıkar bu sözcüklerden.

Bir kuyu olarak içerdiğim tehlikelere gelince, kapatın bu defteri burada, bir daha mahşerde açılsın. Fakat şu kadarını şimdiden bilin ki kaç körpe çocuk, kaç nazlı gelin, kaç gün görmüş pîr-i fani, kaç fidan yok oldu derinliğimde. Her yuttuğum, taş bağrımda bir yara açtı. Onlar yok oldukça koynumda, ben sessizce ağladım. Çoğaldı göz yaşlarım ama yazgıma ses çıkarmadım.

Anladınız mı şimdi gerçek gayesi çölde hayat dağıtmak olan bir kuyunun ölüm saçması ne demektir? Bir kuyunun şaşılası bahtı bu demektir.

Fakat bütün canlılar gibi bütün cansızların da, bu arada taşın, toprağın, kumun ve suyun da Rabbi olan Rabbim, bana öyle bir baht verdi ki ölüm görünüyordum dirim oldum, öyle bir baht ki yitireceğim sanıldı da buldurdum. Tüketeceğim zannedildi de oldurdum.

Rabim ne güzelsin, dedi kuyu, derin gözleri semada, Yûsuf güzelini karanlığımda tam üç gün üç gece konuk ettim. Aydınlığıyla aydınlandı karanlıklarım, kokusuyla sağaldı bütün gizli saklı yaralarım. Kucakladım, Rabbimin bana verdiği izinle ve emirle, derinliğimin ve tehlikelerimin üzerinde tuttumYûsuf'u, okşadım, hiç yormadım. Ürkütmedim, korkutmadım.

Rabbim ne güzelsin, ne güzelmiş benim bahtım. Değil mi ki senden gelen muştu mavi bir ışığın renginde inerken Yûsuf'un kalbine, ben de duydum, tanığım.

Korkma, böyle dendi Yûsuf'a,

korkma, bak biz buradayız, korkma.

Bir gün hatırlatırsın bütün bu olanları onlara. Biz hiçbir düşü asılsız yere göstermedik sana. Gerçekleşir bir gün rüyan, korkma.

Yûsuf'a verileni anlatmaya varmaz benim dilim, varın gerisini siz tahmin edin. Bir güneş olarak gönderildi o; bir seçilmiş, bir elçi, bir haberci o. Hepsine tanığım, hepsini işittim. Kuraklara yağmur olarak gönderildi o. Beklenendi, kurtarıcı olarak geldi o.

Öyle bir aydınlıkla doldu ki içim, yeter bana da benden sonra dünyanın neresinde olursa olsun açılacak bütün kuyulara da. Bir düşünün, yüzyıllarca Yûsuf'la birlikte anılacak adım. Kuyu dendi mi Yûsuf'u hatırlayacak insanlar, Yûsuf dendi mi kuyu gelecek hatıra. Bu yüzden benim bahtım bundan sonra Yûsuf'un bahtıdır. Bundan sonra benim bahtım açıktır. Öyle bir açıktır ki benim bahtım, Yûsuf güzelinden yüzyıllar sonra kâinatın en güzelinden armağan bir yüzüğü bile alacağım koynuma. Yitirene acı olacak elbet, ama bana sevinç.

Kuyu sözlerinin sonunda, ey kurt sana gelince, dedi, Yûsuf döner gelir bir gün Ken'an'a, çıkarsın bir gün elbet temize, ben tanığım. Mahzun olma.

Kuyu, sevincinin ıslak aydınlığını geçirirken gözlerinin içinden, bir kenarda duran ayna söze başladı.

Küçük, yuvarlak bir el aynası, kuyuya iteklenirken Yûsuf'un cebinden düşen, bedevinin armağanı.

Cüsseme bakmayın, dedi, ben de bütün aynalarla aynı hamurdanım. Nil'in kıyısındaki güneş, ve altın rengi kumdandır benim de aslım. Arkama sürülen sır aynı sırrı paylaşır bütün aynalarla. Ne kadar ışık düşerse bağrıma, onu geri veririm ben de sonunda.

Bir büyüye benzese de her şeyin içimde mevcud ama nâmevcud olması,

demek istediğim, ne yapsa gören aynını yapsa da görünen, ama görenin canı yandığında görünenin duymaması, ve dahi aynaya düşen görüntüye kimsenin dokunamaması.

Bir büyüye benzesem de, demek istediğim, yeterince gerçeğim, yeterince

gerçekliğim.

Benim bahtım da sizin bahtlarınız gibi şaşılası, baht defterlerine bakacaksak eğer. Anladığım şu ki baht onu yürüyenle anlamlı.

Bana bakanlar ne gösterirlerse onu gösteririm. Güzel bir kadına bahtım elbet ben. Elbet bir yiğit bakarsa bahttır gördüğü benden içeri. Güzelliğin şafağına güzelim.

Ama çirkine her zaman çirkin değilim.

Eğer kalbi karanlık ve cilâsız ve paslı bir adam, aldanıp da sûretindeki karanlığa, varamazsa kendi kalbindeki aydınlığa, yani ki kendini çirkin sanırsa. Ona bahtsızlığım elbet, çirkine o zaman çirkinim.

Ama kalbe giden bir yol vardır derûnumda. İşte asıl o zaman aynayım ve bahtım ben. Marifet o yolu bilmekte. Sûrete sûret, asıla asıl diyebilmekte.

Demek ki sûretâ çirkin olur ya, ama kalbi benim sathım kadar cilâlı, lekesiz ve temiz ve tertemiz bir adam baktığı zaman bana, kendi kalbinin tam ortasındaki noktada bütün çirkinliklerin hükümsüz kaldığını, dahası çirkin diye bir şey olmadığını,

sûreti aştığını,

bütün sırrın manada saklandığını, fark ederse.

İşte ona bahtların da üstünde bahtım ben.

Bahtımın şaşırtıcılığı bundan da ötededir;

İçime düşürdüğüm görüntüyü yitiriyor gibi görünsem de, ayna geçici ayna bir anlık zannedilsem de, hayır işte! Yitiriyor gibi görünsem de biriktiririm bir yerlerde. Vefasız sanılırım da vefalıyım hasılı, hain zannedilirim de sadığım.

Bir bilseniz neler neler var içimde, ne görüntüler biriktirdim derinliğimde. Ne kraliçe eskileri, ne nev-edâ prensesler. Ne hüsnüne mağrur şehzadeler, ne mahzun bendeler. Ne efendiler, ne köleler, ne rahipler, ne kâhinler. Ne tacirler, ne bedeviler. Ne kumandanlar, ne yoksullar, ne bilginler, ne meczuplar... Saymakla baş edemem.

Binlerce görüntünün yüzlerce yıllık yorgunuyum. Ama değil, binlerce görüntünün yüzlerce yıllık yorgunluğundan değil yorgunluğum. Yorgunluğum bahtlara ayna olduğumdan, ölüye ölü diriye diri, bahtlıya bahtlı bahtsıza bahtsız. Yorgunluğum bundan.

Ama tıpkı kuyu gibi ben de öyle bir bahtla bahtlandım ki, mahzun değilim, olamam. Bahtım yetecektir kıyamete değin dökülecek bütün aynaların sırrına.

Nasıl mahzun olayım ki, Yûsuf baktı bana!

Bağrımdaki en parlak yıldız: Yûsuf!

Derûnumda sonsuza kadar saklanacak ay: Yûsuf!

İçimde birikmiş o kadar görüntünün üzerinde güzelliğin güneşi: Yûsuf!

Bahtım, zannedebilirsiniz ki, Yûsuf bende kendi güzelliğini seyrettiğinden, derinliğimi gördüğünden. O benim derinliğimde kendisini seyrederken ben de onun güzelliğini seyrettiğimden. Onun güzelliğini bir daha yitirmemek üzere kalbimde biriktirdiğimden. Zannedebilirsiniz ki bahtım bundan.

Hayır hayır! Şimdi iyi dinleyin beni. Yûsuf'un güzelliğini görmek elbet bahttır her ayna için. Ama benim bahtım, Yûsuf güzelliğine bakıp da kendi güzelliğini görmediğinden. Bahtım, kendisine bakarken, kalbinin tabakalarını teker teker aşıp da o en derindeki noktaya inebilen,

kendi güzelliğini aşıp da o güzelliğin kaynağını gören,

kendi güzelliğini geçip de güzelliğin merkezine yürüyen,

sûreti aşıp asla yönelen,

asılların da üzerindeki aslı bilen

Yûsuf'u gördüğümden.

Bahtım, Yûsuf'un, güzelliğinin de ötesindeki güzelliğini gördüğünü gördüğümden.

Böyle bir Yûsuf'u derinliğimde taşıdığımdan.

Kuyunun işittiği ne ise benim gördüğüm de o.

İşte bu yüzden İlle Yûsuf! İlle Yûsuf! Lâkin Yûsuf'tan da ötedeki Yûsuf!

Mahzunum ama bir bakıma. Mahzunluğum Yûsuf bir kez daha bakar mı bana? O, derinliğimde kalbine inerken, ben seyredebilir miyim sırra giden o yolculuğu?

Bilemem, ama Yûsuf bir kez baktı ya bana, bu hatıra yeter bana.

Üçüncü Bölüm / ZÜLEYHA'NIN RÜYASI

14:28 82%

Züleyha'nın Rüyası

Yûsuf bir güzel çocuk,

Züleyha bir güzel genç kız.

Biri Ken'an'ın Yûsuf'u, Mısr'a yazgılı,

Biri Mısr'ın Züleyha'sı, Ken'an'da yazgısı.

Süheyl yıldızı ve ayın ilk hilâli geçerken, Yakub'un kalbine bir vurgun gibi düşen Yûsuf'un rüyasının üzerinden, Yûsuf dönerken döşeğinde sağdan sola, soldan sağa,

atarken kendini ter içinde ve

gördüğü rüyanın ağırlığıyla, uykudan

uyanıklığa.

Karşıda çölün bittiği yerde, Nil memleketi, yani o zengin ülke.

Irmak kıyısında Mısr'ın en zengin en soylu saraylarından birinde. Annesinin bir tanesi, babasının güzeli, Mısr'ın en güzeli. Su damlası, lotus dalı Züleyha. Gönüllerin emeli. Züleyha çöl çiçeği, Mısr'ın parlak seheri. Kaç gönle tuğ diken genç ece. Kaç ülkenin hakanı olup da henüz düşmemiş kale, ele geçmeyen ülke, fethedilmeyen şehir. Adı Hint'ten Yemen'e uzayıp giden efsane.

Kaç hükümdar kaç şehzadeye hüsran kapısı, Züleyha'nın eşiği. Kaç komutan kaç kahramanın diretmişliğine ümit, Züleyha'nın güzelliği. Şan, şöhret, iktidar, servet, güç, ülke, hakimiyet. Bütün mücevherleri Mısr'ın, bütün ipeklileri, bütün sarayları, Nil'in bütün yelkenlileri. Yüzlerce cariye, yüzlerce köle. Tümü. Bir sözüyle. Züleyha'nın emrine âmade.

Bir tek, Züleyha içlerinden birine, evet, dese.

Evet, dese, ömrüm senin.

Evet, dese, evet, ömrüm al senin.

Ama hangisi Züleyha'nın eşiğine yüz sürse, hangisi düşse Züleyha'nın eteğine, Züleyha'nın yüreğinde bir boşluk. Züleyha'nın yüreği rûzigârı unutulmuş bir gemi. Şafağı olmayan gece. Bir yarım ki diğer parçası eksik. Bir anı ki koptuğu yer karanlık.

İşte o gece.

Yûsuf'un rüyasıyla aynı gece.

Yûsuf bir güzel çocuk, Ken'an'ın Yûsuf'u,

Züleyha bir genç kız, Mısr'ın Züleyha'sı.

Bir rüya gördü Züleyha.

Ve rüyasının içinde bir rüya daha.

Rüyasında, çöllerin göklerinden gelen bir ay aydınlığı tam on dördünde, Züleyha'nın başının üzerinden geçerken; Züleyha âniden, kocaman ve parlak ve mavi ışıklar saçarak ufuktan doğan çok köşeli bir yıldıza dönüşmekte ve çöllerden gelen ayın aydınlığının içinden geçmekte. Rüyasında ter içinde rüyasından uyanan Züleyha bir sûret aynasına uzanmakta. Ve rüyasının içindeki rüyasında çölden gelen ay aydınlığını sûret aynasının derinliğine almakta. Ve görüntü bulanarak önce, sonra güzellerden bir güzele dönüşmekte.

Öyle bir güzel ki güzellerden bir güzel, güzellere en güzel, güzelliği yorgunluk, güzelliği sonsuzluk, güzelliği ölüm, güzelliği dirim bir güzel.

Bir gölge önce. İncecik bir dal, neredeyse bir fidan. Gözleri yarı kapalı. "Tatlı meyveler veren bir hurma ağacı"na dayanmıştı. Ağaç düşmemek için kendini ehrama yaslamıştı.

İncecik bir dal, neredeyse bir fidan, bir şimşek parıltısı an içinde, bir görünen bir yok olan. Züleyha'nın bütün hatırladığı: Çölün yıldızsız gecesi kadar siyah saçların omuzlardan akışı. Bir zindan kadar karanlık, bir kuyu kadar derin ve çölün güneşi kadar aydınlık bir bakışın tanışıklığı. Ve sonra bir gül kokusu. Ve sonra gül kokusu.

Bir anlık mesafede ayın on dördü gecenin içinden nasıl geçerse, öyle aydınlandı Züleyha'nın yüreği. Öyle doğdu rüyasının içindeki rüyasında Züleyha'nın güzellik güneşi.

Züleyha kendini attı, uyandığında yüreğinde bir çarpıntı. Bir üfürme kalbinin tam ucunda. Bir ürperti saçından topuğuna. Bir hatırlama. Ama görülüp de unutulmuş bir rüyayı hatırlamaktan daha farklı bir hatırlama.

Dedi: Bu ne tanışıklık! Kimsin ey, in misin cin misin? Çık yollarıma benim sen ey,

ne'msin bileyim. İste yollarımı ömrüne sereyim, İste ömrüne ömrümü vereyim. Bu ne tanışıklık ama, bildir bileyim.

Hissetti: Uzak bir hatıradan kalbine, kalbinden bütün vücuduna ve ruhuna dolan bir tamamlanma. Bütün boşlukları doldurarak yatağına akan bir su. Bir yarımın, bir bütünü oldurmak üzere bulduğu öbür yarımı.

Bildi: Yarımını bulmazsa eksik kalacaktır. Bu sûretin yollarıyla birleşmezse ömrünün yolları, içindeki boşluklar dolmayacaktır.

Kapadı gözlerini Züleyha, gözlerinin önünde omuzlarından akan saçları, bir derin kuyu gözleri ile güzelliğin çöl güneşi.

Açtı gözlerini Züleyha, sûret aynasını aldı eline. Baktı. Gözlerinde, rüyasında gördüğü güzelliğin gözleri. Tamam, dedi, bildim seni. Bulmak kalıyor geriye. Bilmem bana ne zaman geleceksin? Ama bana muhakkak ki çöllerden geleceksin.

Sabah olunca Züleyha, parlak nisan güneşinin altında, bereketli Nil taşkınlarının yükselttiği suların kıyısında dolaşırlarken, dadıcığım, diye söze başladı. Dadısı, gün görmüş kadın, Züleyha'nın yüzüne şöyle bir baktı. Dadıcığım, dedi Züleyha, bir bilsen dün gece ben. Dadısı Züleyha'nın yüzüne bir kez daha baktı. Dün gece ben düşümde, ayın tam on dördünde ve çöllerde... Âh, dedi dadı, benim kızım, Mısr'ın en güzeli, sen anlat yine de, içinde kalmasın. Ama şu gözlerinde açan yıldız, şu tenine konan çiçek, ben çoktan anladım.

Anlattı Züleyha, dinledi dadı.

Züleyha'nın hatırasında âniden boy veren esmer sarmaşığı konuştular bütün bir gün ve bütün gece. Koydular, adı kendinden konulmuş bu bilişin adını.

Züleyha'ya görünen, Züleyha'nın yazgısı.

Bildiği ve mutlaka bulacağı.

Adı aşktı.

Yorgunluk bile duymadan Züleyha, yorgunluğun sabahına yenik düşüp de, ipek bir örtüyü çekerken üzerine. Dikkat et ama, dedi dadı, uğursuz bir sezgiyle. Olur ya yanılmayasın, buldum zannedip de bulmamış olmayasın. Mısr'ın en güzeli, benim kızım, dikkat et!

Duymadı Züleyha, çoktan uyumuştu. Gözlerinde çöllerin uykusuzluğu.

Züleyha'nın Yanılgısı

Aradan zaman geçip de Nil, sularının altına aldığı ovaları geri verirken, bir akşam. Sıcak çok sıcak bir akşam. Babası, Züleyha'yı çekti dizinin dibine. Dedi, kızım, nazlı çiçeğim, otur şöyle. Sözü çekip çevirmeyeyim. Mısır azizi taliptir sana, haber vereyim. Sözü çekip çevirmeden bir çırpıda, babası Züleyha'ya Mısr'ın azizini anlattı:

Potifar. Gücünün, şöhretinin, servetinin zirvesinde bir güneş. Hükümdarın sağ kolu, Nil ülkesinin ikinci adamı. Kuvvet onun, varlık onun. Dün onun, bu gün onun. Anlattı da uzun uzun babası, sözün sonunu şöyle bağladı. Kızım dedi, yağmur çiçeğim. Seni, bilirsin hiç kimseye evet demen için zorlamadım, zorlamam. Ama birine evet diyeceksen eğer, benim için uygunudur Potifar. Nedenini sorarsan, ülkeler geçme, denizler aşma. Uzak düşme bizden, kal Mısır'da. Mısır'da yani benim ve annenin yanında. Mısır'da ise en uygunudur Potifar sana. Dün onun bu gün onun, ne dersin benim güzelim, benim kızım.

Züleyha, kim bilebilir ki yarın da onun, dedi, gülümsedi. Ve ekledi: Göreyim.

Gördü.

İncecik bir dal. Neredeyse bir fidan. Bu nasıl aziz, bu nasıl, Mısr'ın ikinci adamı?

Yaşını başını almış, değilse de yaşlanmadan yaşlanmış onca devlet büyüğünü düşündü Züleyha. Bu nasıl aziz, bu nasıl, Mısr'ın ikinci adamı? Kıvrak bir bel, sanki bir kurdun beli. Göğsü bir kaplanın göğsü kadar çevik, elleri bir arslanın pençeleri kadar güven verici. Gözleri Mısır gecelerinin karanlığı. Sanki, sanki Züleyha'nın rüyasındaki güzellik dalı. Sanki bir tanışıklık hatırası.

Bildim, dedi Züleyha, sen o'sun.

Kendisi için Mısır tanrılarının beni yarattığı,

Mısır tanrılarının benim için yarattığı.

Varlığıyla bütün boşluklarımı dolduracak olan,

varlığımla bütün boşluklarını dolduracak olduğum.

Ne ki var yaşamak istediğim bana yaşatacak,

ne ki var yaşatmak istediğim yaşayacak.

Yaşamım gibi beni ölümümde de yalnız bırakmayacak olan,

ölümüne refakat edecek olduğum,

ölümüme refakat edecek olan,

tanıdım, sen o'sun!

Evin evim, yüreğim yüreğin. Ben seninim, sen de benim.

Söz verdiler. Yüksek sütunlu tapınakların serinliğinde, onca insanın ve onca tanrının tanıklığında evlendiler. Kitaplar evinin kâtipleri bu ahdi papirüs tomarlarına yazdı. Ravilerin anlattığına bakılırsa Mısr'ın geçmişinde böyle görkemli bir düğün olmamıştı.

İncecik bir dal, neredeyse bir fidandı Potifar. Ama o kadar, sadece o kadar.

Anladı ki Züleyha, Potifar'la hayat bir uzun gece, sabahı olmayan. Tek kişilik bir ölüm, tek kişilik bir yağmur.

Potifar'a göre Züleyha üç hece. Sarayın dar koridorlarında sınırsız bir güzellik. Bir görüntü ele güne, bir iktidar sağlaması. Potifar, Mısr'ın en güzel kızının kocası. Potifar en nadide elmasın sahibi. Ama o kadar, sadece o kadar.

Züleyha bir uzun nâme; Potifar'ın okuması yazması yoktu.

Züleyha üç soru, beş soru, on soru; yanlış yoktu, ama Potifar'ın cevap kâğıdı boştu.

Bir şerbet Züleyha yaz gününün en harlı yerinde, serin, çok serin; Potifar'ın elindeki kadeh Züleyha'yı almıyordu.

Bir garip denklik ki eşit işaretinin anlamı yok.

Bir toplama işlemi ki sağlaması yok.

Potifar ehramların derinliğindeki yalancı kapı.

Dadının sezgisini ve uyarısını duymamıştı, Züleyha yanılmıştı.

Anladı ki Züleyha Mısr'ın ikinci adamı olan Azizle yapılan bu evlilik "sözde" kalacaktır. Kalsın, dedi, bir kere söz verdim. Sözüm sözdür benim.

Evin evim, yüreğin yüreğim,

bedenim bedenin, senin şu cismim.

Ruhum ve bedenim alabildiğin kadarıyla senin, alamadığın hiç kimsenin, yani

benim.

Ben bana yeterim senin yetmediğin yerde,

onarırım kendi ellerimle kalbimi, kendi ellerimle severim kendi yüreğimi.

Kendime sultan kendime tebaa olurum, sen efendim olamazsan kendime köle olurum.

Kölelik yoksa defterinde kendime efendi, yine ben olurum.

Kime ne zararım var, hem âşıkım hem maşukum yine ben'im. Dişisi de erkeği de aynı çanakta yaprak veren çiçeğim.

Değil mi ki Potifar neye sahip olduğunun farkında, değil mi ki bana iyi davranıyor. Yontup bir yüzük taşı çıkaramasa da, bana elmasım diyor.

Bu yeter bana.

Böyle dedi Züleyha.

Ama Züleyha, kendi içinde, kendisinden habersiz, kendi elmasını yontup duran yontucuyu hiç bilmedi.

Öykü: Dilenci ve Züleyha Züleyha'nın Gülümsemesi

Bir gün Züleyha, arkalığına beyaz sümbül dalları işlenmiş tahtırevanıyla geçiyordu kütüphanelerin ve tapınakların kenti olan kentinin sokaklarından.

Görkemli bir alayla geldiğini görenler saygı ve hayranlıkla kenara çekiliyor ve Züleyha'ya yol açıyorlardı. Zengin ve güçlüydü, en fazla da güzeldi. Ve kimse kırmızı gülleri saçına Züleyha gibi takamazdı.

Birden bir meczub, ehil arslanları, atları ve arabaları aşarak Züleyha'nın tahtırevanının önünde dikiliverdi, yürüyüş durdu. Züleyha tül cibinliği aralayarak bu duraklamanın nedenini anlamak istedi.

Gözlerini kaldırarak Züleyha'nın yüzüne bakmaya başladı meczub, Züleyha, dedi, sevindir beni. Züleyha kölelerine meczubun sevindirilmesi için işaret etti.

Köleler mor renkli kadife bir keseyi uzattılar avcuna ama meczup oralı bile olmadı.

Züleyha, dedi, sevindir beni, bana gülümse. Başka bir şey istemem.

Züleyha, bu sesi hatırladı ve yüzüne dikkatlice bakınca, aşkını reddettiği silik bir

yığın sima arasından bir zamanların ordu kumandanını tanıdı. Usulca gülümsedi.

Züleyha gülümsedi, açıldı bütün beyaz zambaklar, bütün bahçelere bahar geldi.

Züleyha gülümsedi, mamur sarayların ve yıkık sarayların kentinde bütün dilenciler bir eşi daha bulunamayacak devletle donandılar.

Başını önüne eğen meczub sessiz ve sakin geldiği gibi çekiliverdi.

O günden sonra Mısr'ın lisanına, sadaka vermek anlamına gelen yeni bir deyim yerleşti: Züleyha'nın gülümsemesi.

Yûsuf Pazarda

Çalınan mal elbet düşer pazara. Teşhir edileni teşhir pazarında yer tutanlar izler.

Satılan mal gibi onu satın alanın da hem Mısır'dan hem de Hint'ten, Yemen'den, Nil'in alt kısmındaki çöl ülkelerinden ve Asya'nın yukarısındaki soğuk memleketlerden geldiği. Şu farkla ki satılanın zorla, satın alanın aşkla geldiği. Satın alanın kendi isteğiyle, oysa satılanın ülkesinden koparılmış bir kamış gibi, öylesine acıyla geldiği öylesine getirildiği. Mısr'ın esir pazarlarından biri.

İnsanın insana satıldığı her esir pazarı kadar esir pazarı. Ama en eskisi, en tekellüflüsü, en "mükemmeli" yani ki. Alıcının ve satıcının lisanına bakılırsa, en iyisi en güzeli. Satılanın kalbinde ise en acımasızı en kalpsizi.

Her tarafta tutulmuş ve üst üste yığılmış bir yığın hayat.

Kaderine öfkeden vazgeçmiş ya da henüz vazgeçmemiş esmer tenli ve heybetli genç erkekler; hepsi suskun, hepsi razı, yine esmer ve bir yay gibi gergin genç kadınlar. Bir ceylân kadar masum ve ürkek, bir ceylân kadar ince ve güzel sarışın genç kızlar; henüz toprakta boy veren bir fidan kadar söz dinler, kumral ve zayıf oğlanlar. Ve başına gelen felâketin anlamını bile kavramaktan aciz çocuklar, çocuklar, çocuklar.

Her biri görünüşte diğerlerinden farklı gibi, başka başka. Ama hepsinin sol göğsünün altında aynı şey: Büyüklüğü yumruk kadar ve örselenmiş bir esir kalbi.

Kimi çocuk, kimi genç, kimi geçkince kimi. Ama çalınmış bir hayat olmak hepsinin ortak kaderi.

Bunların arasında Yûsuf. Sırtında beyaz keten, üç buçuk arşınlık bezden köle

gömleği, ne bir süs, ne bir takı. Bir güzel çocuk ki bütün pazarı aydınlatmış.

İki kere suskun, iki kere çalınmış.

Herkeste aynı istek: Benim olsun, benim olsun.

Güneş, toprak köle hücrelerinin üzerinde biraz yükselmişse de vakit henüz sabahken mezat başladı.

Mısr'ın en büyük esir pazarı, pazar oldu olalı böyle mezat görmemişti. O gün orada bulunanlar arasında Yûsuf'a talip olmayan yoktu. Mısr'ın orta hallileri, hali vakti biraz yerinde, biraz iyi hallileri, Mısr'ın eski zenginleri, yeni zenginleri: Benim olsun benim olsun. Yûsuf'un bahası arttı.

Mısr'ın en genç ve en kuvvetli komutanları: Benim olsun benim olsun. Yûsuf'un bahası arttıkça arttı.

Nihayet Mısr'ın en soylu ve en varlıklı adamları, gücünü alnının ak terinden ya da karanlık güçlerden alan en kudretli simaları: Benim olsun benim olsun. Yûsuf'un bahası hiçbir esir pazarında görülmediği kadar ve yer yüzünde esir pazarları var oldukça hiç bir esir pazarında görülmeyecek kadar arttı.

Esirciler, acımasız gözlerinin içi gülümseyerek, bu arttırma bitmez, dediler, akşamı bulur.

Akşama doğru yaşlı ve yoksul bir kadın bir yumak yün ile arttırmaya katıldığı anda. Yaşlı kadın, olsun, alamayacağımı ben de bilirim ama talibim ve talipliğim bilinsin, bu bana yeter, dediği anda.

Yaşlı kadının bir yumak yün ile Yûsuf'a talip olmasına bütün pazar halkı güldüğü, esirler dahi ülkelerinden kopartılıp getirildikten sonra belki ilk kez güldüğü anda. Mısr'ın, Firavn'dan sonra ikinci adamı demek olan Potifar, Yûsuf'un satışa çıkarıldığı mezada katıldı. Züleyha'ya bir köle almak niyetindeydi.

Potifar, Yûsuf'a baktı. Mısr'ın en güzel kadını bende, diye geçirdi içinden, Mısr'ın en güzel kölesi de onda olmalı.

Hırs ve tamah, güç ve servetle birleşince fazla söze hacet kalmadı. Bitmez denilen mezat bitti. Uzadıkça uzayan açık arttırma bir anda sona erdi. Kervancılara yirmi dirheme satılan Yûsuf, ağırlığınca altın, ağırlığınca gümüş, ağırlığınca inci, amber ve

misk ile tartıldı. Potifar'a satıldı.

Hemen oracıkta boynuna üçgen bir mahfazanın içinde vasfı asıldı:

Züleyha'nın kölesi.

Yûsuf'un Züleyha Yanında Büyümesi

Potifar, Yûsuf'u köle vasfınca satın alıp da Züleyha'nın huzuruna çıkardığında. Ki vakit dolunaylı bir akşam, mekân Züleyha'nın sarayıydı. Züleyha'nın başında bembeyaz lotus çiçeklerinden bir tâc, sırtında beyaz muslinden bol ve büzgülü bir giysi vardı. Züleyha Yûsuf'a baktı önce. Yûsuf da Züleyha'ya.

Yûsuf bir güzel çocuk, Züleyha bir güzel kadın.

Biri Mısr'ın Züleyha'sı, biri Ken'an'ın mâhı.

Birbirine yazgılı.

Ama bu ilk karşılaşmada ne Yûsuf Züleyha'yı tanıdı uyanıp da ezel hatırasının bilişinden, ne de Züleyha alnına bırakılmış çizgilerin gösterdiği resimle bu çocuk güzelliği arasında bir bağlantı kurabildi.

Yûsuf bir güzel çocuk, bir kuyuya atılmış, köle pazarlarında satılmış.

Züleyha bir mutsuz kadın, gördüğü düşler çıkmamış. Yanılmış. Amma ki bilmemenin emniyetinde bilinçsiz. Başına bir kez olsun gerçek elmaslardan yontulmuş bir tâc takmamış olan yapay taşlarla oyalanmanın acısını nereden bilecek? Göz kapaklarının ardına bir kez olsun ışık düşmemiş olan karanlıktan nasıl şikâyet edecek?

Hasılı bu ilk bakışta kimse kimseyi tanımadı. Sadece Züleyha başını kaldırıp da Yûsuf'u gördüğü ilk anda, biraz çocuksu ve neş'eli bir çığlıkla hafifçe bağırdı: Aman Allah'ım bu ne güzel şey! Bu ne güzel çocuk!

Yûsuf bir güzel çocuk. Züleyha her kadın kadar çocuk.

Züleyha, kendi içinde mevcut çocuğun masumluğuyla, kendisine köle olarak getirilen Yûsuf'a hiç kıyamadı. Yûsuf incinmesin, Yûsuf üzülmesin. Aman Yûsuf yorulmasın.

Bir masal anlatayım Yûsuf bak sana. Yûsuf benim içimde de masallar uyuyor söz aramızda, hâlâ. Bak Yûsuf, sudan çıkan ışıklı bir düş arabası gibi doğuyor ay, işte tam

şurada. Hadi sen de çölün öbür tarafında güneş nasıl doğar nasıl batar, anlat bana.

Bak Yûsuf sana ipek bir gömlek aldım, hah şöyle, şu inciyi de takalım saçlarının gecesine. Yumma Yûsuf gözlerini, dinle beni. Uyku mu esir aldı benim güzelimi. Haydi şu ırmakta ıslatalım saçlarını, gözlerini.

Otur haydi dizimin dibine Yûsuf, bak şu nar şerbeti senin için, için serinlesin. Canın mı acıdı, ver parmağını öpeyim de geçsin. Yûsuf anlatsana, kuyunun karanlıklarında çok mu korktun? Kervanlar getirirken seni çölün bu tarafına çok mu yoruldun?

Yûsuf. Yûsuf. Yûsuf. Yûsuf...

Züleyha her kadın kadar çocuksa da, neticede her kadın kadar kadındı. İçinde bir boşluk bir boşluk. Yûsuf'u sığdırmaya çalıştıysa da içindeki boşluğa. Bir avuntu olsun, bir oyalanma. Yûsuf sığdıysa da Züleyha'nın içindeki şefkatten örülü boşluğa, bir yığın yer daha kaldı geriye.

Züleyha bir olgun kadın. Yûsuf bir çocuk. Yûsuf Züleyha'nın ellerinde büyürken, Züleyha da aşkın çocukluğunu bildi. Gül suyuyla yıkadı aşkının saçlarını, gül yağıyla ovdu ayaklarını.

Züleyha'nın Yûsuf'u Hatırlaması

Zaman geldi zaman geçti.

Züleyha efendi, Yûsuf köleydi. Ama Züleyha bir kadın, Yûsuf bir erkek şimdi.

Kim kaderin Züleyha'yı köle etmek için önce Yûsuf'u pazarlara düşürdüğünü tahmin edebilirdi ki? Yûsuf'un gelişi âhir ise evvelin yittiğinden kim söz edebilirdi? Değil mi ki evvel olan bazen âhir gelirdi.

Geceydi. Aşk, gökyüzünün tabakalarını inip de birer birer, Züleyha'nın kalbinin zarına değdi, o en içteki fuada işledi.

Yûsuf'un kokusu dokundu önce Züleyha'nın ruhuna. Sonra sesi.

Oysa Züleyha rüyasında ne kokuyu ne de sesi bilmişti.

Sesi ve kokusu ruhuna çarptığında, Züleyha, Yûsuf'u hatırladı.

Züleyha Yûsuf'u hatırladı ama bu ilk hatırlayışta tenden cana, candan tene dönecek olan döngü içinde, önce teniyle hatırladı.

Bir kadınla bir erkeğin birbirine irtibatlanmasında, yalnız başına kaldığında eksik kalan o basamakta hatırladı.

Güzelliği fark etmeden güzelliğin cezbesinde kaldı.

Züleyha uyandı.

Ama Züleyha, rüyasından bir velinin şüphesiyle değil, teninin ürperişiyle uyandı.

Bir yangının hararetine düşen tapınaklar geldi tapınaklar geçti içinden Züleyha'nın.

Kendisi bilmiyordu, hiç kimseler de henüz bilmiyordu. Ama yürünecek yolu vardı.

Kû-yı dilârâya hû demeye,
kalbin hassas terazisine düşmeye,
çok çile,
çok gözyaşı,
çok zaman vardı.

Geceydi.

Nil kıyısında gece hiç bu kadar yağmurlu, yağmur hiç bu kadar karanlık olmamıştı.

Yûsuf'un elleri, Yûsuf'un gözleri, Yûsuf'un alnı.

Yûsuf şimdilik Züleyha için sadece bu kadardı.

Yûsuf'un Gözleri, Elleri ve Alnı İçin Kaside Önce: Yûsuf'un Gözleri

Yûsuf'un gözleri bir derin kuyu

Yûsuf'un gözleri bir gizli bahçe, yağmur yemiş gül vurgunu

bir yasak kent surları kuvvetli, bir iç şehir kapıları kilitli

yağmurdan sonra açan güneş Züleyha'ya Yûsuf'un gözleri, güneşten sonra yağan yağmur, yine Yûsuf'un gözleri

Yûsuf'un gözleri zindan nedir bilmeyen Züleyha'nın zindanı, Yûsuf'un gözleri Züleyha'nın zindanında gün başlangıcı

bir derin kuyu Yûsuf'un gözleri, evvel Yûsuf'un gözleri, âhir Yûsuf'un gözleri

içinden Mısır geçen Nil bestesi, yine Yûsuf'un gözleri

bir muamma ki Yûsuf'un gözleri, çözmek istedikçe Züleyha, kendi üzerine kapandı

Yûsuf'un gözleri

kaldırıp da gözlerini Züleyha

ne renktir bilemedi Yûsuf'un gözlerini

bileydi de öleydi âh, siyâh

bir leylâ olan Yûsuf'un gözlerini

simsiyâh bir leylâ olan Yûsuf'un gözlerini

Sonra: Yûsuf'un Elleri

Yûsuf'un elleri bir salkım üzüm

bir ak zambak, şakağında Yûsuf'un eli

kimi parmakları elif, tırnakları karanfil

kimi parmakları kalem, tırnakları gül

elleri Yûsuf'un

elmacık kemiklerinde gezinirken bir dağ lâlesi, incecik bıyıklarının üzerinden geçerken bir demet kiraz çiçeği, gül yağıyla ovarken sakalını bir sümbül çelengi. siyâh, simsiyâh saçlarının gecesine düşerken Yûsuf'un elleri, bir nar çiçeği

bir nar çiçeğini ezebilir mi benim Yûsuf'um

Yûsuf'un elleri yoksa ben de yokum

Yûsuf'un elleri, alnında bir esmer kelebek, Yûsuf'un eli şahdamarında, Züleyha'ya yakın ölüm

dudaklarının üzerinde duraklıyorsa bir an, Züleyha'nın kalbi demektir Yûsuf'un elleri

çenesine dayalıysa Yûsuf'un elleri, Züleyha'nın kalbinde demektir Yûsuf'un eli

kaç zamanı araladı Yûsuf'un elleri

kaç zamandır yed-i beyzâ Yûsuf'un eli

yanağında gezinirken, bir demet nergis, bir sap su çiçeği Yûsuf'un elleri,

bir yasemen dalı, dizinin üzerinde unutulmuşsa Yûsuf'un sağ eli

bir Yûsuf çiçeği

Yûsuf'un sol eli

En Son: Yûsuf'un Alnı

Yûsuf'un alnı bir açık deniz
bir dingin akıntı, bir suskun ırmak
durgun sular derin akar
Yûsuf'un alnında bir Ken'an çölü, Yûsuf'un alnından ırmaklar geçer
madem ki Yûsuf'un alnından ırmaklar geçer
ceylânlar birazdan su içmeye iner,
madem ki Yûsuf'un alnından ceylânlar su içer
Yûsuf hem Nil'e hem ceylâna akmalı
ve madem ki Yûsuf'un alnından yangın geçer, ateş geçer, âh geçer,
alnında yazı, Yûsuf'un alnındaki yazıda Züleyha'nın adı yazılı,
madem ki bütün Züleyhaların kaderi Yûsuf'un alnından geçer
Yûsuf hem ceylâna hem Züleyha'ya akmalı
Yûsuf'un alnından külhan geçer, gülşen geçer
Yûsuf'un alnından İbrahim
Yûsuf'un alnından bıçak altındaki İsmail'in alnı
Musa geçer, Yunus geçer
Yûsuf'un alnından sırtında çarmıhı Nasıra'lı İsa geçer
bütün mazlumların alnının yazısı Yûsuf'un alın yazısıysa eğer;
bütün Yûsuf'ların bahtı Yûsuf'un alnından geçer
alnının yazısını Yûsuf'un yazgısında büyütürken Züleyha
aradan yıllar geçer

Züleyha'nın Gelecek Zamanlara Seslenmesi

Hiç olmadığı kadar karanlık ve hiç olmadığı kadar yağmurlu bir gecede Yûsuf'u

hatırlayan Züleyha, çöle ve ırmağa baktı. Buhur yakma saati çoktan geçmişti tapınakların. Züleyha geçmiş zamanlara ve gelecek zamanlara baktı. Dudağının ucunda kendi hikâyesine tanıdık acı bir gülümseme vardı.

Duy, dedi Züleyha, duy beni ey gelecek zaman,
duy beni yazılmış ve yazılacak olan bütün hikâyelerin kadın kahramanları.
Bütün o yaşanmış ve yazılmış olan,
bütün o yaşanmamış ve yazılmamış olan
hikâyelerin kadın kahramanları.
Kadınlar ve kızlar,
dişil ve doğurgan,
duygusal ve duyarlı olan.
Eril olmayan yani,
fethetmeyi değil fethedilmeyi bekleyen kale, daima.
Gecenin karanlık koyununda kapılarını açan kent, en fazla
en fazla bir sandalı koynuna alan deniz.
Durağan
ve çaresiz
ve lekesiz
ve temiz tertemiz.
Adı tarihe geçmiş ve geçecek
dişil ve doğurgan,
kadın ve kız olan yani ki
yani ki bütün hikâyelerin baş kahramanı olan.
Dünyanın çevresinde döndüğü asıl güneş, çağların gerçek sahibi, gerçek yazıcısı tarihin,
bir anda en güçlü hükümdarları yerle bir kılan
en güçlü kumandanları köle, en zelil köleleri hükümdar kılan,
tutsakları en derin aydınlıkta hür, hür olanı en koyu karanlıkta tutsak kılan,

hükümsüzü birden bire hükümlüye çeviren,
hükümlüyü birden hükümsüz eden.
Geçer akçeleri geçmeze, geçmez akçeleri geçere dönüştüren
saklı ve gizli el.
Ama güçsüz,
çünkü daima ödeyen ve ödenen bedel.
Duyun beni geçmiş ve gelecek zamanların bütün hikâye kahramanı kadınları
ve hikâye kahramanı olmayan kadınları.
Bir ben gibisi olmayacak aranızda,
hiçbirinize benzemediğim kadar hiçbiriniz benzemeyeceksiniz bana.
Hepiniz düz yollarda, sakin ve güvenli bir yaşamın kollarındasınız,
bense derin ve karanlık bir kuyunun başındayım.
Fethedilen değil fethe kalkışan olarak kalacak geçmiş ve gelecek zamanlara adım.
Acım acınızdan,
gücüm gücünüzden çünkü çok daha fazla
aşk benim hakkım,
aşkın, hakkımız olmayanı istemek anlamına geldiğini bildiğimden bu hak ediş,
çünkü bu aşk benim yazgım,
çünkü kutsal kitaplarda zikredilecek benim adım.
Yükselmek için düşmek, arınmak için kirlenmek,
çıkmak için batmak lâzım.
Yeniden doğmak için ölmeli insan bir kerre,
ruh olmak için teni yakmalı kadın
ve suyun serinliğini bilmek için ateşe düşmeli kadın.
Vurucu, kavrayıcı ve kuşatan,
durmayan, koşan,
böyle yazılmış benim yazgım,

kutsal kitaplarda böyle geçecek adım,

yazgıma ben nasıl baş kaldırırım?

Hanım hanımcık ol, böyle denecek Leylâ'ya. Ve o da öyle olacak. Çöle düşen Mecnun, Leylâ değil. Leylâ ağlamak için bile bahane bulmak zorunda. Ben öyle miyim ya?

Şirin'in bahtına düşen, uğrunda dağlar delinen olmak olacak, dağları delen değil. Suyu bulmak Ferhâd'ın bahtı.

Aslı, en fazla bir âh, felekleri tutuştursa da. Açılıp kapanan düğme Aslı boyundan ayağa. Yanıp küle dönmek Kerem'in hakkı olacak.

Ben Aslı gibi miyim ya?

Evli evinde, yerli yerinde,

bana yazılansa, benim alnıma, Yûsuf'un gömleğini yırtmak boydan boya,

nasıl karşı çıkarım yazgıma?

Adım,

ey geçmiş ve gelecek zamanların

dişil ve doğurgan, duygusal ve duyarlı,

hanım hanımcık, durağan,

ve çaresiz

ve lekesiz

bütün hikâye kahramanları.

Adım adınızla birlikte anılsa da,

dağlar ve ırmaklar arasında,

gökler ve yer arasında olduğu kadar mesafe olacak adımla adınız arasında.

Siz, yazgınızla iffetli,

çaba harcamayacaksınız eteğinizdeki çamuru akıtmaya.

Ben yazgımı yükleneceğim önce

sonra yazgımdan iffet çıkaracağım.

Bu yüzden Yûsuf'un arka taraftan yırtılan gömleğinden

Züleyha'nın önden yırtık eteğine kadar uzanacak yolum, adım adım,

aşk benim hakkım.

Züleyha'nın Teninin Uyanışı

Yûsuf'u hatırladığı geceden sonra Züleyha'nın kalbine bir nefes yerleşti. Bir daha da hiç geçmedi. Kalbinden çıktı nefesin bir ucu, bir ucu tenine değdi. Züleyha tepeden tırnağa ürperdi. Kalbimden, diye sordu kendi kendisine, tenime değen bu üfürme de neyin nesi? Esmer bir cariyenin salladığı yelpazeyle yanarken içi, mermer havuzların kenarlığından suyun üzerine eğildi. Baktı kendine. Gözleri? Yûsuf'un kapkara gözleri. Teni, Yûsuf'un Mısr'ının gecesi.

Uyku vaktiydi.

İki cariye, arasından ayıklayarak mür çiçeklerini, Züleyha'nın bilek kalınlığındaki örgülerini çözdüler. Fildişi taraklarla tarayıp saçlarını, misk ve amber kokularıyla ovdular her bir telini. Züleyha ürperdi. Cariyelerin ellerinde Yûsuf'un elleri. Kendi eline dokundu sonra kendi eliyle, ürkek ve tedirgin. Yine Yûsuf'un elleri.

Yerinden kalktı, kristal endam aynalarının önüne vardı.

Aynada Züleyha bir ceylân salıntısı,

yeni bahara durmuş gül dalı.

Bir boyun eğişi, bir dudak kıvrımı, bir el kaldırışı, bir göz kırpımı,

topuğu kızıl kınalı bir ayağın yere kuvvetlice basışı, bir halhal şıngırtısı,

bir sakınımlık saç fırtınası, bir gerdana gümüş kolye,

gamzeli bir omuza ipek bir gece örtüsü.

Kendisine uzun uzun baktıktan sonra, yok, dedi Züleyha, bu değilim ben. Acının içinden geçiyorken, ve acı içimden geçiyorken nasıl hâlâ bu aynalarda kalabilirim? Nasıl hâlâ kendim olarak bu sûrette görünen ben olabilirim?

El çırptı elmas yüzüklerin arasından. Kaldırın, dedi, tüm endam aynalarımı. Getirin bana beni daha yakından, tam vurulduğum yerden gösterecek el aynalarımı. Göreyim ne haldeyim, öyle öleyim, böyle öleyim.

İnce belli, servi boylu cariyeleri Züleyha'nın, tüm endam aynalarını kaldırdılar.

Gümüş saplı, bronz saplı, elmas kakmalı sûret aynalarını dört bir duvara astılar.

Yaklaştı Züleyha. Billûr bir aynanın derinliğinden baktı kendisine. Bir genç kızın değil kadın olmadan kadınlığı öğrenen bir kadının gözleriyle bakıyordu artık kendi kendisine. Gözlerinde gördüğü acı, sözle anlatılır cinsten değildi. Anlaşılır cinsten hiç değildi. Tamam, dedi, işte ayna dediğin böyle olmalı.

Derinden bakınca aynadaki gözlerine, anladı ki bu bakışlar gözlerini hiç terk etmeyecektir. Ve tenindeki ürperti Züleyha'nın bitmeyecektir.

Silkindi. Bu uzak, bu uğursuz, bu kem bir hayaldi. Bir buğu geçsindi aynadaki görüntünün üzerinden. Bir buğu girdi gerçekten aynadaki kadınla arasına Züleyha'nın. Ama buğu kenara çekildiğinde aynadaki Züleyha'nın gözlerinde yine Züleyha'yı çağıran ürpertinin söz geçirilmezliği.

Bir Yûsuf, dedi Züleyha, bir de Potifar, dedi. Yûsuf, dedi, Yûsuf, bildim seni. Bildim seni ve bildim beni, bildim her şeyi. Ben Züleyha'yım, çölden saraylarda bildim yanılgımı, kumdan kalelerde yağmalandı kervanlarım. Ama böyle bilmek bana ağır geliyor. Potifar, dedi Züleyha, Potifar çağır beni. Dipsiz kuyularda yitirme beni. Sesi öyle kısık, öyle soluktu. Potifar, çağır beni. Yûsuf, dedi Züleyha'nın teni. Teninde yılkıya bırakılmış atların yeleleri. Siyah bir ırmağa düştü Züleyha, gözleri Yûsuf'un gözleri.

Öykü: Vurgun Yiyen Mahir Dalgıç

Bir gün Züleyha, uyku tutmamış, sabaha karşı, incecik bir mekiğe benzeyen kayığıyla Nil'in üzerinde gezintiye çıkmıştı. Yanında iki cariye ve deneyimli bir kayıkçı vardı. Sulara gömüldüğü rivayet edilen kayıp kent hayaletlerinin, gizemli musikisi hâlâ duyulan dev heykellerin, ışıklarla yıkanan tapınak gölgelerinin arasından, kıyılar boyunca ilerlediler. Kocaman gemiler, zarif yelkenliler, balıkçı tekneleri, yük taşıyan sallarla geçiştiler.

Bir yere geldiler ki Züleyha kayıkçıya durmasını işaret etti. Nil'in, şafağın görülebileceği bu en derin noktasında biraz dinlenmek, güneşi karşılamak istedi. Birazdan güneş, ışıklarını, hiç esirgemeden yaşlı dünyanın yüzüne saldı.

Yan tarafta hafif ve sağlam bir tekne vardı. Genç ve güçlü balıkçılar rızklarını

bereketli suyun karnından toplamak üzere ağlarını salmış, hep bir ağızdan şarkılar söylüyorlardı.

Balıkçılardan en genç ve tecrübesiz olanı, teknenin kenarına yaklaştı ve Züleyha'ya baktı. Yâ Züleyha, dedi, ey Mısr'ın siyah incisi, şimdi bekle ve bak, sana Nil'in en güzel incisini bulup çıkaracağım. Kaşla göz arasında diğer balıkçıların engellemesine fırsat kalmadan ağzında eğri saplı bir hançerle suya atladı.

Diğerleri arkasından, eyvah, dediler, eyvah, bunu yapmamalıydı. İçlerinden, neredeyse suya atlayan kadar genç ve tecrübesiz olan biri, aldırmayın, dedi, o mahir bir dalgıçtır. Derin sulara dalmaktan yüzme bilmeyenler men olunur, mahir dalgıçlar değil.

Bir zaman. Birkaç zaman. Birkaç zaman daha. Ne genç balıkçı göründü ne de siyah inci. Bir telâş kalabalığında Nil'in merhametsiz koynuna dalan arkadaşları, genç balıkçıyı suyun üzerine ölüme yakın bir baygınlığın kucağında çıkardılar, ağzından burnundan ve kulaklarından kanlar boşanmaktaydı. Vurgun yedi, dediler ümitsizlikle, kurtulmaz, kurtulsa da sağlam kalmaz.

Kayıkçısına, neden, diye sordu Züleyha, neden? Gün görmüş adam, gariptir hanımım, dedi. Vurgun, derin su sarhoşluğuyla başlar. Mısr'ın bütün içkileriyle sarhoş olmuşa döner vurgun yemeden önce suyun altındaki denizci. Yapacak şeyler vardır gerçi ama derin su sarhoşluğuna kapılan mahir dalgıç ne yapabilir ki? Yapılacakları yapabilse zaten sarhoş değil demektir, sarhoşsa zaten yapılabilecekleri yapamayacak haldedir.

Züleyha'nın içi acıdı, ve içinden, mahir dalgıçlar da vurgun yer demek ki, diye geçirdi. Tıpkı benim, kölem olan Yûsuf'un vurgununu yediğim gibi. Yapılabilecekleri bildiğim halde yapamadığım gibi

Züleyha'nın Her Şeyde Yûsuf'u Görmesi

Yûsuf'un aşkıyla Züleyha öyle bir hale girdi ki artık her şey ona Yûsuf demekti ve Yûsuf'a yakınlığı nisbetinde muteberdi.

Bundan sonra, dedi Züleyha, nasıl eskisi gibi konuşur, eskisi gibi güler ve ağlarım?

Nasıl aynı ağaç olur artık aynı olmayan ağaç, benim kalbimin üzerinden Yûsuf geçmişken? Nasıl eskisi gibi görünür evren gözüme hiçbir vasfı artık eski vasıflarının hiçbirine benzemiyorken?

Dilim Yûsuf'un adından başka bir sözcük telâffuz edemiyorken, kuştan, ağaçtan, sudan nasıl söz açarım?

Kuş, diyorsam, Yûsuf demek istiyorumdur. Ağaç da Yûsuf demektir. Su, Yûsuf'un ta kendisi. Nasıl olur da Yûsuf olmayan bir ismi ağzıma alırım?

Gördüğüm her şey bana Yûsuf diyorken, ve dahi gördüğüm her şey bana Yûsuf sûretinde geliyorken, nasıl olur da gözlerim Yûsuf'tan başka bir sûrete değer?

Bir gün, Efendim, dediyse bana Yûsuf, Yûsuf'un dilinde ve sesinde bir araya geldiyse *Efendim* sözcüğünü sözcük kılan seslerin işaretleri, E, F, tekrar E, arada bir N, D, İ ve M. Harflerin en kutlularıdır bunlar bana göre, efendim'dir sözcüklerin şâhı bundan böyle. İçim sızlamaksızın nasıl efendim diyebilirim, a benim Efendim?

Köle, yazıyorsa Yûsuf'un kâğıdında veya, kölenizim, dediyse bir gün Yûsuf bana, o zaman köle'dir sözcüklerin şahı. Çadır, dediyse bir başka gün, çadır boşluğa dağıttıysa kendisini oluşturan seslerini Yûsuf'un ağzından, sözcüklerin kutluları arasına çadır da girecektir.

Gül mü dedi Yûsuf, yoksa ateş mi, zümrüt mü dedi yoksa buhur mu, inci mi, yoksa kelepçe, yoksa zincir mi? Mezbele mi dedi ya da hazine mi?

Bundan böyle sözcük dağarcığım Yûsuf'un dilinden dökülen sözcükler kadardır.

Sadece sözcüklerim değil, hayat sözcükler kadarsa, varlığım da Yûsuf kadardır.

Ayağı bastıysa Yûsuf'un deri sandaletleri içinde ya da çıplak ve ürpertili, şu mermer basamaklara, geçiyorken yanından süründüyse Yûsuf'un etekleri şu pirinç trabzanlara, şu tepsiye dokunduysa Yûsuf'un parmak uçları, şu dışarı bakan pencerenin tutamağına, şu içe açılan kapının tokmağına, şu mühürlü vazoya, şu örten perdeye, şu koruyan cibinliğe.

Şu ufka değdiyse Yûsuf'un gözleri, şu akasyalar ve mersin ağaçları üzerinde gezindiyse Yûsuf'un bir derin kuyu gözleri,

şu tavanı yıldızlarla kaplı tapınaklara, şu toprağa, şu kademeli ehrama

değdiyse Yûsuf'un şiirsiz geçilemeyecek kadar derin bir kuyu olan gözleri,

şu odada nefes aldıysa Yûsuf, soluğu dağıldıysa boşluğa,

sanavber ve şimşir ağaçlarıyla kaplı şu yolda yürüdüyse Yûsuf, adımları tarih düşürdüyse şu yola,

benim dünyam ancak bu kadardır bundan sonra.

Züleyha'nın Yûsuf Tarafından Görülmek İstemesi

Görmekten sonra görülmek, aşkın ikinci kademesiydi.

Züleyha her şeyde Yûsuf'u görmeye başladıktan sonra, Yûsuf tarafından da görülmek ve bilinmek istedi. Yûsuf, dedi, bil beni, gör beni. Öyle ki var olduğumu bileyim, tamamla varlığımın kendi varlığımdaki bilincini.

Yerinden kalktı Züleyha, endam aynalarının önünden geçti. Sonra bir sûret aynasını aldı eline.

Uzun uzun baktı kendisine. İçinde bir engin denizin dalgaları mavi bir gemiyi havalandırdı.

Mısr'ın bütün tanrıları ey, diye geçirdi içinden, ve Mısr'ın en büyük tanrısı olan tanrım, esirgeme bağışını benden. Esirgeme ki ben bir hazineyim, görüleyim ve bilineyim. İlle Yûsuf görsün beni.

Ömrünü ayaklarımın altına atacak yiğitler çoktur Mısır ülkesinde ama ille Yûsuf ille kölem olan Yûsuf görsün beni.

Efendiyi seven köle efendidir, kölesini seven efendi köledir. Tutsaklığın pazarına düştüm madem ki, zincirim aşktandır diye Yûsuf'a satsınlar beni.

Değil mi ki kendime denk bulduğum, aynı kuşakta kendisiyle kanat çırptığım, aşkıyla olduğum aşkıyla onduğum, yitiğim ve bulduğum Yûsuf ille Yûsuf.

Ey Mısr'ın bütün tanrıları, tamamlayın bana dair nasibinizi, Yûsuf bilsin beni, görsün beni.

Şu güzelliğimi, şu gençliğimi. Şu gümüş bir aynaya benzeyen alnımı, ayın ilk gecesine doğan hilâlin kavsindeki kaşlarımı, şu derin bir ormanın karanlığındaki ışık gibi yanan gözlerimi. Yıldızların parıltısını müstear gözlerimi.

Mısır geceleri kadar siyah saçlarımı, ırmağın sathına düşen şafak kadar aydınlık tenimi.

Yanağımdaki tek ben'i, gerdanımdaki çifte ben'i.

Boyumu, endamımı, kokumu, esintimi. Akıp gitmeden çorak topraklarda bereketler yağdırmak isteyen yağmurumu.

Irmak kendisine en uygun yatağa dökülmeden, varmadan ceylân pınara, yıldız ufka dokunmadan, bulmadan dolduracağı kabı su, tortulanıp gitmesin bu güzellik. Yûsuf bilsin ve görsün beni.

Züleyha'nın Sabrı

Karanlık gecede halden hale girerken Züleyha'nın kalbi, Züleyha en çok da sabrın kimden olduğunu bilmeden ve sabrının iç yüzüne erişemeden sabretti. Tahammülünün anlamını çözemeden tahammül etti. O kadar ki ne sabrına sahip çıktı, ne tahammülünden hoşnut kaldı.

Duyarlı fakat yanılmış kalbi, mananın çetrefilinden çileye uzanan bir yolculuğu müjdelemeye hazırlansa da Züleyha'ya, Züleyha kalbinden henüz habersizdi. Ne sabrının, ne tahammülünün, ne de aşkının gerçek adının farkında olmayışı bu bilgisizliktendi.

Ne bulduğunu bilmeyişi, ne bildiğini bulmayışındaki kararsızlıktan.

Tahammül, bu benim gücüm, diye kıvandı günlerce, billûr kesimli camların arkasından ırmağın ufuklarına bakarak. Ardından da, tahammül, bu benim güçsüzlüğüm, diye ağladı. Gücüm olan şey zaafım. Benim olmayan bu hayata tahammülüm güçsüzlüğüm, benim olmayan bir hayata tahammül edecek kadar da güçlüyüm.

Sonra, sabırlıyım, dedi, ne güzel. Sonra sabrına öfkelendi, neye sabır, niye sabır?

Neyim ben, diye haykırdı öfkeyle. Elinde kristal kadehi vardı, incecik ışığın altında ürperen cama fırlattı. Kırıklar yere dağıldı. Benim olmayan bu hayata tahammülüm korkaklığımdan, dedi ağlayarak.

Koşsam dedi Yûsuf'a, hiç olmazsa.

Başaramadı. Başaramadığının nedenini de bir türlü bulamadı. Neydi kendisini tutan? Korku? İyi ama dedi aşkım korkumdan büyük değil mi?

Değildi! Züleyha henüz korkusu aşkından büyük olan bir öyküydü.

Baharlar geçti içinden, o baharların içinden geçerken. Cehennemler geçti kalbinin üzerinden, kalbi cehennemlerin içinden geçerken.

Züleyha sabrının Rab'den olduğunu bilmeden sabretti. Tahammülün de ondan geldiğini bilmedi. Züleyha henüz bir kadının bir erkeğe bağlanabileceği o en gizemli ama en düz ve sığ sarmaşıkla dolandığından Yûsuf'un dallarına; aşkın bir ihsan yolunun acılı başlangıcı olduğunu bilemedi ve ona sahip çıkamadı.

Yolu uzun, çok uzun Züleyha'nın.

Aşk verilmiş ona, aşkı bilmiyor. Sabır verilmiş sabra sahip çıkamıyor.

Tahammülü bir suç gibi taşıyor.

Sabrın ve tahammülün bir güçsüzlük olmaktan çıkıp güce dönüşmesi için toprağa düşen tohumun çatlaması lâzım. Bu, ancak aşkının mahiyetini çözmesiyle mümkün. Züleyha ne zaman ki aşkında mana nedir anlayacak, bir nebi'ye uzun yol arkadaşı olarak yaratılmış olduğunu anlayarak aşkına sahip çıkacak, o zaman hem kalbine hem hayatına tek başına sahip olacak.

Züleyha'yı, "sonrakilerin güzellikle anmalarını" sağlayacak şey mananın keyfiyetinden başka nedir ki?

Züleyha'nın Bahçenin Kıyılarına İnmesi

Gecenin koynundaydı Züleyha,

Züleyha gecenin koynuydu.

Yıldızlar bereketli Nil nehrinin mavi bir besteye dökülen sularının koynunda, yıldızlar Nil'in koynu.

Sıcak. Sımsıcak. Ölecek kadar sıcak.

Züleyha'nın gözünde damla uyku yok.

Züleyha'nın kalbi bir tutsak ceylânın kalbi.

Züleyha usulca tül cibinlikleri araladı, yatağının ipek örtülerinden sıyrıldı.

Merdivenler. Parmaklıklar. Kapılar. Rüzgâr. Bahçenin dar patikaları. Sık ağaçları bahçenin, derin yolları.

Bahçenin uzak, en uzak kıyıları. Rüzgâr.

Küçük bir göç denemesi, küçük bir uçma, kent şu tarafta, çöl şu tarafta.

Hangi yana atsa adımını, daha özgürdü,

hangi yana kaçsa aşıp da yüksek duvarların ardındaki parmaklıkları, özgürlük vardı.

Ama Züleyha aşkına henüz tam sahip çıkamamıştı. Kalple ten arasında bu aşk bulanıktı.

Bu yüzden tutsaklık Züleyha'nın tam kalbinde, nereye gitse Züleyha, eğer yüreği üzerindeyse, sonuna kadar tutsaktı.

Bir adım, dedi, tek bir adım, şu çöle atsam kendimi, ya da şu kente, ya yok olsam şu kalabalıkta, ya yitsem şu kimsesizlikte.

Ne olursam olayım ama şu tutsaklıktan kurtulayım, kendi kalbimden ve kendi tenimden ibaret kalayım.

Ama baktı Züleyha ve anladı:

Tutsaklık nereye gitse Züleyha'nın kalbinde taşınacaktı. Züleyha tutsak değil, tutsaklık Züleyha'ydı.

Küçük bir göç denemesi, ufak bir uçma.

Potifar'ın kocaman bıyıklı, kocaman kılıçlı bir adamı yaklaştı usulca gecenin içinden.

Züleyha'nın ensesinde ürpertici bir rüzgâr, derin bir öfke dolaştı. Züleyha henüz sadece öfkesi kadardı. Aşkının büyüklüğü kadar büyümemişti henüz.

Hanımım, dedi nöbetçi yavaşça, vakit geç, çok geç. Ve gecenin kolları tekinsiz. Bir şey mi var?

Bir şey yok, dedi Züleyha, sessizce.

Oysa çok şey var sessizliğinde.

Bir kalabalığın kentine; bir ıssızlığın çölüne baktı Züleyha. Tusaklığın adı vardı.

Küçük bir uçma denemesi, ufak bir göç hazırlığı, yarımdı.

Züleyha'nın bir yanı aşksa öbür yanı korkuydu.

Yarım kalan bir ihtilâl, bildi ki önce kendi hazırlayanlarından alacaklı. Züleyha'nın kalbi daraldı.

Ama işte en fazla küçük bir deneme. Züleyha'nın bir adı korku. Ama işte Züleyha'nın öbür adı aşktı. Her halde zamanı vardı. Aşkın bir adı da sabırdı.

Bir şey yok, dedi Züleyha kocaman kılıca.

Ve anladı ki aşkının ölümü yenmesi pek yakındı.

Öykü: Züleyha'nın Sûret Köşkü

Aşkı kolay kolay teni aşıp da cana ulaşamayan Züleyha bir türlü Yûsuf'un ilgisini istediği anlamda kazanamayınca. O koştukça teniyle Yûsuf'un teninin arkasından ve Yûsuf kaçtıkça. O, baksın istedikçe kendisine, Yûsuf bakışlarını bir milim bile kaydırmadıkça. Mutsuzluğu arttı. Kendi içine kapandı. Yataklara düştü, soldu sarardı.

Dadı, gün görmüş kadın, halden anlardı. Dedi, âh kızım, eğer o sana bakmıyorsa sen onun baktığı yerde olursun. O gelmiyorsa sana, sen onun gittiği yerde durursun.

Nasıl, dedi Züleyha umutla.

Bekle ve gör, dedi dadı.

Duvar ustası. Ayna ustası. Işık ustası.

Hepsinin parmaklarının ucunda yükseldi birkaç gün içinde Züleyha'nın sûret sarayı.

Züleyha en güzel giysilerini giydi, en güzel gözleri ve en güzel teni her zamankinden daha fazla kendisindeydi.

Haber saldı, Yûsuf'u sûret sarayına çağırdı.

Hiçbir şey yapmadı Züleyha. Sadece tam orta yere geldi ve ışığın altında, aynaların ortasında durdu. Zaman durdu. Su durdu. Kalp durdu. Nabız durdu.

Öyle bir saray ki ışık, cam ve aynadan mürekkep; neresinde bir kez dursa Züleyha her duvarda, her zeminde, her tavanda, aslından daha güzel birçok Züleyha aynalara görüntü bırakıyordu. Bir aynaya düşen görüntü çoğalarak başka başka Züleyhalara dağılıyordu.

Nerede dursa Yûsuf, başını ne tarafa çevirse, Züleyha'nın sûretiyle karşılaşıyordu.

Ne tarafa kaçsa Züleyha'dan, her aynada bir başka güzel Züleyha çiçek açıyordu.

Koşsa Yûsuf bir yana, önünü kesen yüz Züleyha, hepsi birbirinden güzel, hepsi başka başka.

Kapasa gözlerini Yûsuf, Züleyha gerçeğinden daha güzel göz kapaklarının arkasında.

Yûsuf, Züleyha'nın aslından kaçıp da, yolu Züleyha'nın sûretlerince kesildiğinde fark ettiği güzellikten başı dönünce anladı ki: Sûret deyip geçmemeli, sûretin aslına nisbeti var. Üstelik bazen bir sûret aslından çok daha tehlikeli olabilir. Çünkü kendi içimizde kendi zenginliğimizde tehlikesiz büyümektedir.

Mısırlı Kadınların Züleyha'yı Kınaması

Züleyha, önüne geçemeyeceğini anladığı aşkının denizlerindeki fırtınalarda yaralar aldıkça, Mısırlı kadınların diline düştü. Ayıplandı, kınayıcılar tarafından kınandı.

Züleyha, dedi, Mısırlı kadınlardan biri, âşıkmış ne ayıp! Bunu diyen, şunun şurasında üç beş aylık evliydi. Güzel mi güzel bir taze. Gül dikiyor gül deriyor her akşam, gül alıyor gül satıyor her sabah. Belli ki talihli biri. Züleyha âşıkmış, ne ayıp, diye yineledi. Şerefini, servetini, kudretini, şöhretini düşünmüyorsa, Potifar'ın adı var. Züleyha taş basamaklarından sevinçle çıktığı mabedde, başında masumiyetinin simgesi olan beyaz minelerden örülmüş bir çelengle, tanrıların ve hepimizin gözü önünde verdiği sözü hatırında tutamadı mı?

Bu dünyada ve öbür dünyada karısı olacak olduğum, bu dünyada ve öbür dünyada bana koca olacak olan, böyle dememiş miydi? Adın adım, ömrün ömrümdür benim, bunları da söylememiş miydi?

Mısırlı kadınlardan biri, üç beş aylık evli, gözünün ucuyla, bir sabah aydınlığı gibi içine düştüğü aynanın derinliğine bakarken, kalbi gecenin anısıyla mahzuz, dedi, Züleyha evli barklı, hem de âşıkmış, ne ayıp!

Züleyha, diye söze karıştı Mısırlı kadınlardan bir diğeri, hem de kölesine âşıkmış. Kendisini kölesine vermek istermiş ve o da kendisinin olsun istermiş. Ayıp ki ne ayıp! Madem ki Züleyha kendisine bir eğlence aradı, dengi dengine çalan bir saz bulsaydı

ya. Kendisine uygun biriyle birlikte olsaydı ya. Bir köle! Mısr'ın o kadar soylu erkekleri Züleyha için yanıp yakılırken, hiç olacak şey mi? Bu Mısr'ın soylu erkeklerini hiçe saymak demek değil mi?

Bunları söyleyen Mısırlı kadının hatırasının gizli bir köşesinde, yüzüne şimdi bile kuvvetli bir kızıllık akıtan, güçlü ve kuvvetli, yakışıklı ve geniş omuzlu bir kölenin siyah gecesinin hatırası uyandı. Bir hayli geçkin bir hayli çirkince bir kadındı.

Orta yaşlarda bir başka Mısırlı kadın, bir elmas, yakut ve inci saltanatının içinde önce işveyle kıpırdandı. Gençliğinden ayrılmaya hiç niyeti yoktu görünüşe bakılırsa. İpek hışırtıları ve kalbe sınırsız bir düş gücü veren Hint sümbülü rayihaları arasında saçlarının buklelerini rüzgârın estiği yöne bıraktı da, manayla gülümsedi. Dedi, gözdür bakar, kalptir akar, candır taşar. Ama her şeyin yolu ve yordamı var. Bari Züleyha oyunu kurallarına göre oynasaydı. Bilmiyorsa bir bilene sorsaydı. Züleyha'nın yaptığını yapıyor oncası da Mısır'da, kimseciklerin ruhu bile duymuyor. Böyle oynamalı oyuna kalkınca. Bunca açıklık ömre zarar. Yanan ten söner, dolan kalp boşalır bir gün. Su gelince ateş biter. Yûsuf bir köle Züleyha efendi. Yûsuf bir el kiri, köprülerin altından daha böyle Yûsuf gibi ne sular geçer gider. Züleyha'ya bunu öğretmeli.

Böyle konuştu günlerce ve gecelerce Mısr'ın soylu kadınları. Züleyha evli, Züleyha efendi. Âşıktı, hem de kölesine tutsaktı! Ne kadar ayıptı, ne kadar yasaktı!

Dedikodular gelince Züleyha'nın kulağına dedi: Ateşe düşmeyen yanmayı nereden bilsin? Elini bıçak çizmeyen kanın rengini nasıl öğrensin? Anlatmalı ihtiyârın baştan nasıl gittiğini, kararın nasıl tükenip ateşin hükmünü nasıl icra ettiğini. Anlatmakla olmayacak kendi gözleriyle görsünler en iyisi mi.

Mısırlı Kadınların Yûsuf'u Görünce Ellerini Kesmesi

Yûsuf'u Mısırlı kadınlara göstermeye karar veren Züleyha her birine ulaklarını saldı vakit geçirmeden. Deyin ki onlara, dedi, bir davet veriyor Züleyha. Bir ziyafet, bir temaşa, aman kaçırmayınız, sonradan diz dövmek fayda vermez, böyle diyor, hepinizi bir arada görmek istiyor.

Ulaklar böylece haberler saldılar. Gün batıp da günün battığı yerden o en parlak

yıldız doğduktan ve ilk yakamozunu Nil'in kararan sularına bıraktıktan sonra.

Bir ipek, bir mücevher, bir ıtır bulutu arasında.

Kimi güzel kimi çirkin, kimi gencecik, geçkince kimi.

Ama hepsi kadın, hâlâ kadın, hep kadın, yaradılışın diğer yanı yani ki.

Bir yanı erkek olan bütünün dişisi.

Kadınlar,

Züleyha'nın, suyun kenarındaki sarayına gelmeye başladılar.

Kandilleri yanan saray bir ışık salkımı halinde suya döküldükten ve gece bir hayli ilerledikten sonra elmas yüzüklerin arasından el çırptı Züleyha, hazırlasınlar Yûsuf'u. Haber, kalbe sirayet eden hoş bir esinti gibi cariyelerin arasında dolaştı: Hazırlasınlar Yûsuf'u!

Teni uzak iklimlerin geceleri kadar tatlı ve esmer, rüzgârsız günlerde Nil'in ipek sathı kadar parlak ve pürüzsüz olan Yûsuf'a ipek bir gömlek giydirilsin, inci beyazı olsun Yûsuf'un gömleği, bir şehzadenin gecesi.

Üzerinde gömleğiyle aynı renkte ve kumaşta bir fistan, ayaklarında bağcıklı deri sandaletler bulunsun.

Sol elinde, muhabbeti kalpten çıkarıp da bütün vücutta dolaştıran damarın geçtiği yüzük parmağında, ilk gün sevinci elmas bir yüzük bulunsun.

Hindistan'ın bütün kokularıyla ovulsun sakalının ve incecik bıyıklarının her teli.

Saçlarını parlatsınlar buhurumeryem yağıyla, tam ortadan ayırıp da iki yana, omuzlarından aşağı akıtsınlar.

Gözlerinde bir şey değil kendi bakışları olsun. Hazırlasınlar, dediysem Yûsuf'u, en fazla kendi olsun. Yeter ki kendi olsun.

Sohbet işret derken, neş'elerin arttığı gamların dağıldığı, kalplerin ve zihinlerin iyice savunmasız kaldığı bir zamanda Züleyha işaret etti, cariyeler gümüş tabaklar içinde misafirlere portakal ikram ettiler. Her tabakta dalından yeni kopartılmış ve kendi ateşinden terlemiş bir portakal vardı. Her birinin üzerinde, Mısır gecesinin özeti, beyaz bir portakal çiçeği.

Kandillerin ziyası yanıp sönerken gecenin koynunda, cariyeler Mısr'ın en soylu

kadınlarının dizleri üzerine sessizce birer de gümüş bıçak bıraktılar. Gümüş bıçaklar ki bilenmiş uçları ölümle dirim arasında gitmekle kalmak meselesi. Bıçak sırtı bir dengede gece, ölüm kadar güzel, hayat kadar ürpertili.

Buyurun, dedi, Züleyha, buyurun, afiyetle yiyin, gitmeden kokusu, eksilmeden buğusu, bekletmeden yiyin. Nil gecesinin sıcağı kendi içlerinin sıcağından daha fazla olmayan Mısırlı kadınlar bıçaklarını sağ ellerine, portakallarını sol ellerine aldılar, hülyalı ve içi hazla gülümseyen gözlerini hiç ayırmadan, pür dikkat, en tepesinden başlayarak soymaya başladılar. Henüz hiçbiri yaptığı işin yarısına gelmemişti ki Züleyha, ince bir bakışla cariyelerine buyurdu, söyleyin gelsin, içeri gönderin.

Hangi bahçeden geldiği belirsiz bir koku. Bir ışık yağmuru.

Bir esinti, bir duruş sadece. Yûsuf odaya girmişti, sadece bu.

Mısırlı kadınlar siyah geceye ay doğmuş gibi âniden, âniden bir el dokunmuş gibi başlarını kaldırdılar. Bir sûret ki manasından önce.

Hepsi hayret makamında, o denli kendinden geçmiş. Bu bir insan olamaz, bu ötelerden gelmiş bir melek, diye mırıldandılar. Gözleri Yûsuf'ta, elleri portakalı soymaya devamla bakakaldılar. Kuşkusuz aşk sirayet ediciydi. Şimdi hepsinin yüreğinin attığı yerde Züleyha'nın yüreği, şimdi hepsi birer Züleyha. Sonunda hepsinin elleri kesildi!

Ne bir acı, ne bir çığlık, ne bir ünlem! Sadece birkaç damla kan. Hepsi kendi ellerinden kendi elleriyle akıttıkları kanla lekelerken eteklerini, dediler ki Yâ Züleyha, sen haklıymışsın bağışla bizi. Bu ki yaratılmışların en güzeli, Züleyha bağışla bizi.

Züleyha oturduğu yerden doğruldu usulca. Dedi, siz ellerinizi doğradınız, ben yüreğimi doğradım. Bir kez gördünüz siz, ben yıllardır bu güzellikle sınanmaktayım.

Sonra salonun kapısına doğruldu. Mısırlı kadınların her birinin kalbinde kendi kalbinin uyandığını anlamıştı. İştiyakında mazur kılınmıştı ama, Mısr'ın bütün kadınlarında artık Yûsuf'a mübtelâ bir kalp vardı.

Züleyha'nın Yûsuf'u Çağırması: Gelsene!

Züleyha Yûsuf'un özlemiyle, ama Yûsuf'un ötesindeki Yûsuf'un değil, görünürdeki

Yûsuf'un özlemiyle; Züleyha'nın ötesindeki Züleyha'nın göreceği değil, sûretinde Yûsuf'un, teninde Yûsuf'un özlemiyle yere ve göklere sığmaz olup da ne yapacağını şaşırınca. Ve içindeki sesin buyruğundan ibaret kalınca, içindeki sesin çağrısına uydu sonunda.

İçindeki ses: Züleyha artık sadece bu kadardı. Tenindeki ateş: Züleyha artık tenindeki ateşten ibaret kaybedilmiş bir savaştı. Bir savaş yitirilmiş, kumandan kaybının farkında değil. Bir savaş yitirilmiş, kumandan kazanmak için bir savaş vermiş değil.

Züleyha, bir gün sudan bir nedenle evdeki bütün hizmetkârları uzaklaştırdı, sudan bir sebeple Yûsuf'u odasına çağırdı. Züleyha efendi değil mi ve Yûsuf da bir köle değil mi? Emre âmade, Züleyha'nın odasına girdi, başı önünde gözleri yerde, Allah şahitti. Züleyha ne kadar ateşse Yûsuf o kadar iffetti.

Züleyha'nın odası. Yasemin tütsüsü, lotus çiçeği, karanfil dalı.

Yarı aydınlık Züleyha'nın odası. Yarı karanlık, yine Züleyha'nın odası.

Gül yağı, Nil kokusu, buhurlar, buhurdanlar. Kelebek biçimli iğneler, su damlası gerdanlıklar, sarkıntılı küpeler, kraliçelere mahsus tâclar. İnci. Elmas. Halhal. Yılan başlı kolluk.

İpek. Tül. Şifon, Ayna.

Züleyha'nın odası Züleyha.

Tepeden tırnağa kırmızılar giymişti Züleyha. Bir mücevher ve ıtır sağanağının arasında en az, en takısız ve en sade hali kadar alımlıydı Züleyha. Boynunda üç sıra elmastan göz alıcı bir gerdanlık. Sol kolunun dirsek hizasında ta Potifar'a gelin olarak geldiği geceden kalma yılan başlı zümrüt gözlü bir kolluk. Mısr'ın en gizemli ve kıymetli kokularıyla parlatılmış saçları Züleyha'nın gece karası. Züleyha'nın saçları arasına serpiştirilmiş taşlı iğneler, gür bir ırmağın gecesi üzerinde asılı kalmış yıldız topları.

Züleyha'nın kalbinde acı. Gözlerinde Züleyha'nın alev alev yanan karanlık.

Züleyha'nın gözleri bir büyülü siyah korku. Kimin gözleri değse Züleyha'nın gözlerine, Züleyha'da bir şeyini unutacak. Kime gözleri değse Züleyha'nın onda kendinden bir şeyler bırakacak.

Hazırlık varsa intizar vardır. Gelsene, dedi Züleyha ıslık gibi kısık, bir lirin nağmesi kadar kışkırtıcı, berrak ve aydınlık sesiyle. Gelsene. Yerinden kalktı sonra, kapıyı sımsıkı kapadı. Oda, dört duvar demek. Oda, kapısı kapanınca günah kadar çağrıcı Züleyha demek.

Günah kadar çağrıcı Züleyha yineledi: Gelsene! Kötülük kadar kışkırtıcı Züleyha yineledi: Gelsene!

Şimdi Züleyha'nın odası Yûsuf'a gecikmiş bir kuyu ve erken bir zindandı. Züleyha'nın odası kuyuydu ve zindandı. Nasıl kuyu zahirinde karanlık, batınında aydınlık olduysa Yûsuf'a, nasıl zindan evvelinde karanlık âhirinde aydınlık olacaksa Yûsuf'a. Öylece başlangıçta karanlık son/ucunda aydınlık olacak Yûsuf'a Züleyha.

Lâkin yolun başı karanlık. Kuyu karanlık. Zindan karanlık. Bu yaman bir sınanma. Züleyha kapkaranlık, daha zorlu sınanma. Çünkü odasında Züleyha ilk bakışta aydınlık mı aydınlık. Değil mi ki zora tahammül kolay, güzele tahammül zor haddi zatında.

Üç nasip: Kuyu. Zindan. Züleyha.

Üç sınanma: Kuyu. Zindan. Züleyha.

Üç derinlik üç karanlık: Kuyu. Zindan. Züleyha.

Aşılırsa, üç aydınlık: Kuyu. Zindan. Züleyha.

Gelsene, dedi güzeller güzeli Züleyha, gelsene. Sesi ırmağın dibinden gelen bir musiki. Bitimsiz bir ezginin bilinmez güzellik vaadi. Deniz atlarının, su yosunlarının yemini. Gelsene!

Gel, sana gül bahçesi nedir göstereyim, göster gül bahçelerini göreyim. Sonsuzluk ne demekmiş gel bende bil. Ne demekmiş sonsuzluk sende bileyim.

Cennetin nasıl tamamlanır sana öğreteyim, nasıl tamamlanır eksik cennetim senden öğreneyim.

Ben ki senin geldiğin çöllerin yüzlerce yıl susuz kalmış ceylânıyım, indim su içmeye senin kıyına. Susuzluktan ölmektense su içerken ölmek yeğdir bana.

Tutuklayıp eylemimi, ruhumu özgür bıraktın. İçim ateş bahçesi de yasaklı serüvenim. Sarsılıyor kalbim yedi yerinden, bunca sarsıntıyı ben kazasız belâsız nasıl

geçeyim? Kan istiyorsan al işte eşiğindeyim. Razıyım öl bende, sende öleyim.

Gizli bir bahçesin, aç kapılarını, derununda dirileyim. Bilinmezsen yok olursun, ruhsat ver seni de dirilteyim. Gizli saklı bir hazine, yitip gitme bilinmeden, sana ebedîlik ağacı ve bitimsiz bir saltanat vereyim. Sende bileyim, sende bilineyim.

Gör kölenin nasıl efendi olduğunu, bil efendinin nasıl bir anda köleye dönüştüğünü.

Kuruyan toprağıma su ol yeter ki gel, yağmur ol in bağrıma gel!

Bu kadar ısrarla çağırmadı kimse kimseyi, tamamla bu fethi, sun bana zaferimi.

Bir ırmaksam döküldüğüm deniz ol, bir denizsem kuytularıma sokul bana akan ırmak ol. Bir takdime sana kalbim, bir sunu sana bedenim.

Yeter ki senden muradımı alayım güzel, yeter ki sana muradımı vereyim.

Züleyha kırmızılar içinde, yanakları daha kırmızı; dilinde zehirli çiçeklerin alevi, böyle dil döktü saatlerce. Yûsuf'un gözleri bir an bile dikili olduğu yerden kaymadı, Allah şahitti. Züleyha ne kadar ateşse Yûsuf o kadar iffetti.

Yûsuf'un Duası: Rabbim Bana İstememeyi İsteyebilmeyi Nasib Et

Züleyha, gecesinin güzelliğini sererken Yûsuf'un gözlerinin önüne, Yûsuf da insandı. İstek, insanın zaafıydı. Ama: Rabbim, bana istememeyi isteyebilmeyi nasib et.

Her şeyin kalpte başlayıp kalpte bittiği mevsimde, her şeyin kalpteki rengine göre isim aldığı yerde Yûsuf bu duasındaydı. Ve Yûsuf biraz da bu dua ile, bu duayı edebilmiş olma yürekliliğiyle peygamberdi: Rabbim, bana istememeyi isteyebilmeyi nasib et.

Değil mi ki ilk bakışta Züleyha Yûsuf'a ötelerden gelen bir ses, bir cennet çiçeği gibi, susuzluğunun farkında bile olmayan çöl toprağına inen bir yağmur defteri.

Züleyha sılaya davet, ilk bakışta.

Çünkü nefis sonsuzluğu vaad ederek yanıltıyor,

Şeytan; hayrı hayr, şerri şer göremeyeni, eşyanın hakikatine inemeyeni,

ilk bakışta mavera

ile kandırıyor.

Vaad: Ezel sevinci, ebed muştusu,

vera, ilk bakışta.

Züleyha: Ezel, ebed, mavera, ilk bakışta.

Yasak bahçe, memnu meyve, zehirli sarmaşık aşeka: Züleyha son bakışta.

Üstelik Züleyha isteyici.

Üstelik "Rabbinden bir işaret görmeseydi Yûsuf da onu isteyecekti".

Yûsuf'un içinde işaretin gerçekleştirici gücü,

Yûsuf içinde istememeyi isteyebileceği işareti gördü.

Yüzünü gök katlarına çevirdi de, Rabbim, dedi, kuyunun karanlığında beni yalnız bırakmayan,

karanlığın ve derinliğin korkusunu bir anda aydınlığa, ümitsizliğimi bir anda muştuya çeviren o zaman,

hâlâ koruman altında değil miyim,

suç mu yazdın yoksa alnımdaki yazıya?

Bütün insanlarla birlikte benim de içimde taşıdığım, gizli ya da aşikâr olan o meyil,

şimdi daha derin bir kuyuda değil miyim,

ki insan değil miyim?

Sen tutmazsan elimden şüphesiz meyledenlerden olurum.

Düştüğüm kuyudan daha derin ve karanlık bir kuyu değil mi güzeller güzeli Züleyha? Tut elimden yoksa boş yere mi göründü o rüya bana?

Rabbim, dedi, Yûsuf, sen bana, kendi isteğimin dışında şu iklimde ve şu odada bulunduğum şu anda, Züleyha'yı istememeyi isteyebilmeyi nasib et. Katından bir esirgeme ver. Değil mi ki isteğe yaklaşınca, istememeyi istemek artık imkânsızlaşır. Bu yüzden değil mi Rabbim, senden gelen yasaklar "yapma" ile değil "yaklaşma" emri ile başlar. Yaklaşırsam eğer şu içimdeki doğal olan akışla Züleyha'nın ırmağına, yaklaştıktan sonra "yapmam" diyemem. Üstelik yaklaşırsam eğer yapmamayı da artık dua edemem. Daha kolay olan "yapma" değil "yaklaşma".

Öyleyse aslolan: "Yaklaşma". Öyleyse Rabbim, insan yaratılmışlığımın sorumluluğuyla en fazla baş başa kaldığım şu anda, şu odada, sen bana istememeyi

isteyebilmeyi nasib et. Beni, insan yaratılmışlığımın en doğal akışını kendine ait olmayandan sakındıracak güçle insan et.

Rabbim, diye, devam etti Yûsuf duasına. İstemeyi istemek kadar, istememeyi istemek de zor. Biliyorum ki katından bir koruma dökülmezse varlığıma, nefsimin altından kalkamam. Son hızla aşağı doğru ilerleyen bir teknenin içinde yukarı doğru koşarak Bahr-i Umman'ı aşamam. Benim tedbirim senin takdirinden küçüktür.

Böyle dua edince Yûsuf, ona Rabbinden bir işaret geldi. Her şeyin kalpte başlayıp kalpte bittiği mevsimde, her şeyin kalpteki rengine göre isim aldığı yerde. Masun ve masum olan Yûsuf bu duayı etmiş olabilme yürekliliğiyle peygamberdi. Ve o iffet demekti.

Yûsuf'un Gömleğinin Yırtılması ve Sarı Gülün Yapraklarının Ufalanması

Yûsuf bu duayı ederken Rabbine, Züleyha'nın içindeki tehlikeli ses bütün varlığını sımsıkı kavradı ve Züleyha'dan geriye başka bir şey kalmadı.

Engellenmiş arzunun doğurduğu öfkeyle her şey bir anda oldu. Züleyha Yûsuf'a, Yûsuf kapıya doğru koştu. Bir çarpma. Billûr bir vazo olduğu yerden savruldu, içinde kurutulmuş sarı gülün yaprakları yerde ufalandı. Yıldız biçimli tarak kaydı da topuzundan, Züleyha'nın saçları dağıldı.

Yûsuf sımsıkı kilitli kapıya doğru koşarken; Züleyha'yı bulmak için Züleyha'dan kaçarken, Züleyha'ya gelmek için Züleyha'dan uzaklaşırken; Züleyha, Yûsuf'un gömleğini tam arkadan, iki omzunun ortasından yakaladı. Yûsuf'un gömleği yırtıldı. Yûsuf'un iki omzunun tam ortasında Züleyha'nın tırnaklarının izi, Yûsuf'un gömleğinde Yûsuf'un kanının lekesi.

Yûsuf'un gömleği, İbrahim ateşteyken sırtındaki gömleği.

Yûsuf'un gömleği, bir kölenin karanlık gecesinden geçen üç buçuk arşınlık beyaz keten köle bezi. Yûsuf'un gömleği bir masal gecesine hazırlanan şehzadenin inci beyazı, fildişi, ince ipek giysisi.

Yûsuf'un gömleği gün gelir, kurt parçaladı, der de bırakırlar Yakub'un kucağına. Yûsuf'un gömleği, gün gelir asarlar Mısr'ın kapısına.

Gün gelir Yakub'un gözlerine fer Yûsuf'un gömleğinin kokusu, gün gelir hasretine had, gömleğin Yûsuf'u.

Züleyha'nın yazgısına vesile Yûsuf'un gömleği, Yûsuf'un gömleği biraz da bu hikâye. Yûsuf gömleğinde, gömleği Yûsuf'un şimdi Züleyha'nın elinde.

Her şey gibi kapı da âniden açıldı. Kapının önünde birkaç adamıyla Potifar vardı. Bir denizin âniden bulanması saniye saniye. Enginlerden doğru kükreyerek gelen bir acı, bir darbe hiç beklenmeyen. Yûsuf'un sırtında Züleyha'nın tırnaklarının yarası. Potifar'ın sırtının tam ortasında kimin sapladığını henüz kestiremediği bıçağın acısı. Züleyha iki erkeğin sırtına da sancısını bırakmıştı.

Şaşkınlık. Hüzün. Kırgınlık.

Öfke. Nefret. Kızgınlık.

Sendeledi Potifar. Bir bakış önce. Gözlerinin tam içinde bir susuşun manası. Potifar ne kadar çok anlattı: Bunu bana nasıl yaptınız?

Bunu bana nasıl yaptınız?

Sonra bir boyun eğiş, geleceği bilinip de geleceğine asla hükmedilmemiş kadere teslimiyet tereddüdü. Bir suçlu arayışı. Suç varsa suçlu da var: Siz kadınlar!

Atıldı Züleyha. Sana ve ailene zarar vermeye kalkışan şu haini cezalandırmayacak mısın?

Yûsuf fısıldadı, efendim ben sana hainlik etmedim. İçimde çarpıştı ak ile kara, gece ile gündüz. Ama ben bu odadan kendimden önce senin yüzünün akıyla çıkıp gitmedeyim.

Züleyha atıldı, inanma ona!

Yûsuf fısıldadı, inan bana!

Züleyha haykırdı inan bana. İnan bana!

Züleyha kırmızılar içinde, yanakları kıpkırmızı, Yûsuf'a baktı öfkeyle. Bir de Potifar'a, korkuyla. Yüreğinin tam içinde öfkeyle korku yan yana bir yanıyla cennetten sürgün edilmiş Havva, bir yanıyla erguvan ağacının altındaki, resullere ihanet eden Yuda.

Züleyha güçsüzdü, Züleyha küçücüktü. En dibinde kuyunun, en karanlığında

zindanın. Züleyha en fazla bu öykünün sonunda olacağı kendisinden uzaktı.

Bak, dedi Potifar'a, ve orada bulunanlara. Bakın, Yûsuf'un gömleği yırtık değil mi? Bir boğuşma geçmemiş olsaydı aramızda, korumaya kalkışmamış olsaydım kendimi, nasıl yırtılırdı Yûsuf'un gömleği?

Potifar inanmak istedi. Vurgun muhakkaktı da, hangi yanımdan vurulsam daha iyi, içinden bunun hesabı geçti. Kendisine güvendiğim, evimi ve namusumu emanet ettiğim kölem mi vursun beni, yoksa evim ve namusum olan, emanetin ta kendisi, o mu vursun beni? Züleyha'ya inanmak istedi. Züleyha tarafından vurulmaktansa Yûsuf tarafından öldürülmek yeğdir, dedi yüreği. Daha kolay taşırım böylesini.

Doğru mu bu, sordu bir kez daha.

Orada bulunanlardan birisi, gün görmüş gün geçirmiş, ak saçlı ak sakallı, bilge görünüşlü birisi. Yûsuf ile Züleyha'yı süzdü de bir an, dedi, bakın bakalım gömlek önden mi yırtılmış arkadan mı? Eğer ki yırtığı öndendir gömleğin, Züleyha haklıdır. Çünkü Yûsuf ona atıldıysa, kendini korumak istemiştir Züleyha ve gömlek yırtılmıştır ön tarafından. Ama yok, eğer gömlek yırtıldıysa arka tarafından Züleyha atılmıştır Yûsuf'a ve kaçmak isterken Yûsuf yırtılmıştır gömlek arka tarafından.

Baktılar. Yûsuf'un gömleği. Arkadan yırtık.

Potifar döndü, sarı gülün ufalanmış yapraklarıyla yıldız biçimli taşlı tarağın üzerinden geçti ve duvarlarının gördüğünü kimselerin görmediği odanın kapısından çıktı gitti.

Potifar'ın Yûsuf'u Zindana Koyması

Akşam oldu. Ama bir başka karanlıkla çöktü Mısr'ın üzerine o akşam.

Neden sonra Potifar, olanlardan çok olabileceklerin korkusunda, yitirdiklerinden çok yitirebileceklerinin hesabında, kendi kalbinden kendi hesaplarıyla çıktı. Artık o yitirmiş bir erkek, ihanete uğramış bir yürek değil, Mısr'ın ikinci adamı olarak Potifar'dı.

Yüreğinde, kaybolan ve yok olan Züleyha'nın değil de, kaybolduğu ve yok olduğu başkaları tarafından bilinen bir Züleyha'nın acısı vardı. Bu bilinmenin acısı Potifar'ı

kendi bildiğinden daha çok yaraladı. Başkaları, o inanılmaz yargıcı. Başkaları, o görünmez yasalar yapıcı. Başkalarının gözünde ve dilinde kaybolduğu bilinen Züleyha, Potifar'ın asıl korkusu. Hakkında o, bu, şunlar, bunlar... Hizmetçiler dadılar, vekiller vezirler, kadınlar çocuklar... Üç ev, beş ev, yedi mahalle, konaklar, nihayetinde saray, kral en nihayetinde. Konuşulan konuşulan konuşulan. Dedikodusu yapılan bir Züleyha. İşte Potifar'ın asıl korkusu.

Bir erkek kadını kadar değil mi? Bir erkek kadınının elinde değil mi? Değil işte! Potifar fark etti ki Mısr'ın geleceği için kendi varlığı elzemdir. Onun için Züleyha ne yaptıysa yaptı bir kere, bundan sonra hakkında konuşulmaması, sağlanması gereken asıl meseledir.

Potifar ve mensup olduğu zümre yani ki Mısr'ın soylularına göre: Bir kadın ne yaparsa yapsındı ama yeter ki hakkında konuşulmasındı. Oyun, gizli ve saklı demek ki taşlar yerli yerinde ve kuralına göre oynanırsa kime ne zarar? Ufak tefek birkaç oyundan gürültü olmazsa, ne çıkar? Ama duyulursa Potifar'ın siyasî geleceği tehlikede. Kıyamete değin sürecek başka bir hikâye. Bir garip oyun ki gizli oynandıkça mani yok, lâkin bir oyuncu taşlarını açıktan sürecek denli yürekliyse ileriye, baş kaldırırsa oyunun kurallarına, ya da Züleyha gibi âniden açık verecek kadar acemiyse, küçülürse ve güçsüzse, ve ayağı sürçerse, o zaman mani çok, mani çok.

Potifar sustu. Potifar konuştu sonra. Sen, dedi, kadın, suçlusun bunu bilirim. Lâkin devam et benim evimde benim hayatıma. Bu hayat yıkılırsa en evvel altında ben kalırım. Ama bana dünüm ve bugünüm kadar yarınım da lâzım. Ben Potifar'ım, ben Mısr'ın ikinci adımıyım. Mısr'ım ben dahası. Bana yarınım lâzım. Ben Mısr'a lâzımım.

Sana gelince Yûsuf, dedi Potifar, ey zaif köle. Senin yerin zindandır bundan böyle, hiç olmazsa bir süre. Bilirim suçsuzsun. Ama yüksek, pek yüksek geleceği için Mısr'ın, şimdi bir kurban lâzım. Ya sen, ya ben. Birimiz yok olacağız ki sular durulsun. Oysa ben Mısr'a lâzımım.

Ben Potifar'ım. Ben Mısr'ım bir başka anlamda. Ben, ben değilim anlayacağınız. Tekil değil çoğulum, birey değil kamuyum.

Toplumun saadeti söz konusu olduğunda sözü mü olur birey denen tekilliğin? İçinden yangınlar geçse de bir zaif köle, ya da zaferleri kadar muhteşem bir kumandan

kendini kurban etmelidir elbet kamunun menfaati önünde.

Biraz evvel Züleyha'nın ihaneti karşısında sarsılan kalbi ne kadar mazlum ve masumsa, mantığını işleten çarkın dişlileri arasında büyüdükçe ezilen Potifar o kadar zalimdi.

Potifar kötülüğünün mantığını çok kuvvetli kurmuştu: O, bir değil çoktu. Potifar bindi, bir olan Yûsuf'tu.

Sustular.

Sustu Potifar.

Sustu Züleyha.

Yûsuf sustu.

Potifar zalimdi, yüreğindeki mazlumu susturdu. Züleyha güçsüzdü, yüreğindeki güçlüyü susturdu. Mazlumdu Yûsuf, Yûsuf kendisi sustu. Yüreğinde, kuyudayken karanlıkları aydınlatan mavi ışık. Bir kez daha muştu: Korkma bak biz buradayız, korkma buradayız artık!

Yûsuf güçlüydü bu yüzden. Bir mazlum âhının gök kubbeyi sarsacağı bilgisiyle. Devranın gün gelip de döneceğinin haberiyle. Ne ki var zerre kadar şer ne ki var zerre kadar hayr, bir gün şaşmaz bir terazide tartılacağının emniyetiyle.

Sustu Yûsuf.

Sustu.

Teslimdi. Mazlumdu.

Teslimiyetiyle vardı. Susmasıyla haykırdı. Tahammülüyle baş kaldırdı.

Yûsuf'un Gömleğini Mısr'ın Batı Kapısına Astılar

Akşam olup da alışılmamış bir akşam çöktükten sonra Mısr'ın semalarına. Zindana koyulacak Yûsuf, böyle bir karara varınca Potifar, münadiler bunu dört bir yanda bağırdılar. Dağlara taşlara ve sulara bağırdılar, kayalar içine oyulmuş mezarlara ve Mısır halkına ve kalplere bağırdılar. Yûsuf koyulacak zindana. Sesleri dağıldı gitti boşlukta. Sesleri büyüdü çoğaldı, yine boşlukta. Yûsuf koyulacak zindana. Ve sonunda münadiler Yûsuf'un gömleğini teşhir için Mısr'ın batı kapısında kurumuş bir

hurma dalına astılar. Gömlek: Kabahatin delili!

Kabahatlerin en büyüğü, Yûsuf'ta! Yûsuf'ta küfrân-ı nimet. Yûsuf'ta ihanet!

Efendisinin namusuna göz dikmek: Yûsuf! İyiliğe kemlikle mukabele etmek: Yûsuf!

Yûsuf, hatırı gönülü hiçe saymak! Yûsuf zehirli zehirli zehirli bir mor zambak!

Hangi toprak açtıysa bağrını Yûsuf'a, kirli bir tohumdan başka bir şey dökmedi ona!

Akşam olup da o alışılmamış akşam yerini Mısr'ın üzerinde alışılmamış bir gecenin karanlığına bırakınca. Ve zindan Yûsuf'u kalın duvarlarının ve sürgülü kapılarının arkasında kendisinden özgeye kapalı dünyasına alınca. Yûsuf içerde, gömleği dışarıda kalınca. En evvel münadiler ardından Mısır halkı. Birer birer. Ve sessizce. Gömleği bırakıp da Mısr'ın batı kapısında kurumuş bir hurma dalına, evlerine çekildiler. Hepsinin yüreğinde bir ince sızı. Hepsinin yüreğinde bir acı. Dediler: Nasıl olur? Nasıl olur da Yûsuf, yaratılmışların böylesine seçilmişi, böylesine tüketir seçilmişliğini? İçlerinde bir sızı, düşerken uykunun sularına, dediler, dur bakalım, gün doğmadan doğacak vardır elbet. Değil mi ki geceler gebedir. Bir iş var gibi görünüyor bu işte. Yanlış hesap gittiği yerden geri döner nasılsa günü gelince.

Bütün Mısır halkı bu yorucu günün sonunda uykunun kollarında avuntuya varınca. Münadiler, aziz ve Firavn ve kraliçesi uyuyunca. Kundaktaki bebekler, lohusa anneler, gencecik babalar uyuyunca. Uyuyunca sıcak ve görkemli Mısır kentlerinin rahipleri, uyuyunca en büyük tapınakların kâhinleri. Mumyacılar ve tapınak bekçileri. Yeni suyun ilk dalgasını, kutlu yıldızın ve hilâlin haberini vermekle görevli muştucular, ve sihirbazlar ve usta tılsımcılar. Ölüler evinin yolculuğunu yönetecek denli usta kayıkçılar, Nil kıyısında tacirler ve yelkenciler uyuyunca. Buhur ve tütsü yakıcılar, köylerde tohumcular. Hasırcılar, çömlekçiler uyuyunca. Uyku sularında gezen gemiler bütün bir Mısr'ı kuşatınca. Garip bir uyku çökünce Mısır semalarından yere. Asla uyumadan geceleri ölçen yüz yıl mahkûmları dahi uykuya baş verince, uykuyla yıkanınca doğduğundan bu yana hiç uyuyamamış meczupların gözleri. Uykuya varınca bütün canlılar. Ve dahi dağlar, ve taşlar, ve semalar, ve su uyuyunca. Ve dahi düşmanlar da uyuyunca. Ve dahi hasta-i hicran dahi uyuyunca. Bütün Mısr'ı uyku teslim alınca.

İki kişi uyanık gecenin ötesinde, biri Yûsuf biri Züleyha.

İki kişi uyanık gecenin berisinde, biri Yûsuf'un gömleği, biri rûzigâr.

Rûzigâr, kurumuş bir hurma dalının ucunda sallanan Yûsuf'un gömleğini okşayıp da usulca, kokusunu çekti içine, en derinine. Tam yırtılan yerinden, iki omuz arasında Züleyha'nın elinin değdiği yerden. Öptü usulca, kokladı. Gömleğin yaralarını sarmaya, acısını dindirmeye çalıştı.

Ve dedi ki, öykünün tam burasında, kurdun, kuyunun ve aynanın söylediklerine benzer sözleri diziyor yazıcının kalemi satırlara. Yazıcı kendi uykusuzluğunda, bedeli hayat olanı yaza dursun, "kaleme ve onun yazdıklarına and olsun ki", dünyanın kurulduğu günden bu yana sorumsuz değilim, sevk edilirim kaderle. Ben de hem yaralara merhemim, hem bir felâketim yeri gelince. Çokça ölüm taşıdım, hayat gibi göründü. Çokça hayat taşıdım, ölümdür zannedildi. Hayattım hayat oldum yeri geldi, ölüme ölüm olarak yazdım adımı benden öyle istenince. Ben rûzigârım, hangi yönden buyrulursa o yönden o şiddette eserim. Ne ki var getirdiğim, benden öyle istendiği içindir. Dalgalar getirdim, tarlaları suya verdim, evler yıktım, ağaçlar devirdim. Tohumları ayırdım saplarından, gemileri götürdüm Nil üzerinde hatta akış yönünün tersinde bile. Böyle gidecek bana verilen görev dünyanın son gününe değin, kim bilebilir ki daha neler göreceğim.

Fakat şimdi öyle bir görev verildi ki bana, öyle bir kutsandım, öyle bir arındım ki bütün var olan ve var edilecek mahlûklar arasında, kuyuya ve aynaya nasıl yetecekse içlerine aldıkları hatıra, bana da yetecek sonuna kadar. Ey Yûsuf'un gömleği, göz yaşlarını kurutmam emredildi bana. Uzan şöyle yanıma, koy başını kucağıma.

Rûzigâr devam etti:

Ey Yûsuf'un gömleği,
ey yırtılan onur ilk bakışta,
ey ihanet, en acı damga, en taşınılmaz yük,
en ağır çarmıh, ilk bakışta.
Ey kölelere yazgılı eza çarmıh,
ey köle olmadığı halde köle muamelesi görenin
sırtındaki ağırlık.

Ey kana bulaşan bir avuç bez parçasının erken hatırası,

Gördüm levh-i mahfuzda, sırtında çarmıhını taşıyacak olanı:

Onun da çarmıhı hurma ağacından olmayacak mı? Onu da örten bir avuç bez parçası kana bulanmayacak mı? O da köle olmadığı halde kölelere mahsus azaba çarptırılacak. O da görünürde zelil, gerçekte nebi olacak .Ve çarmıhtan geçen yol göğe ağacak.

Rûzigâr, Yûsuf'un gömleğine bulaşmış incecik lekenin üzerinden geçti. Kırmızı bir çiçek. Giderek büyüyen dağılan. Hayatın müjdesi. Ölüm, yeri gelince.

Bir damla kan. Bir damla gözyaşı. Ter bir damla.

İnsan. "Karışık bir nutfe". İmtihan.

Rûzigâr, gam yeme ey Yûsuf'un gömleği, dedi, devam etti:

Sen ki, Mısr'ın kapılarında bu güne dek sergilenmiş ve bu günden sonra sergilenecek ne varsa, içlerinde en şerefsiz gibi göründüğü halde en şereflisi. Onursuzluğun onur adına yargıladığı onur. Onursuzluğun onur adına mahkûm ettiği onur. Ey üç buçuk arşınlık köle bezi, ey Yûsuf'un yırtık gömleği. Öyle bir kalacak adın ki zamana, nerede zulüm kendi mantığının üzerine kötülüğünü oturtursa, nerede kötülükler üreten çark kendi dişlileri arasında öğütürse kendisine uymayanı, nerede yanlış doğruya baskın çıkarsa, nerede bulut örterse güneşi bir anlık da olsa.

Akla senin adın gelecek. Yûsuf'un Mısr'ın batı kapısına asılan gömleği, diye ima edilecek bundan sonra kim ki nâhak yere hak iddiasında bulunursa.

Bir remze dönüşecek senin adın;

Yûsuf, kuyu, Züleyha, zindan,

bu sözcükler ağır ve meşin ciltli ve kocaman lügatlerde ne kadar yer alacaksa,

asık yüzlü hocalar karanlık ve kasvetli sınıflarda yeşil tahtaların önünde ve denizle pencereler arasına yağmur bir türlü yağmazken,

Yûsuf, kuyu, zindan, Züleyha çağrışımlarını, yüzyılların üst üste getirdiği anlam katmanlarını,

nasıl öğretecekse gönlü bir kuşun kanatları gibi çırpınan güneş yüzlü öğrencilerine.

Her biri nasıl kendi zamanından bakacaksa Yûsuf'a, Züleyha'ya ve kuyuya ve zindana,

nasıl her birinin kendine özgü olacaksa Yûsuf'u, Züleyha'sı, kuyusu ve zindanı,

sen de anılacaksın onlar kadar ve onlarla birlikte:

Yûsuf'un gömleği.

Ama her zamanda ve her toplumda gömlek değiştirecek olmakla birlikte Yûsuf'un gömleği,

hep aynı kalacak söylediği şey: Yûsuf'un gömleği Yûsuf'un gömleği.

Rûzigâr, Yûsuf'un gömleğinin gözyaşlarını kurutuyor olmakla bunca kıvandı ya, bahtında kendisini bundan daha fazla mutlu edecek olan ve bu hikâyenin sonunda yapacağı bir şey vardı.

Yûsuf Zindana Koyulduktan Sonra Züleyha'nın Halleri Önce: Yûsuf, Dedi Züleyha, Sen Benim...

Kollukçular Yûsuf'u alıp götürdükten ve hüzünlü gece Nil'in üzerinde bir ürperti gibi asılı kaldıktan sonra. Hiç uyumadan ertesi sabahı buldu Züleyha ama, hayatı her zamanki tadında bulmadı.

İçten içe derin bir öfke önce, sonra nedeni belirsiz bir kendinden hoşnutsuzluk hali. Her zaman doğruyu gösteren yürekte istikamet tayini. Aşkını düşündü Züleyha, şimdiye kadar hiç düşünemediği hallerdeydi.

Tapınaklarda genç rahiplerin buhur yakma görevini yerine getirmesinden bile erken saatte Züleyha ırmağa bakarak düşünmeye başladı. İlk kez Nil'in güllerinden yapılma tâcını başına, yasemenden bileziğini ayağına takmamıştı. Züleyha ilk kez gece kadar sade sabah kadar yalındı.

Yûsuf, dedi, Züleyha, sen benim, evvel düşen şehrimsin, âhir düşen şehrimsin. Ezel düşen şehrimsin, ebed düşen şehrimsin. Yûsuf, dedi Züleyha; kalbin sen, benimsin yalnız benimsin; kalbin ben, seninim yalnızca seninim.

Yûsuf, dedi, Züleyha, sen masumsun, sen de bilirsin, ben de bilirim. Şu dört duvar, şu sıkı sıkı kapalı kapı, döşemenin üzerinde ezilen sarı gülün yaprakları tanık ki suçun yok senin. Fakat güzelsin. Güzelliğin yoruyor beni, çünkü mümkünü var, sûret kasrında bir sûret değilsin. Suçlu değilsen de bana, beni suçlu kılacak kadar güzelsin.

Mümkünü olan bir güzelliğin sahibiysen Yûsuf, ve bu güzellik yoruyorsa beni, sen dünyanın en masum mücrimisin. Suçlu, suçunu her zaman bilerek işlemez Yûsuf ve güzellik bazen suça dönüşür.

Yaratılmışların en güzeli karşısında, ruhum kadar bedenim, kalbim kadar kalbimden çıkıp da bütün bedenimi deveran eden kanım ve damarlarım, ve bütün zerrelerim akıyorsa sana, ben de dünyanın en mücrim masumu değil miyim? Çünkü, dedi Züleyha, güzelliğin bir derin kuyu senin. Bir düşenin kurtuluşu kolay olmaz. Ne mutlu kalbine sen düşene, ve ne mutlu senin kalbine düşene.

Tufandan kurtulmak için kendi derinliğine akan bir ırmak gibi; akmasam sana ölürdüm Yûsuf, aktım, yine öldüm. Kendi ölümümün şeklini seçmem özgürlüğümse susarak ölmeyi değil, söyleyerek ölmeyi seçtim. Tortulanarak ve bulanarak değil, taşarak ve coşarak ölmeyi istedim. Hükmümün Yûsuf olduğu yerde ölümlü olduğumu bildim. Ve yine dirilecek olmamın emniyetiyle ölümlü oluşumu çok sevdim.

Yûsuf, dedi Züleyha, bütün bir hayat, kınanma, horlanma, yitirme, her şey kalbimin üzerinden geçecek ve ben kalbimin altında kalacağım. Bana dair ve bana rağmen var olan bir dünyada büyüklüğü, yitirdiklerinin çokluğuyla ölçülen bir Züleyha kalbi olacağım. Senin zindan karanlığın benim özgür aydınlığıma denk düşecek, o kadar ki karanlık olacağım. Sancıyla elimi attığım fundalıklar mavi çiçeklere dönüşmedi henüz, ama aslolan kalp olacak ve hayatı sonradan bulacağım.

Yûsuf, dedi, Züleyha, aşk zorlu bir sınav, ben bu sınavı en baştan ve gönüllü mü kaybettim? Hayır işte! Yitirmiş görünsem de kazancımsın sen benim. Ve şer gibi görünsem de göreceksin, yitirdiğin ne varsa benim sana açtığım kuyuda, hayrın olacağım sonunda.

Yûsuf, dedi Züleyha, sana, gel kaderim ol, demem. O kadar ki, güldeki sevda, çöldeki ateş, denizdeki su kadar kadersin bana. Bak alnına, iki kaşının ortasına. Orada benim mührüm var. Alnımın yazısı olduğun kadar, alnına da yazıyım.

Değil mi ki sen Yûsuf güzelisin, gömleğin çoktan yırtık senin. Ve değil mi ki ben tecelli etmesem eksik kalır sana dair kader. “Senin kaderin benim tecellim”, kaderimde zindan varsa, Yûsufluğum su götürmez benim.

Sonra: Aşkın Hülâsası, Yûsuf Seni Sevdiysem...

Züleyha kendi kalbine baktığında, Yûsuf'u neden sevdiğini ve Yûsuf'u nasıl sevdiğini merak etti ilk kez. Perdeler kalktı kalbinin üstünden. Işık.

Yûsuf seni sevdiysem, dedi Züleyha, hükümdarın tahtına hükümdardan başkası oturamayacağından. Şehzade için saklanan giysiler ancak şehzadenin bedenine uyacağından. Padişahların ülkeler fethettiği görülmüştür de, kölelerin ülkeler fethettiğine bir Yûsuf'ta tanık olmuşuzdur. Görüyorsun ya Yûsuf, seni sevdiysem yazgım bana yapacak başka bir şey bırakmamış olduğundan. Senin güzelliğin gibi benim de muhabbetimin nedeni olmadığından.

Seni sevdiysem, seni her görmemde ikinci kez görmediğimden. Her görmemde seni yenidenmiş gibi değil, yeniden gördüğümden. Odama her girişinde ilk kez girdiğinden. Kendi kendinde bile tekrarlanmadığından sen.

Sevdim seni, seni sevdiysem, bir eşikten geçtiğimdendir. Bir kentin içine düştüğümden ve bir kenti içime düşürdüğümden. Ben ki tüm savaşlarımda hem kumandan hem neferdim. Ürkektim, delişmenliğim korkunun rengindeydi. Bu yüzden seni sevdim.

Ellerim toprağın derinliklerinden çıkarılmış çok asırlık bir tütsü kabına âniden değiverdi, gözyaşı şişesi kırıldı birden, başkalarının olan onca acı kalbime giriverdi. Yûsuf ben seni, sevmiş ve sevecek bütün kalplerin sırrına ortak olarak sevdim.

Ve biliyor musun ki, seni sevdiysem, bütün ruhların yaratıldığı ve henüz ruhlara cesetlerinin biçilmediği o mecliste, senin yanında yer almış olduğumu hatıramda taşıyor olduğumdandır bu. Bunca kolay terk ediyorsam varlığımı senin varlığına o şimşek parıltısı ânın anısını göz bebeklerimde sakladığımdandır.

Bu kadar tanıdık buluyorsam kalbimi kalbine, bu kadar tanıdık ses veriyorsa kalbim kalbine, o ezeli uğultuyu hâlâ kulaklarımda taşıdığımdandır. Seni bu kez hatırladıysam Yûsuf, o kez unuttuğumdandır.

Seni sevdiysem hatıram olduğundandır. Bilmediğim bir şeyi hatırlamam zor, unuttuğum bir şeyi hatırlamamsa kolaydır benim. Bu yüzden ey benim kentimin sokaklarında gezinen baharat tüccarı, ey beni unutmuş olan büyücü, senin için

hazırladığım simyanın karışımı ilk günün hatırasındandır. Beni hatırla. Hatırla ki senin hatırlaman da benim hatırlamam kadar kolaydır.

Yûsuf, dedi Züleyha, seni sevişim, ilk anda hem kendi başımı verdiğim hem senin başını götürdüğüm bir ihtilâl olacak. Ama yazgı, kan'ı ihlâl edilmiş bu ihtilâli bozacak ve her şey güzel olacak. Zaman geçsin, her şey sonra olacak. Çok yakında bir belâ örtüsü örtülecek üzerine senin. Ama aşkın hülâsası, çok geçmeden varlığın nizamında anlam kendisini bulacak.

Öykü: Bulut ve Züleyha

Bir gün Züleyha geniş salonlar, havuzlu ve basamaklı bahçelerle dolu sarayının pencerelerinden sıkıntıyla bakıyordu uzaklara. Kentlerin, çöllerin, kutsal göllerin ve büyülü derelerin üzerinden geçen günün bitme vaktiydi.

Güneş, bulutları pembeleştirerek Nil'in ufuklarına yaklaştı. Her şey ışıklı bir masalın derinliğine çekildi. Bol dallı palmiye ağaçları ve yemişli hurma ağaçları, rengin içinde yüzmeye başladılar.

Fakat nereden geldiyse geldi bir küçük bulut, ufka tam bir mızrak boyu yaklaşmışken güneşin önünü kapatıverdi. Küçücük bir bulut, muhteşem güneşi tutuverdi. Güneş alçaldıkça bulut da alçalıyordu. Saltanatın hükmüne görünürde halel geldi.

Bunu gören Züleyha, ey gafil bulutçuk, dedi, güneşin zahirini örtmen onu görünmez kıldığın anlamına mı geliyor sanıyorsun? Bir an için önünde durmuş olmakla, saltanatın hükmünü eksilttiğini mi düşünüyorsun? Güneşi örttüysen eğer şu dağları, şu suyu, şu ağaçları, şu kentin tümünü, şu çölü sonra, sonra beni, ve ey güneşi örttüğünü sanan bulutçuk, seni aydınlatan seni görünür kılan kim sanıyorsun?

Yûsuf da böyle işte. Görünürde zindanda. Nedeni olduğum bir karanlığın, duvarın, kapının, parmaklığın ardında. Ama aydınlığı zindanından taşarak bana ulaşıyor. Beni ve içimi aydınlatıyor. Dahası benim de kalbimden yüzüme yüzümden çevreme akıyor. Kime baksam üzerine düşürdüğüm ışık, Züleyha'nın değil, Yûsuf'un ışığı.

Zahirin örtülmesiyle batını peçelenemeyecek bir güneş Yûsuf.

Bir bulutçuk gibi bir an önünde durmuş olsam da ışığım onun ışığı, aydınlığım onun aydınlığı. Çünkü kalbimin acıyan yerleri mananın keyfiyetine doğru kaynıyor.

Züleyha'nın Yûsuf'a Mektup Yazmaya Başlayıp da Hitaptan Öteye Geçememesi

Züleyha, kalbi acının anlamına dair sınırlarda dolaşmaya başlayınca Yûsuf'a bir mektup yazmaya karar verdi. İçindeki hallere tercüman olacak sözcükleri bulup da Yûsuf'a göstermek istedi. Dedi, her vasfın karşılığı bir sözcük var nasılsa. Ben de halimi arz edeyim sözcüklerle Yûsuf'uma.

Papirüsten ezilmiş kâğıdı, sivri kalemi aldı eline.

Yûsuf, diye yazdı, nâmenin en başına, sayfanın tam ortasına. İçinden binlerce Yûsuf ses verdi.

Ey içimdeki yıldızlar mütercimi, ölü olmayan kuşlarım benim

Mısr'ın ruhuna mürekkebinin kokusunu uçuran Yûsuf'um.

Nil'in sularına dökülmüş kandillerin aydınlığı

Gizli bahçelerden geçen yeşillerin ıslak çoğulluğu

Konuşan ağacım bana, konuşan ırmağım benim.

Işıklı yağmurum.

Gözlerimle gören ey, ey gözleriyle gördüğüm.

Yûsuf, dedi Züleyha, nâmenin tam ortasına, sayfanın başına. İçinden bin Yûsuf daha ses verdi.

En derin kuyusunda kaybolduğum ey,

Nil'in sesi geliyor, gelsin, sesim Nil'e gitmiyor, gitmesin.

Sesi bana gelmeyen, sesim ona gitmeyen ey.

Züleyha sayfanın ortasından devam etti, Yûsuf, dedi.

Ey kalbimle seven

Ey kalbiyle sevdiğim.

Muhabbeti kolay giyilir libas olmayan,

Vahayı terk edip çölün rahmetine düşen defterim,

Yitik tahtına gönlünce kurulan çöl misillemesi sevdiceğim,

Dağ lâlesi

Çöl çiçeği

Âh benim yitik ezel gülü vasfınca sahiplendiğim, âh beni ezel gülü vasfınca sahiplenip de sahiplendiğini henüz bilmeyen sevgilim,

Âh benim! Âh benim!

Ey adı gelecek zamanların ve mekânların insanlarına adımla bile kalacak olan,

Ey adım adıyla bile yazılacak olan

Sularıma dökülen karanlık, yoklarımı örten aydınlık

Tezatlarım benim, benim tekrirlerim

Ama muhabbetinden asla rücu etmediğim

Gün geçtikçe çoğalan benzetmelerim,

Sözcüklerim, lügatim, lisan hacmince vasıfladığım vâsıfım

Yûsuf, yazdı Züleyha, sayfanın ortasına. Hâlâ hitaptaydı kalemi, bir satır ileri geçemedi.

Bir satır ileri geçsem hitaptan, dedi, yanacağım. Ses verdi içinden bir ses: Yan o zaman, yan o zaman!

Züleyha devam etti:

Âh benim Yûsuf'um, âh benim, âh/senim, dedi, başka bir şey diyemedi.

Züleyha, Yûsuf'a bir mektup yazmaya başlayınca. Yûsuf diye başladı, Yûsuf diye bitirdi. Gördü ki hitaptan öteye geçemedi. Anladı ki aşkın nâmesinde ser-nâmeden öte kelâm yok. Ve Züleyha'nın lügatinde Yûsuf'tan öte sözcük yok.

Yûsuf, dedi, kelâmım artık sende hükümsüz. Ama kelâmımın hükümsüz kaldığı bu yerde beni küçümseme. Bil ki kelâmdan da ötede sadece âh var, âh ki dünya onun üzerinde durur, gök kubbe onun hararetiyle döner.

Züleyha'nın Kendi Tanrısında Aradığını Bulamayışı

Çoktandır tomurcuktan güle geçmiş zenginliğinde ve aşikâr yangınında bir bahar

sabahı. Züleyha mor ipekten giysisini kuşandı. Kabinde acı. Çıplak ayaklarında bağcıklı sandaletler. Sağ bileğinde gümüş bir halhalın incecik şıngırtısı.

Tapınağa yollandı. Aceleyle, örtüsü başından kaydı.

Züleyha ipek örtüsünün ucunu ardı sıra sürüyerek, mermer basamakları tırmandı.

Kalbindeki ateş ne kadar yakıcıysa, basamaklar o kadar serindi.

Ne kadar yakıcı bir âh yükseliyorsa Züleyha'nın içinden, yüksek pencerelerden içeri giren akasya kokulu rüzgâr o kadar serinleticiydi.

Ey, dedi Züleyha, tapınağa dolan mevsimin yüzü suyu hürmetine, ey Mısr'ın en büyük tanrısı olan tanrım, duy sesimi.

Bir adım attı kocaman bir mermer kütlesinin derinliğinde bekleyen tanrısına doğru, kalbinde bir ağırlık.

Dedi: Duy sesimi, yıka içimi,

yangınıma razıyım, razıyım ateşten bahçelerden geçmeye,

razıyım ateşten bahçelerin içimden geçmesine.

Ama duy sesimi, bileyim duyduğunu sesimi.

Bileyim sesimden yüce bir ses, bilişimden yüksek bir biliş var,

yalnız değilim bileyim, bileyim ki beni bir koruyan,

bir gözeten var.

Ne kadar büyükse de günahım,

ne kadar kirlilik taşıyorsa da bedenimin günahına izin veren şu karanlık ruhum,

bileyim ruhundan koptuğum bir aydınlık var,

kendisine kulluk için yaratıldığım ve benden kulluk bekleyen bir tanrım var.

Bir adım daha attı tanrısına doğru Züleyha, kalbindeki ağırlık hafiflemedi.

Sesi çınladı Züleyha'nın boşlukta. Önce ürkek ve hafifçe sonra inatla ve kuvvetlice.

Yâ, dedi, duyur sesini bileyim. Yâ, dedi, duy sesimi bilineyim. Ama bir boşluğun bilinmezliğinde yitirme beni.

Tapınağın, açılmış lotus çiçeği başlıklı sütunlarının arasından uçan bir güvercinin kanat seslerinden başka hiçbir ses duyulmadı.

Züleyha, Yûsuf'un aşkından mı, sesini tanrısına duyuramadığından mı, bilemedi ama ağlamaya başladı. Dedi: Yağmurla yıka kararmış kalbimi, ışığınla aç kör olmuş gözlerimi. Senin huzuruna varmadan daha, bedenimin kirini göz yaşlarımla yıkamadım mı? Yûsuf'un gömleğini, o gömleği yırtan şu ellerimle arıtmadım mı? Beni sana getirmeyecekse Yûsuf'un aşkını ne yapayım? Rabbim duy beni!

Kendi ağzından dökülen son cümlelerin şaşkınlığında böyle dua etti Züleyha saatlerce. Tütsüler yaktı, buhurların en pahalılarıyla doldurdu tanrılar hoşnut olsun diye tapınağın içini. Saatlerce yüzünü ve gözlerini, boynunu ve şakaklarını kutsanmış sularla ıslatıp durdu. Ellerini ve alnını tapınağın önce pembe mermer duvarlarına, sonra somaki zeminine dayadı umutla. Uzandı kızıl kumtaşlarının üzerine boylu boyunca.

Hep ağladı. Ama bu ağlamada kendi tanrısından beklediği bilişe dair hiçbir iz bulamadı.

Ve Züleyha birden kendi tanrısından daha çok Yûsuf'un Rabbini aklına getirdiğini fark etti.

Hây, dedi!

Öykü: Gözleri Bağlanan Tanrı

Züleyha Yûsuf'u odasına çağırmadan ve ona "gelsene" demeden önce, yatağının baş ucunda duran koruyucu putunun gözlerini, ipek gece şalıyla örtmüştü.

Bakışları hoşgörüsüz, gözleri kocaman, etli dudakları öfkeyle sıkılmış bir puttu bu. Esmer teni, simsiyah ve dümdüz saçları, ve boynunda kutsallığını simgeleyen bir gerdanlık vardı.

Züleyha, çocukken, kaç kez kimseler görmeden bu gerdanlığı putunun boynundan çıkarıp kendi boynuna takmıştı. Ama ne Züleyha tanrılaşmıştı ve ne de Züleyha'nın fikrince putun tanrılığından bir şey azalmıştı.

Züleyha uzun zaman bu kilden dökülmüş putun tanrılığının kendi cisminden mi kaynaklandığını, yoksa elle tutulmayan, gözle görülmeyen bir tanrıya simge olarak mı yontulduğunu düşünüp durmuştu. İkisi de zor gelmişti Züleyha'ya. Bir kil parçasına tapınmak ne kadar anlamsızsa varlığını göstermek ve tapınç toplamak için şekil verilmiş bir kil parçasına muhtac olması da görünmeyen bir tanrının, o kadar anlamsız gelmişti Züleyha'ya.

Ama işte insanlara tanrı lâzımdı. Ve daha iyisinin varlığını haber veren bulunmadığı müddetçe Züleyha'ya tanrı, bu tanrılardı.

İpek gece şalıyla örtünce Züleyha kocaman ve öfkeli gözlerini, kilden tanrı görmez olmuştu! Görüşü ipek bir gece şalıyla örtülen bir tanrı, gücü bir kulun gücüyle sınırlanan bir tanrı! Ama yine de Züleyha kendisini verirken Yûsuf'un aydınlığına, putunun kendisini görecek olduğu düşüncesinden utanmıştı.

Yûsuf odaya girip de, Züleyha ona "gelsene" dediğinde, Yûsuf bu putu görmüştü. Yüzü örtülmüş ve görmez kılınmış bir görünür tanrı. Züleyha, demişti, Yûsuf, putunun yüzünü neden örttün?

Züleyha, hal diliyle utancını anlatmıştı: Görmesin, diye birazdan burada olacakları.

O zaman, peki, demişti Yûsuf, Züleyha'ya. Sen, görüş gücü bir bez parçası ile yok olan bir puttan utanıyorsun da, her yerde olanları ve olacakları bilen, her zamanda olanları ve olacakları gören, üstelik kalplerin içindeki niyetleri dahi bilen, kendisine

gizli saklı olmayan benim Rabbimden neden utanmıyorsun? Sen utanmıyorsan benim ondan utanmamı neden anlamıyorsun? Üstelik ben Rabbimin gözlerini bağlayamam.

Sonra, gel, demişti Yûsuf Züleyha'ya, şimdi sen gel. Ama bana değil benim Rabbim'e gel. Gel ve Rabbi bil!

Züleyha'nın, Yûsuf'un Rabbini Bilmesi

Tapınağın taş zemini üzerinde kim bilir kaç vakit geçti? Züleyha bilemedi. Ama doğruldu yerinden neden sonra. Görmemesi için gözlerinin bağlanması yeten bütün tanrılara sırtını çevirdi usulca. Adımları yavaş, başı uğultuluydu. Ama kalbinde o güne kadar bilmediği bir sessizlik. Pencerelerden birine doğruldu. Irmağın üzerinde batmakta olan güneşe baktı. İçinde bulduğu aydınlığın ürpertici ve şaşırtıcı sevinciyle gülümsedi. Hû kuşları, hû ağaçları ses verdi. Züleyha, bu ses ne sesi, dedi kendi kendine. Ağaçların arasından bir karaca Züleyha'ya baktı. Kanı henüz hiç kimsenin gömleğine sürülmemişti. Züleyha'nın gülümsemesine gülümsedi gözlerinin içiyle. Züleyha Yûsuf'un Rabbine yöneldi.

Ey Yûsuf'un Rabbi, dedi,
kar aydınlığıyla yıka gözlerimi.
Ey sevinç ânının ışığıyla içleri yıkayan,
arınmanın sevinciyle doldur kalbimi.
Evrenin henüz yaratıldığı,
ırmakların henüz yaratıldıkları an aktığı yataklar içre aktığı
o sonsuz sükût ânının huzuruyla doldur içimi.
Ey Yûsuf'un Tanrısı, dedi Züleyha.
Hissediyorum ki
bana Yûsuf kadar yakınsın
bana kalbim kadar yakınsın
bana benim kadar yakınsın,
yok, dedi Züleyha, bana benden daha yakınsın. Sen benim kalbimdesin.
Yok yok, dedi Züleyha, Rabbim sen benim kalbimde değilsin sen benim kalbimsin.

Doldur, dedi yüreğimi
ışıklı yağmurların erinciyle.
Ben ki daha senin huzuruna varmadan
bedenimin kirini göz yaşlarımla yıkamadım mı,
Yûsuf'un gömleğini yırtan şu ellerime bulaşan
kan lekesini
kendi kanımla arıtmadım mı?
Baktı kalbine Züleyha, önce karanlık vardı.
Sonra, yıldızlar.
Rabbim, dedi Züleyha, ey Yûsuf'un Rabbi,
tek Rab, kendisinden başka Rab olmayan.
Yaratılmamış,
doğumsuz ve ölümsüz olan.
Ey Yûsuf'un Rabbi,
Sen benim de Rabbimsin. Sen benim de Rabbimsin.
Bildim seni.
Değil mi ki sen,
kuşların,
sümbüllerin ve güllerin,
ve sen yasemenlerin ve sen zambakların,
nar ağaçlarının, palmiyelerin, hurmaların,
sen yoksulların sen varlıklıların,
sen bütün var olanların ve var olacak olanların
var edenisin.
Sen Rabbimizsin
Âh kalbim, âh kalbimiz
Âh Rabbim,

Âh Yûsuf'un Rabbi, âh benim Rabbim!

Züleyha'nın İlk Duası

Rabbini bilen Züleyha ilk dua olarak hemen oracıkta, Rabbim, dedi, gözlerimden bu acıyı kim silecek benim? Kim yıkayacak gözlerimin içini? Kim yıkayacak acılarla dolup taşan kalbimi?

Hemen arkasından da, olsun, dedi. Rabbim, her şeye razıyım. Hepsine razıyım. Yeter ki aşktan azad etme kalbimi. Yeter ki göz yaşlarımın serininde yıka içimi.

Göz yaşlarımı ve aşkımı alma, onlar bende kalsın. Bedel olsun. Ödül olsun. Bağış olsun. Yoksulluğum zenginliğim olsun.

Aşkım yeter, muhabbet denizinin kıyıları ne denli sınırsızmış göreyim. Aşkım yeter varlığımın anlamı neymiş, çözeyim.

Yeter aşkım, yeter ki aşkımın kalbime düştüğü yere kadar yükseleyim.

Aşkım yeter, tenimin kafesiyle düştüğüm kuyudan aşkımın tüyleriyle yükseleyim.

Aşkım yeter, tenimin beni hapsettiği zindandan aşkımın kanatlarıyla geçip gideyim.

Aşkla var olduğum yerde yine aşkla yok olayım.

Rabbim, acıya razıyım ama gözyaşım bende kalsın. Razıyım yoklukta var olayım.

Yitirdikçe bulayım. Öldükçe doğayım.

Canım çekildikçe aradan saf aşktan ibaret kalayım.

Rabbim, dedi Züleyha çıkar aradan takılıp kaldığım tenimi, kaldır aradan saf aşkla aramdaki perdeleri.

Züleyha'nın Gençliğini ve Güzelliğini Kaybetmesi

Yûsuf zindanda kaldığı süre içinde o kadar çok acı çekti ki Züleyha, gençliğini ve güzelliğini yitirdi. Aynı el aynalarının, aynı endam aynalarının önünde durdu bir akşam.

Kandiller aynı kandil, ışık aynı ışık. Odayı dolduran buhur aynı, koku aynı.

Dışarıda kuş çığlıkları fırtınayı bekleyen Nil'in sularında, Züleyha'nın kalbinde

sevda

ve dua. Aynı.

Ama Züleyha farklı.

Baktı aynanın derinliğine Züleyha. Aynada bir görüntü.

Ayna mahir. Ayna cömert. Ayna yalansız.

Aynanın kaderi, gerçeği olduğu gibi söylemek.

En büyük doğrucu bu yüzden ayna. En büyük yalancı, o da ayna.

Ayna bir cam kırığı.

Ayna Nil'in vadilerinden toplanan nadide bir kum yığını.

Sırrı ancak kendine malûm.

Ayna nadir, ayna oldurucu.

Ayna ürkütücü.

Ayna korkutucu.

Ayna sûret. Ayna siret.

Züleyha aynanın kollarında. Ayna aynı. Züleyha aynı.

Ama Züleyha farklı.

Ver, dedi Züleyha acıyla, iki kaşının ortasındaki denizin köpüğüne bakınca, ver, dedi, derinliğinde biriktirdiğin görüntülerimi geri. Gençliğimi, güzelliğimi, gözlerimin içinden geçen yağmur yemiş geceyi, tenime doğan güneşi, saçıma konan ateşi, ne olduğunu ancak onu kaybettiğim zaman anladığım o şeyi geri ver ayna.

En güçlü dost, en büyük düşman,

iki tarafı keskin kılıç.

Al beni sırtına, sonsuza değin bağrında sakla.

Öldürme beni henüz ölmemişken,

reva mı bu görüntü derinliğine düşsün, bu yürek böyle Yûsuf'un güzelliğiyle doluyken?

Züleyha'nın Gençliğini ve Güzelliğini Geri İstemesi

Gençliği ve güzelliği kendisini terk ederken bir acı indi Züleyha'nın kalbine. Son bir çığlıkla gerisin geri dönmek istedi. Kadın olanın, ilk ölümünü kabullenmesi kolay değildi. Rabbinden mucize diledi. Rabbim dedi, bana gençliğimi, bana güzelliğimi geri ver.

Endam aynalarıyla bölündüğünde yollarım, yarım aynalar tutulduğunda yüzüme, dökülen o sınırsız ışığı geri ver.

Geri ver parlak inci tenimi, hilâl kavsi kaşlarımı, bir ceylânın gözlerinden müstear, eşinden başkasına dikilmeyecek gece rengi gözlerimi.

Bir meyvenin tazeliğini içmiş ağzımı, inci dişlerimi. Yanağımda tek, gerdanımda çifte benimi.

Kınalı topuğumu örten simsiyah saçlarımın gecesini, Hindistan'ın aysız geceleri kadar kara ve büyülü, bir büyücünün tezgahındaki misk ve amber karışımları kadar güzel kokulu, sırma kadar parlak ve bir yılan kadar kavrayıcı saçlarımın hazinesini. Geri ver Rabbim gençliğimi, güzelliğimi.

Ak göğsümü, ince belimi, Rabbim, dedi Züleyha, bana endamımı ver geri. Rüzgâr estiğinde boynu bükülen gül dalı, yıldızlara baş çeken servi ağacı, suya eğilen söğüt dalı kıl yeniden beni.

Rabbim, dedi Züleyha, mucizedir bunu istemek, bilirim. Ama mucizen doldurmuş değil mi dört bir yanımı?

Göklerinden kayan bulutlarında mucize var, sabit gibi görünüp de yürüyüp duran dağların, yatağını doldurup da taşmayan deniz,

direksiz duran, çembersiz dönen gök kubbe,

saydam küreler üzerinde birbirine çarpmadan ve harikulâde bir nizam içre dönüp duran seyyarelerin mucize.

Rabbim, dedi Züleyha, gökte asılı duran hilâlin mucize, doğan ay, batan ay mucize.

Her seher vaktinde ağarması günün, her gurup vaktinde dökülmesi geceye.

Kemâle çıkması güneşin, zevâle akması her gün, her sabah doğması, batması her akşam.

Nil'in mevsimine göre taşması ve yüzyıllardır denize doğru akması mucize değil

mi? Bana mucizeni ver. Bana gençliğimi, bana güzelliğimi geri ver.

Mısır ülkesine yağıp duran şu yağmurlar, her bir yağmur damlasının çölün susuz göğsüne inmesi, ve oradan bir daha göklere yükselmesi mucize değil mi?

Nefes alışım mucize, yaradılışım mucize, bir kan damlasından var edilişim,

ölecek olduğum mucize, mucize bir daha dirilecek olduğum.

Ölüm mucize, öğrendim ölümlüymüşüm,

tekrar doğmamı sağla, aşk mucize öğrendim ölümsüzmüşüm.

Bana gençliğimi bana güzelliğimi geri ver.

Mucizeyse istediğim, isteyebildiğim mucize, Rabbim bana mucizeni ver.

Mucize değil mi Rabbim şu kalbimdeki?

Rabbim, sana görmeden iman edişim mucize değil mi?

Züleyha saatlerce böyle dua etti.

Ağladı. Kalbi yandı. Rabbine inancı gibi duasında da samimiydi. Üstelik hiçbir dua cevapsız kalmazdı. Ama Züleyha'nın duası Rabbi katında kabul bulmadı.

Çünkü onun duası, sevk edildiği yolculuğun mutabıkı olan bir dua değildi. Güzelliğini, sûreti olarak geri istiyordu. Züleyha'nın hâlâ sırtında dağlar vardı.

Öykü: Dilenci ve Züleyha, Dilencinin Züleyha'ya Gülümsemesi

Bir gün Züleyha, ki o artık bütün serveti ve bütün gücü de, gençliği ve güzelliği gibi kendisini terk etmiş bir kadındı, bir zamanlar görkemli alaylar eşliğinde bir ışık topu halinde geçtiği kentinin sokaklarından geçiyordu. Adımları hastalıklı ve ağırdı.

Acımasız bir yaşlılık ve çok kollu bir ahtapot gibi hastalık tarafından kuşatılmışsa da kalbinden daha fazla acıyan bir yeri yoktu. Züleyha hâlâ aşktı.

Ateşe düşen yaş kütüğün önce boğula boğula, sonra alev alev, sonra köz, yanması gibi Züleyha da yanıyordu. Ne bir çığlık, ne bir şikâyet. Çıt yok! Züleyha'nın içinde büyüyen hû yangını, bunu kendisi de bilmiyordu. Bir âh'tı Züleyha sadece. Kelâm yoktu, eylem yoktu.

Bütün istediği Züleyha'nın, kendisine Yûsuf'tan haber getirecek birisiyle karşılaşmak, onun soluk alıp verdiği havayı içine çekmek, onun adımlarını ya da

gözlerini iz düşürdükleri yerden toplamaktı. Züleyha böyle var oluyordu. Yittiğini zannediyordu da zahirini görenler, Züleyha böyle büyüyordu.

O gün Züleyha, ki o artık ne zengin ne de genç ve güzel bir kadındı, çok kez ölmüştü de gövdesinde bir kez bile ölümü hissetmemişti, bacaklarındaki derman kesilince yavaş yavaş, olduğu yere çömeliverdi. Sırtını dayadı da bir duvara gözlerini yumdu.

Gözlerinin önünden geçerken Yûsuf'un dahil olduğu eski zaman düşleri, Züleyha bir sesle irkildi. Bir dilenciydi bu. Elinde âsâ, sırtında yırtık bir hırka vardı. Gözlerinde, düşenin dostu olandan başkasına güvenmemenin emniyeti.

Dedi: Züleyha, bir zamanlar ne kadar, hem ne kadar yardım ettiğin bu yoksulu sen elbet hatırlamazsın. Sen şimdi ben olmuşsun. Keşke ben de senin yerinde olmuş olsam da senin ellerinden tutabilsem. Ama gel gör ki sana verebilecek hiçbir şeyim yok, kalbimin dışında. Böyle diyerek dilenci Züleyha'ya gülümsedi.

Züleyha'nın kalbi Yûsuf'u yitirdiğinden bu yana hiç olmadığı kadar genişledi.

Ve bildi ki durur gibi görünen hayat, devamlı değişmektedir ve şehin geda düşmesi zannedildiği kadar da zor değildir. Yeni bir deyim daha girdi lisanlara bu anlamda: Dilencinin Züleyha'ya gülümsemesi.

Dördüncü Bölüm / FİRAVN'IN RÜYASI

Zindan

İki koluna girdiler. Aldılar. Götürdüler.

Kocaman bıyıklı, kocaman elli, kocaman kılıçlı adamlar kapıları açtılar, kapıları kapadılar. Kırk merdivenlerden indirip de karanlığın kuyusuna, Yûsuf'u zindana koydular.

Zindan: Duvar, parmaklık, kapı. Sürgü, kilit, küf, karanlık, yine kapı.

Kapıları olmasa zindan olmayacaktı.

Yûsuf'la aydınlık arasında tam sekiz kapı vardı. Bütün kapılar ehramlardaki yalancı kapılar kadar aldatıcı, Züleyha'nın evindeki kapılar kadar korkutucu. Kapılar kapandıkça üzerine, Yûsuf'un bahtı açıldı. Yûsuf, aydınlıkla arasına giren sekiz kapıya

ayrı ayrı ad koydu.

Bir, Tevbe Kapısı. İki, Azap Kapısı, mevsimlik turnanın kırılan kanatları.

Üç, Çiçekler Kapısı. Yûsuf koyulurken zindana üzerinde mavi bir peygamber çiçeği açmıştı.

Dört, beş, zindanın Şark Kapısı, zindanın Garp Kapısı.

Altı, Nisyan, yedi Niran Kapısı. Bunlardan giren bir daha ışığa çıkmazdı.

Sekizinci kapı, hükümlerin üstündeki Hükümler Kapısı, ümit bağlanan kapı.

Dokuzuncu kapı Yûsuf'un kalbinin kapısıydı.

Kim ki var gelmiş ve gelecek bu dünyada, her birinden bir örnek kapıların ardında, zindanda.

Kaabil gibi öldürmeyi öğreten, Musa gibi elinden bir kaza çıkan,

devletle çalan, dirhemle alan.

Süren zindanda sürülen zindanda. Gaddar zindanda mağdur zindanda. Namus karalayan zindanda, namus aklayan zindanda. Kan döken zindanda kanı dökülen zindanda.

Zalim zindanda mazlum zindanda. Yûsuflar zindanda.

Yûsuflar ki mazlum, Yûsuflar ki masum, Yûsuflar ki her birinin alnından bir elif geçer, Yûsuflar ki her birinin alnından, Yûsuf'un alnının yazısı geçer. Yûsuflar ki görülür dava Mahkeme-i Kübra'da, "şahit olarak O yeter" büyük Divan'da.

Zindan çıkışı olmayan avlu, daraltılmış gökyüzü. Gece sessizce taşıdı ölüleri gündüze, ölümler ki müjdeledi doğumu. Yûsuf'unu ağırlayan zindan, Yûsuf'un hükmüyle derde derman buldu. Herkes zindanda yitirirken Yûsuf zindanda buldu.

Zindanda Rüya

Rüya uykuda olanın uyanıklığı, sırra giden yolun başlangıcı. Mana âleminden gelen bir nâme, hakikatin hayalden gelen resmi. Asıl ne ise rüya onun tevili. Rüya peygamber ilmi.

Kendi sûretinden başka sûretlerde görünen her ne ise, rüya onun aslına işareti. Kendi sûretinin dışında vücut bulan her ne ise, rüya onun aslı sûretinde tabiri.

Gölgenin sahibine nisbeti.

Bir ben varsa bende benden içeri, rüya bana dair cevherin sûreti.

Zindanda gece her zaman için iki heceden daha fazla. İki heceden daha az olan yine gece, zindanda. Ve zindanda, zindanın dışına giden tek yol: Rüya.

Rüyayla kapı kapıya açılır, kapı kapıya kapanır; kapı minyatür bahçelerindeki serin bahar sabahının yeşiline açılır. Rüyayla lotus çiçekleri, nilüfer demeti, Mısr'ın şaşırtıcı seheri. Irmaklara karışan kına, toprağa yağan bulut, rüyayla. Rüzgâr, "tek bir çığlık", yağmur büyük bereket. Nil'in üzerinde asılı duran güneş, çölün üzerinde gezinen bedir, karanlıklar içinde yitenindir, rüyayla.

Muhal, kalkar ortadan farzla, erir sınırlar, rüyayla. Rüyayla zincirler kırılır, seneler tükenir. Çekilen acı rüyayla karşılığını bulur. Zulmü, zindanında eritir mazlum. Bitmeyecekmiş gibi görünen çile biter rüyayla, zindanını özler Yûsuflar zindanda rüyayla.

Güneş, ay ve on bir yıldız secde kılar yıldızsız göklerin altında yaşayana. Güzeller güzeli Yûsuf dönüp gelmeden Ken'an'a daha, Mısr'a aziz olur Mısr'a aziz olmadan önce zindanda rüyayla. Bir Züleyha aydınlığı dolar karanlığa, zindanda yeniden doğulur rüyayla.

Zindanda tek çıkış yolu, rüya.

Zindan demek rüya demek, zindanda rüya her şey demek.

Zindanda rüya iki heceden daha fazla,

ama zindanda iki heceden daha az olan, yine rüya.

Yûsuf'a Zindanda Rüya Yorumu Verilmesi

Bir mazlum âhı sûretinde zindana koyulduğu ilk gece ve ertesi gece ve daha ertesi gece, Yûsuf hiç uyumadı. Taş zeminde dizlerinin üzerinde öylece oturuyorken ve gözleri aynı noktaya dikili sadece düşünüyorken. Ölümün ölüm öncesindeki kardeşi demek olan uyku Yûsuf'tan uzaktaydı.

Sadece düşündü Yûsuf, başına gelenleri. Potifar'ı, kendi halini ve Züleyha'yı.

Sadece, Rabbim sen en iyisini bilirsin, dedi. Sen en iyisini bilirsin ve böyle olduysa,

böyle olması gerekiyor demektir. Sana teslimim.

İçimden bir âh yükseliyorsa gökyüzünün katlarına, âhımın bir yüzü ne kadar şikâyete baksa da, sana bakan yüzüyle âhım bir şükür hükmündedir.

Bir gece... İki gece... Üç gece...Böylece.

Yûsuf taş zeminde ve dizlerinin üzerinde hep aynı noktaya baktı.

Acıkmadı. Susamadı. Acımadı.

Ve uykusu gelmedi hiç. Yaşadığını bilmedi. Yaşadığını bilse acıyacaktı.

Üzerinde koruyucu bir esinti, yaraları saran bir el hissetti. Kuyunun dibinde ve Züleyha'nın odasında Yûsuf'u koruyan ne idiyse, yine Yûsuf'la birlikteydi.

Üçüncü gecenin sabaha karşısında, yani ki düşlerin içinden hakikatlerin geçtiği o salih saatlerde; Yûsuf'un yağmur yemiş gül vurgunu, Yûsuf'un zindan yorgunu, Züleyha yorgunu gözleri kapandı ağırca kendi üzerine. Ve Yûsuf olduğu yerde sağ yanı üzerine uzanıverdi.

İki vav kıvrımında Yûsuf, kendisine dair görülmüş bir rüyayı bir daha gördü. Ve ardından ona rüya yorumu verildi.

Rüyasında Yûsuf'un güneş vardı, ay vardı, ve on bir yıldız vardı. Hiçbir rüya bir diğerinin aynı olmazken, Yûsuf'un bütün damarlarından çocukluğunun rüyası yeniden geçti.

Rüyasında, güneş indi gökyüzünden. Ay indi gökyüzünden. Yûsuf taş zeminin soğukluğunda terledi kendini sağdan sola attı.

Rüyasında on bir yıldız teker teker indi gökyüzünden. Yûsuf bir daha terledi. Kendini soldan sağa attı.

Ve Yûsuf'un o zamana kadar ne Ken'an çöllerinde ne Mısr'ın karanlık gecelerinde; ne çocukluğunun o ilk rüyasında, ne de sonraki rüyalarında görmediği kadar parlak ve kocaman ve mavi bir yıldız Yûsuf'un rüyasına katıldı.

Hepsi bir arada saf tuttular.

Sonra güneş, ve ay, ve on bir yıldız ve Yûsuf'un rüyasına katılan mavi ve yeni ve kocaman yıldız, gökyüzünden inip de saf tuttukları yerden gelip birer birer Yûsuf'un önünde secde ettiler. Ve çocukluğundaki rüyasından farklı olarak, kocaman ve mavi

ve parlak yıldız secde ettiği yerden doğrularak geldi, sol göğsünün üzerinden Yûsuf'un kalbine girdi.

Yûsuf o zamana kadar hiç duymadığı ve hiç bilmediği ihya edici bir acıyla tamamlandı. Cenneti tamamlandı. İçindeki iştiyakın incisi tam orta yerinden kırıldı, parçalandı. Kendisini attı, Yûsuf düşünden haykırarak uyandı. Gül perçem mühürleri alnında sırılsıklamdı.

Su, dedi, bana biraz su verin. Zindandakiler arasında Firavn'ın ekmekçisiyle şerbetçisi de vardı. Getirdiler, birkaç yudum suyu kurumuş, çatlamış dudaklarının arasından akıttılar.

Bir yudum sudan sonra Yûsuf, asırlarca unutulmuş bir şey hatırlanır gibi, ve göz önünden bir perde âniden kalkar gibi kendi rüyasının kendisine ne anlattığını anladı. İlk kez kendi rüyasını yorumladı:

Güneşi tanıdı Yûsuf, Yakub'u.

Ay'ı tanıdı Yûsuf, annesini.

Ve on bir yıldızı, kardeşlerini.

Ve mavi yıldızı, rüyasına katılan ve rüyasını tamamlayan Züleyha'yı.

Yumdu gözlerini Yûsuf. Kulağının tam içinde, ezel kadar uzak, ezel kadar tanıdık, kendisine şah damarı kadar yakın berrak bir sesin güzelliği. Haydi, dediler, haydi. Rüyanın yorumunu tamamla, tamamla bilgini. Artık zamanı geldi, tanı ve bil kendini. Başla uzun yolunu, bil görevini.

Yûsuf; güneş, ay ve on bir yıldız, ve mavi yıldız çevresinde dönen ve kendisine secde edilen o birisini, yani ki kendisini tanıması gerektiğini anladı. Anladı ki kendisi kendisinden ibaret değildir. Anladı ki içinde bir başka Yûsuf vardır. Alnının üzerinde yeniden ter birikti.

Haydi, dediler, haydi, biz ki seni kuyunun karanlığında ve Züleyha'nın odasında yalnız bırakmadıkdı. Tanı kendini!

Yûsuf'un burnunun üzeri terledi.

Bil kendini!

Ter Yûsuf'un alnından şakağına, şakağından incecik bıyıklarına, kurumuş

dudaklarına değdi.

Çatladı çatlayacak Yûsuf'un kalbi.

Ter, Yûsuf'un gül kokulu ve simsiyah sakalına, boynuna, göğsüne, kalbine indi.

Haydi! Haydi! Haydi!

Yûsuf'un kalbi çatladı. Zindanın taş duvarları secdeye vardı. Hepsi tanıktı.

Yûsuf ne için yaratılmış olduğunu ve görevinin ne olduğunu bildi. O bir nebiydi!

Hiçbir rüya bir diğerinin tekrarı olmazken, görülmüş bir rüyayı bir daha gören. Ve görülmüş bir rüyanın üzerinden yeni bir bilgiyle geçen Yûsuf'a kendi rüyasının yorumuyla başlayan yorum ilmi verildi.

Yûsuf kendi rüyasının kendisine dönen yorumuyla bir şeyi daha bildi. Züleyha'yı.

Başlangıcı ve bitişi olmayan ışığın, Rabbin acıma ve bağışlama adının, içini yıkayarak Züleyha'dan kendisine yansıdığını. Kendisini Rabbe götüren yolda bütün evrenin özetinin Züleyha'da çıkartıldığını. Onu ezelden bu yana sevdiğini, ama bu muhabbeti biliş zamanının nihayet geldiğini anladı. Yûsuf Züleyha'yı hatırladı.

Hatırladım Gazeli, Yûsuf'un Dilinden

I.

ben, Yûsuf, sınanmış bir kalbin sahibiyim
Mısr'ın sabahlarını bekleyen fildişi kulelerde yuvalanan
kırlangıçlar şahit ki,
aşkın hem hükmü hem de hükümlüsüyüm
kim ki muhabbet duydu bana, ilk anda zarara uğradım
yine de bir aşkın çilesinde aydınlandı karanlıklarım
neydi ezeldeki mana
hükümlerin de üstünde hüküm verenin hükmünü hatırladım
ben, Yûsuf, mâh-ı Ken'an
babamdan çalındım önce, bir kuyuya atıldım
yirmi dirheme satılıp köle pazarlarına çıkartıldım

şimdi tutsak bir ırmağım
ruhumun özgür yarısı olan bir ırmak var, tanıdım
benden daha fazla tutsak olanı hatırladım
bir ceylânın ürküntüsünü hesaba katarak
coşkunluğundan hayata baktığım ırmak,
bir yıldıza yeten yürek
ve cümle yazıcı melek
arz ve sema şahit ki
âlem-i cümle şahit ki
ezelden biz olarak yola çıktığımızı ve biz o eski biz olduğumuzu hatırladım
o kadar ki hatırladım
kalbimin sidresinde bana Rabbim katından verilen aşkı tanıdım
aşktan da önce bana malûm kılınanı hatırladım
Rabbim ki kalbimle benim aramda
Rabbim ki bana şahdamarımdan daha yakın
Rabbim şahit ki hatırladım
II.
taş duvarlar, parmaklıklar şahit ki
gecenin tam ortasındayım ve suyun kıyısındayım
Züleyha var gördüğüm Züleyha'nın arkasında
gökteki yıldız hatırladı ben ile'l-ebed hatırladım
ey dalgaları beyaz denizin gül-i siyâhı Züleyha
işte, tam şuraya
iki kaşımın arasından ortalayarak hayatı
yangında güle dönüştürerek hayatı
tırnaklarım, kazarak her kelimeyi taş döşeğimin yanındaki
benden önce var olan ve benden sonra da var olacak olan esmer duvara

yazıyorum ki Züleyha, hatırlamanın da ötesinde seni hatırladım
gün, saat, mevsim: Rabbimin yazdığı gün, aynı saat, aynı mevsim
ben: Yûsuf, ezelden levh-i mahfuz sathına Züleyha'nın adıyla birlikte yazıldı ismim
ve kelâm var olduğu müddetçe, yani ebede
kadar Züleyha'nın adıyla yan yana
yazılacak benim ismim.
yazdıran: Rabbim!

Ekmekçinin Şerbetçinin Rüyası

Yûsuf'a zindanda rüya yorumu verildikten sonra bir sabah Firavn'ın ekmekçisiyle şerbetçisi Yûsuf'un yanına geldi. Sana anlatacak birer rüyamız var, diye söze başladı şerbetçi. Gördüğüm rüyayı unutmadım. Ekmekçi, ben de unutacağım bir rüyayı görmedim, diye ilâve etti.

Ben, dedi şerbetçi, düşümde tıpkı o eski ve güzel günlerdeki gibi, en olgun ve lezzetli üzümlerden hükümdar için şerbet çıkarıyordum. Güneş vardı düşümde, zindanımın karanlığına kalbimin aydınlığıyla uyandım.

Ben de, dedi ekmekçi, tıpkı eski günlerdeki gibi, bolluk ve bereketin simgesi olan sıcacık somunlarla dolu bir tepsiyi başımın üzerinde taşıyordum. Lâkin hükümdara götürmek istiyordum da elimin emeği ekmeklerle dolu tepsiyi; Mısır arkamda kalıyor, Nil ters yönde akıyor ve ben gitmemem gereken bir yönde saraydan biteviye uzaklaşıyordum. Üstelik başımdaki tepsinin içindeki ekmekleri kuşlar gagalıyorlardı. Düşümden içimin sıkıntısıyla uyandım. Ağladım.

Sonra ikisi bir ağızdan Yûsuf'a, haydi, dediler, haydi. Oku bakalım şu mektupları, anlat içimizden gelen sesin bize söylediğini.

Yûsuf biraz düşündü, şerbetçiye döndü ve sen, dedi, az bir zaman sonra affedileceksin, rüyan aydınlık. Tıpkı eski günlerdeki gibi eski görevini sürdüreceksin. Sense, dedi ekmekçiye, suçun affedilmeyecek kadar büyük bulunacak ve asılacaksın.

Yûsuf'un tabiri az zaman sonra gerçekleşti.

Bir gecenin sonunda ekmekçiyi gelip aldılar. Zindanın daracık avlularından birinde

astılar. Henüz karanlıktı.

Gün ışıyınca da şerbetçiyi salıverdiler.

Şerbetçi veda etmeye geldiği zaman, Yûsuf ona, efendinin yanında beni an, dedi, unutma. Masumdu ve mazlumdu, bilinsin istedi.

Ama şerbetçi Firavn'ın yanında, zindanda rüyalar yorumlayan ve herkese tek bir Rabbi anlatan güzeller güzeli Yûsuf'u anmayı unuttu.

Aradan yıllar geçti.

Firavn'ın Rüyası

Yûsuf'un rüyası, Züleyha'nın rüyası. Yûsuf'un tekrarlanan rüyası.

Şerbetçinin rüyası, ekmekçinin rüyası.

Bu öykünün tamamlanabilmesi için nihayet rüyaların rüyası: Firavn'ın rüyası.

İster bir naz döşeği, ister taş bir zindan yatağı. Veya bir Firavn'ın, görkemin uyku hali anlamına gelen yatağı. Nerede görülürse görülsün, rüya rüyaydı. Rüya gelince akacak ter alında, çarpacak nefes yürekte durmazdı.

Şerbetçinin, efendisi yanında Yûsuf'u anmayı unutmasının üzerinden tam yedi yıl geçtikten sonra. Firavn'ın, ülkesinin zindanlarından birinde Yûsuf adlı bir fetâ yattığını bile bilmediği sabahlardan bir sabah. Sabahtan çok sabaha karşı. Ki henüz fecir, ipliklerini ne Nil'in sularına ne çölün kumlarına bırakmıştı. Firavn bir rüyanın ağırlığı altında kendisini uykusundan attı. Az kalsın haykıracaktı.

Başında bekleyen gecenin nöbetçileri birden dikkat kesildiler. Elleri kocaman kılıçlarına gitti, tedirgindiler. Yelpazeciler daha bir sıkı salladılar tavus kanatlarını. Kocaman gövdeli kocaman kuyruklu gri bir kedi tek kulağını dikti, tek gözünü açtı, uykusunun yarısından uyandı. Bir hizmetçi, temiz havayla Firavn arasına giren ağır perdeleri kaldırdı. Günün hiçbir saatinde efendisini yalnız bırakmayan, hatta en mahrem anlarında bile, sessiz ve ölü bir gölge, uzak ama daima tetikte bir harem ağası; su, diye seslendi, şerbetçi su getirsin!

Firavn, firavnlığını simgeleyen ağır ve altın gerdanlığı âdet üzre uyurken çıkarmış olduğu için değilse de; yüreğine bir rüyanın ağırlığı kurşun gibi çökerken, kalbindeki

çarpıntı ve alnındaki ter damlacıkları ile her insan kadar insandı. Onun da gözlerinde korku ve endişe vardı. Ama gördüğü, ancak hükümdarların görebileceği bir rüyaydı.

Şerbetçinin billûr bir bardakta getirdiği serin suyun ilk yudumunu aldıktan sonra Firavn, müneccimlerimi çağırın, dedi, kâhinlerimi, rüya tabircilerimi. Geldiler, ânında. Mavi Salon'a geçtiler. Firavn, şimdi, ağır ve altın firavnlık gerdanlığı boynunda ve tahtında oturur vaziyette anlatmaya başladı. Nöbetçiler kulak kesildi, harem ağası, yelpazeciler, gözünün teki açık olan kedi kulak kesildi. Müneccimler, kâhinler, rüya tabircileri kulak kesildi. Kulağı olan yer, sağır olan saray duvarları, gizli bir lisan olan saray kulak kesildi.

Bir düş gördüm, diye başladı Firavn. Ben bu düşü görürken güneş henüz doğmamıştı ama sabah yakındı. Düşümde yedi besili ineği yedi zayıf ineğin yediğini gördüm. Sonra yedi dolgun başak, sonra da yedi kurumuş başak, böyle gördüm.

Sustu Firavn. Nefesini kesmiş dinleyenlere baktı. Kâhinler, müneccimler ve rüya yorumcuları, bu kadar mı, diye sordular, bu kadar mı? Firavn cevapladı: Bu kadar! Haydi, şimdi gördüğüm düşü bana yorumlayın, ne diyor içimdeki haberci, bana anlatın.

Kâhinler, müneccimler ve rüya yorumcuları Mavi Salon'un en uzak köşesine çekildiler. Aralarında uzun uzun konuştular. Neden sonra içlerinden sözcü seçtikleri birisi sonucu değil ama sonuçsuzluğu bildirdi. Biz böyle düşleri yorumlayamayız, aynen böyle dedi. Neden, diye sordu sükûnetle Firavn. Sözcü açık yüreklilikle cevap verdi. Dedi ki: Yorumladığımız düş yorumladığımız gibi çıkmazsa ulu Firavn, kime güveninizi kaybedeceksiniz? Düşlerinize mi, yoksa tabirciye mi?

Firavn gülümsedi, dedi: Firavn olduğum günden beri, her şeyim gibi gördüğüm düşlerin de hiçbiri tamamen bana ait değildi. Ben, halkım demektim çünkü aynı zamanda. Öyleyse yorumladığınız düş yorumladığınız gibi çıkmazsa, sadece kendi adıma görmediğim düşlerime güvenimi kaybetmem.

Konuşma bitmişti. Firavn Mısr'ın en ünlü rüya tabircilerine, kâhinlerine ve müneccimlerine, gidin dedi, haydi hepiniz gidin.

Aslında Firavn, erkin ve gücün Mısır üzerindeki muhteşem gölgesi, rüyasının tabirini değilse de rüyasına dair birkaç şey öğrenmişti. Biz böyle düşleri

yorumlayamayız; bu cümle, bu yoruma değer bir düş değil, bir karabasan, bu anlama da gelebilirdi. Biz böyle düşleri yorumlayamayız; bu cümle, bu düş yorumlanır ama bu yorumu dile getirecek cesaretimiz yok, çünkü öylesine ağır, altında eziliriz, bu anlama da gelebilirdi.

Firavn herkesi gönderdi, bir iki bendesi kaldı yanında. İçi yanmıştı. Ağır gerdanlığını çıkarıp, masanın üzerine, içinde ak zambaklar bulunan cam bir vazonun yanına bıraktı. Gözünün önünde, yedi besili ineği bir anda yutan gözü dönmüş yedi zayıf ineğin irkiltici görüntüsü. Yedi dolu başağın üzerine kâbus düşüren hastalıklı ve boş, bomboş yedi başağın korkusu.

Su, dedi, su getirin bana. Döşeğine uzandı. Tam o anda altın ayaklı kristal bir bardakta su getiren şerbetçi, gözünün önünden bir perde kalkmış gibi, âniden Yûsuf'u hatırladı. Onu, güzelliğini, rüyalar yorumlayışını, ve daima anlattığı Rabbini. Ve yedi yıl unuttuktan sonra efendisinin yanında Yûsuf'u andı. Aceleyle, alelaceleyle, beni, dedi, beni gönderin efendim. Bu bir hükümdar rüyası, bunu yorumlayacak bir kişi var onu da ben tanıyorum. Ve, kaderim yolumu neden zindandan geçirdi, bunu da şimdi anlıyorum.

Yûsuf'un Yorumu

Günün ilk ışıkları muhteşem yatağının içinde sıradan bir insandan farklı görünmeyen ama hükümdar rüyaları gören Firavn'ın üzerine düşerken, şerbetçi zindana doğru yola çıkarıldı. Kalbinin içinde hükümdarının rüyasına dair kuvvetli bir endişe, iki tarafı ağaçlıklı yoldan zindanın cümle kapısına doğru ilerledi. Yedi yıl içinde, özgürlüğü özgür olmayan taraftan ayıran zindan kapısından ikinci kez içeri girdi. İlkinde gecenin içinden korkulu haberler bekleyen bir mahkûm, şimdi ikbalin eteğine yeniden tutunmuş bir adamdı. Şerbetçinin içi titredi. Aydınlığın salkımlarına ilk çıktığı zamanda içini yakan ilk özgür nefesini aldığı eşikte bir an durakladı. Sekiz kapı, Firavn'ın hür şerbetçisi önünde teker teker ardına kadar açıldı. Fakat Firavn'ın hür şerbetçisi de olsa, önünde açılan her kapı arkasından sımsıkı kapandı. Çünkü şerbetçi hürse de zindan tutsaktı.

Şerbetçi, Yûsuf'un yanına vardı. Yûsuf aynı Yûsuf, zindan aynı zindandı. Şerbetçi,

Yûsuf'un yanında, onu hatırlamayı kendisine unutturan şeyi düşünerek utandı. Ama üzerinde fazla durmadan bir çırpıda ve olduğu gibi Firavn'ın rüyasını anlattı.

Yedi zayıf inek, dedi, yedi besili ineği yiyormuş. Sonra yedi dolgun başak görünüyor ama ardından da yedi kuru başak görünüyormuş. Mısır ülkesinde hiçbir kâhin, hiçbir müneccim ve hiçbir rüya tabircisinin yorumlayamadığı bu düşü yorumlaman için sana geldim. Haydi Yûsuf, yorumla bu düşü. Bizim düşlerimizi yorumladığın gibi ve ne olduklarını bilmediğim başka düşleri de yorumladığın gibi. Yorumla bu hükümdar düşünü. Çün bilirsin hükümdar düşleri hükümdar kadar ülkenin de düşüdür.

Yûsuf bir müddet yere doğru baktı, düşündü. Bu arada penceresinin demir ve paslı parmaklıklarının önünden şakıyarak mavi tüylü kuşlar geçti. İçinden geçen sesin söylediklerini sözcüklere çevirdi Yûsuf, ve şerbetçiye, doğrudur, dedi. Bu, ülkeyi yöneten kadar ülkenin de üzerinden geçecek bir rûzigârın habercisi. Yedi, yılları haber veriyor. Arka arkaya yedişer yıllık iki zaman parçası geçecek Mısr'ın ve onun insanlarının üzerinden. Yedi semiz inek ve yedi dolgun başak ilk yedi yıllık sürenin bolluk ve bereket zamanı olacağını göstermekte. Zayıf ineklerin semiz inekleri yemesi ve kuru başakların dolgun başakların üzerinde görünmesi, bu da arkadan gelen yedi yıllık sürenin şimdiye kadar Mısır'da hiç olmadığı kadar kıtlık ve yokluk seneleri olacağını göstermekte. O kadar ki Nil hiç taşmayacak, yağmur hiç yağmayacak, yeni dalga hiç görünmeyecek demek. Halk, hatta zenginler, hiç olmadıkları kadar yoksul düşecekler. Ama dikkatli davranılırsa bu zor yılları atlatmanın da yolu var.

Şerbetçi erken bolluk yıllarının değil, geç kıtlık yıllarının korkusuyla gözleri büyümüş, nedir o, diye fısıldadı. İçinde, ekmekçinin rüyası yorumlanırken duyduğu korkuya benzer bir korku vardı. Söyle, diye yineledi, ey Yûsuf güzeli, ey güzeller güzeli. O yol nedir, söyle ki bütün Mısır, üzerinde yürüyelim.

Yûsuf anlatmaya başladı: İlk yedi yıl, dedi, her şey çok bol olacak. Arkadan gelecek yedi yılın tedbiri bu zamanda alınmalı. Hiç ara vermeden ve hiç boş bırakmadan tarlalar ekilmeli, cömert tarlalar bu yorgunluğa katlanır, endişeniz olmasın. Ekilenin ancak ihtiyaç duyulan kadarı yensin, geri kalanı başağında saklansın. Bu, saklanan tahılın rutubet almasını ve bozulmasını önleyecektir. Arkadan gelen görülmemiş kıtlık yıllarında, saklanan tahıl Mısr'ı ölümden kurtaracaktır. Hatta belki komşu ülkeleri de!

Elbette ki sıkıntı ve acı olacaktır ama Mısır yok olmayacaktır. Sonra Firavn'ın düşüne girmeyen bir yıl daha gelecek ve ki her şey kendisini artık esirgemeyen Nil'in bereketi ve gökyüzünün gönderdiği yağmurlar altında eski haline dönecek.

Şerbetçi, akşam olmadan Firavn'ın huzurundaydı. Firavn, Mavi Salon'un mavi camlı pencerelerinden süzülen ışığın yumuşak salkımı altında, siyah ve gür takma saçlarını çıkarmış, yorgun ve yaşlı bir adamdı. Şerbetçi duyduklarını olduğu gibi ve teker teker anlattı. O anlattıkça Firavn'ın gözünün önünden rüyasıyla arasına giren bir perde kalktı. Tamam, dedi, işte bu benim rüyam.

Kalbi önce açıldı, yedi yıl açılmış gibi. Sonra sıkıldı, yedi yıl sıkılmış gibi. Sonra Firavn'ın kalbi son kez açıldı. Bir yangından kavmini kazasız belâsız kurtarmanın kendisine ne kadar çok acı, kalbine ne kadar yük armağan edeceğini kavradı. Ama başka türlü olmazdı. Halkını kurtaracak kendi çilesine talipti Firavn. Ve şimdi o birden bire gençleşmiş bir adamdı.

Getirin, dedi bu rüya tabircisini, benim düşümü benden daha iyi bileni. Dahası, aynı anda hem düşleri hem gerçekleri bileni. Bilmediğim kadar maliye, bilmediğim kadar ziraat, bildiğim kadar yönetim bileni. Kimdir göreyim, makam mevki isterse hemen vereyim!

Güneş battı.

Mısır uykuya daldı.

Gri kedi uyandı.

Sor Bakalım Efendine

Şerbetçi, bir kez girip yedi yıl hiç çıkamadığı zindanın kapısından iki gün içinde ikinci kez girdi. İki tarafı ağaçlıklı yolun kenarlarında beyaz mineler açmıştı.

Yûsuf'a, Firavn'ın söylediklerini anlattıktan sonra, muştu sana ey Yûsuf, dedi şerbetçi, ey güzeller güzeli. Artık özgürsün ve istersen Firavn sana yanında makam mevki verecek.

Şerbetçinin sözlerini duyan kara duvar âh, diye inledi Yûsuf gidiyor. Mazgallı pencere, sürgülü kapı, demir parmaklık âh, diye ağladılar, Yûsuf gidiyor. Onca zaman

içinde Yûsuf'un aydınlığında kendi içlerinin aydınlığını bulan mahkûmlar âh, diye inlediler, Yûsuf gidiyor.

Yûsuf'un kalbinden mavi bir kuş kanatlarını çırparak havalandı, güvercin kahvesi gözleri vardı. Bir şakayık açtı içinde Yûsuf'un, bir ırmak aktı. Yabani ve pembe çiçekli bir gül dalı, servi ağacına sarıldı. Nil'in sularında kayan gümüş renkli balıkları hatırladı Yûsuf, sandalcıların şarkılarını, deve kervanlarını, çıngırakları, çölün siyah akşamını ve yıldızlarını. Züleyha'yı hatırladı. İçinden kuşlar bir kez daha kalktı. Gülümseyecekti. Gülümsemedi. Şerbetçiye, dön dedi efendinin yanına, sor bakalım, Mısırlı kadınlar neden ellerini kesmişlerdi?

Sesi ağırdı. Demek istiyordu ki, efendine sor bakalım, bundan sonraki hayatımda ben, ihsan gördüğü kapıya ihanet eden ve Rabbinin istemediği bir fiili işleyen, ama Firavn tarafından affedilen bir kul olarak mı tanınacak, öyle mi yaşayacağım? Yoksa Mısırlı kadınlar itiraf edecek de, Rabbimin zaten bildiğini herkes bilerek temize mi çıkacağım?

Her biri bütün kadınlar, bütünü her bir kadın anlamına gelse de, Yûsuf'un kalbinin içinde Züleyha'nın adı şimdi anmayacağı kadar ağır, öylesine sıcaktı. Yûsuf şimdi Züleyha'yı korumaktaydı. Ve biliyordu ki Züleyha'nın yolunu tamamlayacağı bir zaman mutlaka vardı ve bu kendiliğinden olacaktı. Üstelik artık yakındı.

Şerbetçinin anlattıklarını dinleyen Firavn gülümsedi. Mısırlı kadınların ellerini kesmesi, böyle bir deyimi, tarihçesine vakıf olmadan işitmiş olduğunu hatırladı. Şerbetçiye, şu rüya yorumcusu, diye sordu, nasıl bir adam bu? Bu kez şerbetçi gülümsedi: Bu yaşa kadar nimetini yediğim sizin adınıza yemin olsun ki, hiç kuşku yok, dünya yüzünde yaşayan erkeklerin en güzel sûretlisi.

Firavn yerinden kalkıp Yûsuf davasını ele alacağı toplantıyı yönetmek üzere sarayın Kuzey Salonu'na geçerken; tanıyamamışsın şerbetçi, dedi, öyle görünüyor ki senin zindan arkadaşın, siretçe de dünya yüzünde yaşayanların en güzeli. Sonra, üzerinde hüküm sürdüğü ülkede, kendisi hiç bilmeden masumları hükümlü kılabilen sınırların başladığı yerde hükümsüz kaldığını fark ederek kalbi ağırdı.

Sabaha kadar Firavn, sordurdu, buldurdu, arattı, Yûsuf'un zindana atılmasında payı olan herkesi ertesi sabah için fermanla saraya çağırttı. Vakit, şu vakit. Mevsim, bu

mevsim. Yer: Saray. İmza: Firavn, yani yaşayanların en güçlüsü.

Yûsuf davasında yalnız bir kişi eksikti.

O da Mısr'ın ölmüş olan azizi. Potifar. Züleyha'nın kocası. Bu mesneviden sessiz sedasız çekilip gitmişti.

Potifar ki devletin sonsuzluğu olmak için fetâ Yûsuf'a zindan nedeni olmuştu.

Her şey gibi devlet de gelip geçiciydi. Kalıcı olan neydi, Firavn merak etti.

Züleyha Oradaydı

Sorun bakalım Mısırlı kadınlar neden ellerini kesmişlerdi?

Firavn'ın rüyasının üzerinden bir rüya daha geçmeden Yûsuf Mısırlı kadınlarla yüzleştirildi.

Firavn, yine Mavi Salon'da, arkalığı altın kabartmalarla bezeli tahtının üzerinde tepeden tırnağa altın takılar içindeydi. Her soluk alışında göz kamaştıran bir parıltının arasında Mısırlı kadınlara döndü. Söyleyin bakalım şimdi bana, dedi, gümüş bıçaklarla portakal yerine ellerinizi kestiğinizde hepiniz ne haldeydiniz? Ne demektir anlatın bana, Mısırlı kadınların ellerini kesmesi? Yûsuf, bu İbrani köle, nasıl oldu da hepinize karşı kötü niyet besledi?

Kabahatin, sahipleneni çok olunca, inkârı gibi kabulü de kolaydı. Bir kalpte bir kıvılcım önce. Bir kalp daha, sonra bir kalp daha. Kadınların üzerinden de Yûsuf'un, Firavn'ın ve Potifar'ın üzerinden geçtiği gibi hayat geçmişti. O kadar çok zaman evvelinde kalan portakal çiçeği kokulu ve sıcak geceyi, parmaklarında acısını hissetmedikleri kesiği, kendi eteklerindeki kendilerine ait kanın lekesini, kalplerinden çok tenlerinde uyanan isteği hatırladılar. O zaman genç olanlar şimdi orta yaşlıydı. O zaman orta yaşlı olanlar şimdi epeyce yaşlıydı. O zaman kucağı boş olanlar şimdi kaçıncı kez anneydi, o zaman anne olanlar şimdi büyük anneydi. Bir kısmından geriye sadece bir isim kalmıştı, bazılarından o da kalmamıştı. Hepsinin ayakları suya değmişti hasılı. Hayat çok şey öğretiyordu ama bir hayli kabadayıydı. Arzu geçiyordu da geriye kötü bir ter kalmıştı. Temelsiz bir heves, bir hevâ, bir iştiyak, bir insiyak, kötü bir anı, bir utancın uzak çok uzak hatırası. Dahası gencecik bir Yûsuf'un on iki

kez yinelenen zindan yılı.

Firavn bir kez daha sordu, anlatın bakalım ellerinizi kestiğinizde ne hallerdeydiniz? Yûsuf mu, bu İbrani köle mi size, hepinize kötü niyet besledi?

Kabahatin, sahipleneni çok olmasa da kabulü kolaydı. Değil mi ki kalbin içinde doğruyu gösteren bir yol vardı. Değil mi ki geriye o yolun gösterdiğinden başka hiçbir şey kalmıyordu. Değil mi ki kabahatten de öte kabahati bir gören vardı.

O masum, diye başladı içlerinden birisi, en yüreklisi. Onu isteyen bizdik, biz kadınlardık; sular gibi onun güzelliğinin fidanına aktık. O iffetin ta kendisi, diye ilâve etti bir diğeri, ne tanıdığımız erkekler arasında ve ne de tanıdığımız kadınlar arasında eşi bulunmayacak kadar iffetli hem de. Ama biz de masumduk diye gülümsedi bir diğeri. O kadar insan üstü bir güzellikti ki bir mum alevindeki çekime kapılan pervaneler kadar iradesiz kaldık. O çağırmadı, bizler gitmek istedik. Durduğumuz nokta yanlıştı bu doğru, ama neticede birer pervaneydik. Hiç öyle olmasaydı ellerimizi keser de acısını bilmez miydik? Ama o masum, böyle bilsin Firavn, böyle bilsin ulu efendimiz.

Firavn içinden, tam on iki kez, diye geçirdi, tam on iki kez güneş devr-i daimini Yûsuf'u görmeden tamamladı. Ve Yûsuf, güneşin, sadece bir kirli duvarın üzerine düşen ışığını görebildi. Yûsuf'un öylesine temiz olduğu, öylesine temiz olduğu bilinmeli ki, değil şimdiki zamanlara, sonraki, sonraki, çok sonraki zamanlara bile en ufak bir leke ihtimali kalmamalı.

Firavn, başını çevirmeden adamlarına, getirin, dedi, Züleyha'yı; konuk edelim sarayımızda, onurlandırsın bizi. Mısr'ın eski azizi şimdi hayatta olmayan Potifar'ın karısını. Bir zamanlar annesiyle babasının nazlısı, bir zamanlar gönüllerin sultanı olan Züleyha'yı. Ama, adı, her şeyin gelmiş ve geçmiş olacağı gelecek zamanlara, ne Potifar'ın karısı olarak ne sultanı olduğu gönüllerin sahibi olarak kalmayacak olan Züleyha'yı. İçine düştüğü yangının ateşten denizini mumdan gemileriyle geçen, bir kez bulmak için tümden yitiren, bir kez toplanmak için bir ömür dağılan, yağmalanan Züleyha'yı. Düştükten sonra çıkan, yıkıldıktan sonra mamur olan Züleyha'yı. Getirin ki Züleyha'nın sınavı tamamlansın, getirin ki Yûsuf yeni hayatını başlasın. Getirin ki Mısr'ın tarihi dönümünü başlasın.

Bütün saraylar kadar karanlığı, bütün saraylar kadar aydınlığı olan Mavi Salon'un gölgeleri arasından Züleyha, kandillerin aydınlığına çıkartıldı. Tepeden tırnağa siyâhtı. Başında siyâh bir örtünün ağırlığı vardı.

Züleyha'nın üzerinden geçen; herkesin üzerinden geçtiğinden daha fazla ve daha hızlı geçen bir hayattı. Züleyha'nın yüzünde çizgiler, saçlarında Züleyha'nın aklar vardı. Züleyha o eski Züleyha değildi sanki, ama sanki her zamankinden daha fazla Züleyha'ydı.

Züleyha oradaydı. Yûsuf da oradaydı. Yûsuf'un gömleğinin arkadan yırtıldığı gece ile aralarında tam on iki yıl vardı.

Züleyha oradaydı. Yûsuf'un içinden ok yemiş bir ceylân geçti. Züleyha oradaydı. Yûsuf'un düştüğü kuyuya bedevinin aynasından yansıyan aydınlık indi. Züleyha oradaydı. Yûsuf'un düştüğü zindana güneşin, yansıması değil kendisi geldi. Sanki gece, oda, Züleyha. Bir daha gece, oda, Züleyha. Yûsuf sanki bu defa, Züleyha'nın odasından Züleyha'nın gösterdiği yoldan geçerek çıkıp gitti.

Firavn, Züleyha, dedi, sesinde gizlese de aşikâr etse de şefkat vardı. Bir Züleyha nidasında, bir de, Züleyha tamamla şu sınavını, döndür kalbini tamamlayacak çemberi; bir de bu nida vardı.

Firavn, söyle, demedi. Öyle demedi de, bize söyleyecek bir şeyin var mı Züleyha, böyle dedi.

Züleyha Firavn'a baktı. Bakışlarında ne korku, ne utanç vardı. Yûsuf kaldırıp gözlerini yerden ilk kez, Züleyha'nın bakışlarına baktı. Bakışlarında Züleyha'nın, Mısr'ın bütün geceleri kadar acının arıncı, bütün günahları kadar pişmanlığın aydınlığı vardı. Bakışlarında Züleyha'nın sadece acı. Kalbinin büyüklüğü terk edebildiklerinin miktarıyla ölçülmekse aşkın adı, Züleyha kalbin sınırsızlığı kadar aşktı.

Dudağının kenarındaki çizgilerin bir tekinde bile Züleyha'nın, Yûsuf ile Züleyha'yı anlatmaya kalkışacak hiçbir, hiçbir, ama hiçbir yazıcının öle yazsa da yazamayacağı kadar çok hayat vardı. Züleyha yazı değil hayattı.

Züleyha, bu incelmiş beden, bu çökmüş yanaklar. Bu kendi karanlığında kaybolan gece, kendi sıcağında kavrulan çöl, kendi derinliğinde boğulan ırmak. Bu yanmakla

temizlenen günah, bu ateşte açan gül-i siyâh, Firavn'ın gölgelere boğulmuş Mavi Salon'unun karanlığında. Ve tepeden tırnağa siyâhlığında bu Züleyha. Ne kadar güzel bir Züleyha'ydı.

Firavn yineledi: Züleyha bize bir şey söylemeyecek misin?

Yûsuf içinden, Züleyha tamamla sınavını, diye geçirdi. Bana gelişini tamamla ki sana geleyim. Züleyha, diye geçirdi Yûsuf içinden; benim temize çıkmam için değil şimdi, şimdi senin temizlenmen için, senin kirini ikrar edecek denli kirden arındığını göstermen için tamamla sınavını. Kaldır, at sırtından, sırtında kalan geçmişin son ağırlığını.

Firavn yineledi: Züleyha bize bir şey söylemeyecek misin?

Yûsuf, Rabbim, dedi, Rabbim, "Sen onun göğsünü aç, belini büken yükünü kaldır üzerinden".

Yûsuf soluğunu tuttu. Mısırlı kadınların hepsi soluğunu tuttu. Firavn soluğunu tuttu. Bütün saray şimdi bir soluktu.

Züleyha derin bir soluk aldı.

Rabbim, Yûsuf'un da Rabbi olan Rabbim tanığımdır ki, dedi, o masum, onu isteyen bendim. Şimdi olduğum benden başka bir ben olan bendim. Parmaklarımın arasında gömleğinin ipliklerini, tırnaklarımın arasında iki omzunun arasından sızan kanın kokusunu taşıdım gecelerce ve günlerce. Onu ben istedim.

Salıverdi soluğunu.

Züleyha sustu.

Saray sustu.

Firavn sustu.

Yûsuf sustu.

Züleyha'nın omuzlarından geçmişin acısı kalktı. Yitirdiği her ne ise bulduğu daha büyüktü.

Yûsuf'un kalbinden geçmişte kalan on iki karanlık yıla yetecek kadar güneş bir arada aktı. İki omzu arasında Züleyha'nın tırnaklarının bıraktığı iz ilk kez sızlamadı. Yerinde Nil'in gülleri. Züleyha, dedi, şimdi buldum seni, gerçekliğini. Bismillah, dedi.

Bismillah Gazeli, Yûsuf'un Dilinden

Bir çok razılık bir çok başlangıç, bir çok aşma bir çok aşkınlık. Verse de vermese de Rabbinden razılığın sırrına vakıf olan hakikat-i Züleyha'ya Bismillah! Uyandın, seni perdeler ötesinden hakikate doğuran aşka Bismillah!

Yûsuf'u kuyunun karanlığından ve çölün gecesinden geçirip de Züleyha'ya getiren kervana Bismillah! Züleyha'nın ateş bahçelerini İbrahim'in gülşenine çeviren yangına, yakılan ve yanan tende uyanan ruha Bismillah!

Kuyuya Bismillah! Zindana Bismillah!

Karanlıktan aydınlığına çıkaran duaya, hüzün ile semaya ağan ruha Bismillah!

İki bulut arasından aydınlanınca gökyüzü neler gördüğümü anlattığımda beni anlayan kalbe Bismillah! Ey kalbin üzerinde titreyen hüzün! Acıya Bismillah! Ateşe Bismillah! Gözyaşına Bismillah!

Aşk namazının sadece iki rekâtı var, kişinin öz kanıyle alınan abdeste Bismillah! Ne olursa kalpte olur, ey kalbi kırıklarla beraber olan Allahım! Yolunda yürümek için ben kuluna lütfettiğin, devletim ve ikbalim olan yol arkadaşıma Bismillah!

Mesnevi bahçelerinin diretmiş dildârı merhaba!

Mana âleminden kâğıda düşen kelâma Bismillah!

Kaleme inşirâh veren nûn'a Bismillah!

Nûn'un nakşı bir âh'a Bismillah!

Bir âh çekip de derûndan kalbimde buluverdiğim

Gül-i siyâha Bismillah!

Özet: Yûsuf'un Mısr'a Aziz Olması ve Züleyha ile Evlenmesi

Yûsuf'un önünde Rabbinin Züleyha ile yürümesi için açtığı kandillerle aydınlatılmış bir yol; devlet ve ikbal, yeni bir hayat başlamıştı. Geçici ve bitimli olan devlet, ikbal ve izzet; geçici ve bitimli olmayan mutlak devlet içindi. Her şey Yûsuf'un bildiği Rabbi herkesin de bilmesi içindi.

Firavn, Yûsuf'u Mısr'a aziz yaptı önce, sonra Züleyha ile evlendirdi.

Merhaba Gazeli, Yûsuf'un Dilinden Evlendikleri Gecenin Sabahında

ey örtüsüne bürünen gece kadar güzel sevgili
şimdi gerçekleşen bir rüya, tamamlanmış bir fetihsin bana
merhaba ey yollarına döküldüğüm
fethi câna safa gelen merhaba
ey akıncılarımı barındıracak şehir
benim şehrim merhaba
boyuna kanıyor, nasıl süzülüyorsa, akıyorsa Nil
ehramlar şehrinden
öylece akıyorsun içimdeki şehirden.
şehirler ki tüm tebaası sen
şehirler ki tebaaya hayat veren sen
şehirler ki en girilmez kapıları sana râm olmuş
benim efendim merhaba
en alt basamaktan yola çıkıp da
on sekiz bin âlemin kendisi olan merhaba
çok mu yoruldun gecenin ordularını aşarken
çok mu çıkmazlardan geçti yolun bana gelirken
gözlerimle gören deniz, gözleriyle
ağladığım merhaba
ey yağmurun sevgilisi
ey Mısr'ın yorgun ve siyâh
gülü
ırmak olarak bana akacaksın unutma,
gül dikenine dayayıp da sinemi

öleceğim unutma
ey arka bahçelerin incisi
ey adım adıyla bile yazılacak olan merhaba
seni buldum tamamlandım merhaba
şimdi üzerinden güneş geçen aydınlık bir duvara
parmağımın ucuyla
bir Z çizdim, ben: Yûsuf
yanına bir Ü, sonra bir L
sonra E, sonra Y, ve HA
Z Ü L E Y H A
merhaba
bir nar çiçeğine yürüdüm mevsimler boyu
bir çöl yorgunluğu çöktü üstüme
bir vaha sekinesi indi kalbime
kuyunun dibindeyim kervanlar bulsun istemem
gömleğim kanlar içinde
köle pazarlarında satıldım ya
sensiz geçer akçem yok aşk mezadında
âh benim devletim, âh benim ülkem
benim ömrüm
merhaba
ben, Yûsuf, sınanmış bir kalbin sahibiyim
şöyle buyur, bu kalp senin efendim
şimdi ben, Yûsuf, tut ki Mısr'a azizim, efendiyim
boynumdaki künyede hâlâ vasfım yazılı: Züleyha'ya köleyim

Züleyha'nın Duasının Kabul Zamanının Gelmesi

Züleyha kendisini Yûsuf'a bağlayan nikâhın bağı altında uyuduğu ilk gecenin sabahında, endam aynalarına baktı. Sûret aynalarına. Mutlu ama gençliği ve güzelliği olmayan bir kadındı.

Gözlerinin altındaki, ağzının kenarındaki çizgileri, yanaklarındaki ve alnındaki elifleri gördü teker teker. Saçlarındaki yıldızları. Hepsinin öyküsünü hatırladı, sebebini bildi. Ne zaman ve ne için oraya yerleştiklerini. Hepsini sevdi.

Şu, dedi Yûsuf'u yitirdiğim günden kalma, şu ona iftira attığım, şu onu zindana saldığım günün anısı. Şu onun yokluğunda çektiğim onca acıdan. Şu şundan, bu bundan kalma.

Bir aynanın önünde böylece, yüzündeki koca mesneviyi okudu Züleyha. Kalemin dizi dizi, sayfa sayfa yazdıklarını. Kalemin, nun aşkına, kendi aşkına bütün yazdıklarını yüzünde okudu. Ve kendi yüzünün arkasında saklı olan sırrı gördü.

Taşıdığı bütün yorgunluk ve yıpranmışlıkla kendi yüzünü sevdi Züleyha.

Rabbim, dedi, senden artık beni bu dünyaya, salt bu dünyaya bağlayacak olan şeyi istemiyorum. Bana öyle bir kalp ver ki senin yakınlığını istemekten başka hiçbir isteği içinde barındırmasın. Öyle bir ışık bırak ki kalbime, bir daha onu söndürmek mümkün olmasın. Öylesine aslolanı göster bana, öyle ki sûrette aklım bile kalmasın.

Artık geri istemiyorum, ne gençliğimi ne de güzelliğimi.

Çünkü yüzümün de arkasında saklı olan asıl yüzü gördüm. Dünün ve yarının olmadığını, ân'ın derinliğinde bir bütün olduğumu bildim. Genç Züleyha, çocuk Züleyha. O Züleyha, bu Züleyha. Hepsi üzerimde katman katman, halka halka. Ben, evvel'im ve âhir'im aynı zamanda. Kız'ım ve kadın'ım. Öyleyse ben her zaman'ım. Ben zamanın da üstündeki zamanım. Ben Züleyha'yım. Sûretin de arkasındaki asladır iştiyakım. Ne gençliğimi ne güzelliğimi Rabbim, senden istemiyorum geri. Çünkü ben Züleyha'nın da arkasındaki Züleyha'yım.

Ölüm ve dirim içimde birbirine bunca yakın. Ödediğim bedel işte bu. Ben ki birden fazla ölmeyi bildim, artık böylece yaşayabilirim.

Züleyha ki böyle dua etti. Ki o, gençliği, güzelliği ve sûreti aşmanın sırrının kendisine verilmesini hak ettiği yere gelmişti.

O zaman kendisine gençliği ve güzelliği geri verildi.

Çünkü hiçbir dua cevapsız kalmazdı. Züleyha bir zamanlar gençliğini ve güzelliğini geri istemek için, mucize için dua etmişti. Ama duanın cevabının zamanı vardı. Gençliğinin ve güzelliğinin kendisine geri verilmesi için, gençliğin ve güzelliğin anlamını aşmayı başarabilmesi gerekmişti.

O andan sonra Züleyha'yı görenler kendisine hayranlıkla baka kaldılar, heyecanla güzelliklerini anlattılar. Züleyha anladı ki şimdi sûretinde, Yûsuf'a dair ilk aşk düşünü gördüğü gecenin sabahına uyanan güzeller güzeli Züleyha vardı.

Ama sûret çoktan aşılmıştı! Züleyha o günden sonra hiçbir aynaya bakmadı.

Efendim Gazeli, Yûsuf'un Dilinden

I.

ey benim kölesi olduğum kölem
efendisi olduğum efendim
kölensem, kalbini çaldığımdan
efendimsen, kalbimi çaldığından
ey benim Yûsufluğumun Yûsuf'u
aşkın yasaları da İbrani yasaları gibi
çalanı çalınana köle olarak vermiyor mu
âh efendim, efendinin kölesiyle hükmü var
boynumdaki mahfazanın içinde adım, köle hükmünce yazgılı olduğundan değil
bütün saltanatların üzerinde kendi yasalarıyla seyrettiği için aşk
kendime efendi seçtiğim için efendim
çöllerin gecesinden geldim sana yorgunum
ey aşkımın aşkı, ey sürgünlüğümün sılası
beni benden yakın bilen, sustuğum aşikâr Züleyha
ey mukabil vasfınca kendimi gördüren ayna
gözlerinde, sözün bitmediğini gördüğüm bulut gözlü

sen artık sen değilsin, ben artık ben değilim efendim
ben ki kuyulara alışkın Yûsuf'um
hiçbir kuyuda Züleyha'nın zenahdânında
yittiğim kadar yitmedim
kalbin senin gerçek kalbin olunca
elif parmaklarla gösterdim seni yıldızlara
ben seni efendim olarak gösterdiğimde yıldızlara
gecenin orduları tanıktı
bir daha bir daha kapandığımda secdelerde
alnımın tam ortasına mührünü vuran ışık
ve yazıcı melekler tanıktı doğuma
sırtımda taşıdığım gül dalından bir çarmıh olan efendim
ölmeyi bilecek kadar seni sevdim
refakat et ölümüme, izin ver ölümüne refakat edeyim
Allah aşkına bana ölümü güllerle getir efendim

II.

ey perçemiyle ruhumu kavrayan gece
ey yırtılan gömleğime sinen koku, yırtılan eteğine kokumu sindirdiğim
âh benim kalbimin zikri sevgili
âh en sevgiliden lütuf sevgili
âh benim mercan sarayımın sevgilisi
muhabbetimin temeli şükürdür
şükrüm ve inşirâhım olan sevgili
bir sınavın ortasından yangınlarını libas edinerek
kendine yürüyen efendim
aşkının kuyusuna düşerken yükselen
ölürken dirilen efendim

içindeki özgürlüğün aydınlığı
kaç çâh-ı Yûsuf'a düşen efendim
yazgıyla bozulur yazgı zannedilen şey
hakikati bilmenin de bir bedeli var
ödeyen efendim
sen gerçekleşen rüya
fenâya giden yolun sahibesi, beyhude değilmiş çöl oluşun
o en güzel kıssada bana refakat eden
ve en güzel kıssada beni yüceltmek için
kendisi düşen efendim
sûret acı hissetmez
bu yanan kalp senindir bilmez misin
sen ölçülebilir mesafelerin ötesindeki mesafelerin
kalple nasıl ölçülebileceğini
boğularak, kavrularak, yanarak
öğrenen
kaç defa boğularak, kavrularak, yanarak
o kadar ki zindanıma girerken, ben bile fark etmeden
sakladığım tohumun sırrında
boğularak, kavrularak, yanarak
yazgısından iffet çıkaran efendim
ey kalbimin üzerinden bir zindan geçerken
içimde bulduğum aydınlık olan efendim
hücremin penceresine konan mavi gözlü güvercin sen miydin
ki ben o saatlerde, birazcık daha acı çeksem
neden bu kadar acı çektiğimin sırrını çözebileceğim yerdeydim
bir gözyaşı damlasına sığdı bütün peygamberî acılarım

Rabbim, dedim sustum
gömleğimi yırtan Züleyha'nın üzerinde yükselirken Züleyha
sende yitirdim sende buldum
adımı unuttum, defterlerimi yaktım
şimdi kuyuda, zindanda ve odanda olmadığım kadar
tutsağım
bir susuzluğumu yazamam şimdi bir de çilemi
bir kalp kuyuya düşerse kalp daralmaz kuyu daralır
haydi, düştüğün kuyularda kaybet beni
âh efendim
aydınlığım seni karanlıklarımda buluşumdan
hiçbir deniz nasıl çoğaldığını unutmaz
ey benim yolcum ey benim yolum
ey benim ibtidâm ey benim sonum
ey benim cennet çiçeğim,
düşüme değen incikâr tanesi, peygamber terim
örselenen kalbinin kölesi ben değil miyim?
narçiçeğim nur çiçeğim
benim çiçeğim
nergis efendim
yasemen efendim
sümbül efendim
ben Yûsuf güzeliyim
benden daha güzeli gelecek, ki mutlaka
adı "Ahmed ü Mahmud u Muhammed"dir efendim
adı gül teri gül sûreti gül sireti gül
Mirac'a taşıyan Burak'ının teri sarı gül olan en sevgilidir efendim

ey en sevgiliden ödünç aldığım öğretilmiş isimlerin en güzeliyle

benim gülüm Züleyha'm efendim

Taşkınını Yedi Yıl Esirgeyen Nil

Yorumlanan rüya aynıyle çıktı.

İlk yedi yıllık bereketin arkasından gelen ikinci yedi yıl içinde hiç yağmur yağmadı, Nil hiç taşmadı. Yatağında uyuyan bir yorgun dere, ağlamaklı bir sakin ırmaktı. O denli geriledi, yatağının içine çekildi ki Mısır çöle döndü sanki. Irmak kıyılarında çöl çiçekleri açmadı. Cemreler tutuklu, fırtınalar sayılıydı takvim eskilerinde. Nil'in şelâlelerinden sular akmadı, Nil'in terasları su altında kalmadı. Köpük, gürültü, hareket ve haber tam yedi yıl Nil'de yoktu. Demek tam yedi yıl Mısır'da hayat yoktu.

Mutsuz oldukları için, topuklarına kına yakmayı unutan kadınlar ve başlarına örtüyü sararken özen göstermeyen erkekler, yani Mısır'daki bütün kadınlar ve bütün erkekler, Nil'in ufuklarına baktılar ve dediler:

Her zaman olup da şimdi olmayan bir şey,

her zaman gelip de şimdi gelmeyen şey.

Nil bizden niye vazgeçti?

Hani sen bizi hiç hayal kırıklığına uğratmazdın. Muntazamdın. Seninle başlardı mevsimlerimiz, seninle biterdi yılımız. Şimdi, zamansızız. Yaşamdın ölüm oldun, bak halimize.

Bu bir cezaysa ey Nil, suçumuz ne bilelim. Nazsa eğer bu yaptığının adı, naz kendini esirgemenin sevecen cömertliği değil miydi? Oysa senin yaptığın esirgemekten ibaret kaldı. Gözyaşı istiyorsan, yetmedi mi çektiğimiz?

Tohum ekicilerimiz hiç mi tohum dökemeyecek toprağın yumuşak ve doğurgan karnına? Rûzigâr, senin en yakın arkadaşın, savuracak tane bulamayacak mı artık bağrında? Bağ bozumu, mor üzümlerin buğusu ve portakal bahçelerinin kokusu bir uzak anı mı olacak bundan böyle?

Oraklarımız, kalburlarımız, asıldıkları yerde kaldı. Hani Nil Mısır'a hayattı? Bomboş duruyor cömert yatağından tarlalarımıza açtığımız kanallar. Meyve bahçelerimiz ve

bağlarımız birer yangın yeri sanki. Böyle mi olacak, ey Nil, söyle?

Çölün bütün hayvanları, geyikler, ceylânlar, parslar, arslanlar, yırtıcı kuşlar, kurtlar ve karacalar susuz şimdi. Duysana artık Nil, susuz neredeyse senin de içindeki balıklar.

Sularında kırmızı balıklar yüzen göllerimiz yok oldu. Yok oldu çevresinde kuşlar ve kelebeklerin uçtuğu basamaklı ve havuzlu bahçelerimiz. Kapılarımızın üzerinde açan çiçekler uzak bir anı. Şimdi ne çok acı, ne çok acı.

Ne olur ey Nil, annemiz, sevgilimiz,

Uzun ve hiç bitmeyecekmiş gibi görünen bu kuraklığın üzerinden önce tek damla, sonra iki damla, sonra damla damla, bir sağanak bardaktan boşanırcasına, geçir yağmurlarını. Dağların üzerinden dalga dalga ve köpüre köpüre gönder suyun hayatını.

Bak Nil! Biz ki kendimizi seninle izah ettik. Akıl sır erdiremeden mucizende boy verdik. Adımızı adın bildik. Ver bize armağanını, esirgeme taşkınını.

Süheyl yıldızının ufukta göründüğü ilk gecenin sabahında duyalım gelişinin şarkısını. Kapla toprağın üzerini, birbirinin üzerinden aşarak gelen dalgalarını göster, titret kalbimizi yeniden en tatlı ürpertiyle.

Nil, ey sevgili, sevgilimiz,

Artık dizlerimizdeki derman kesilmek üzre; biz, Mısır, koskoca bir ülke. Fazla vakit kalmadı, tükeniyor nefesimiz.

Artık yetsin! Gördüğümüz, kötü bir rüya olsun. Yaşadığımız, bir rüyanın yorumu değil, bir yorumun rüyası olsun. Birkaç damla kan düşür de sularına, hayra yorulmayacak bu rüya bozulsun.

Bil ki acımaz olursan ve esirgersen taşkınını, adın artık bereketle ve hayatla birlikte anılmaz olacak. Senden de geriye zalim bir isim kalacak!

Nil, annemiz, sevgilimiz!

Böyle yalvardılar da yoksul düşen Mısırlılar, bir takdime, bir adak bulamadıkları için, yerine, ortaklaşa söyledikleri bir Kaside'yi usulca Nil'in sularına bıraktılar.

Nil'in Sularına Bırakılan Kaside, Yoksul Düşen Mısırlıların Dilinden

nehir ey
çatlamış topuklarını kumlarla ovan özlemli kadınların ve
başlarına toprak atan susamış erkeklerin aydınlık ırmağı
boşluğa fırlatılan bir ok kadar umut
ve bir hastanın yorganındaki kan damlası kadar acı içmiş nehir
yılda bir değil, iki değil, tam üç kez bereketiyle
ve bütün güzellikler kadar ürkütücü güzelliğiyle
önümüze serilen
kükreyerek kabaran, haykıran, coşan, taşan
yatağından boşanan ve kendi öz kıyılarını kendi suyuyla basan
ama boğarken sağaltan
köpük saltanatı
aç ve susuz çölü, kumu, toprağı suya kandıran önce
ve sadece insanları değil aynı zamanda tanrıları
doyuran
tanrıların ırmağı
ve sonra
diplerden gelen musıkinin eşliğinde
denizinden ayrı düşmüş yıldızlar ve koyu yeşil yosunlar bırakarak geriye
ağır ağır çekilen
memnun, ve doygun, ve dingin yatağına dönen ırmak
ey nehir
Mısr'ın tâ yüreğinden kopa gelen Nil
ilâhi bir nefes gibi dökülsün diye yerlere, bir eşi de yıldızlı gökyüzünde akan mavi şiir
sihirli göllerin ve gökten boşanan yağmurların okşadığı kaynağı meçhul nehir
dünyanın yaşlı yüzünde denizlerin ve ırmakların yaratıldığı günden bu güne
aşağıdan yukarıya, çölden vahaya, kuraktan deltaya akan yegâne nehir

bir yakasında canlılar yaşarken diğer yakasında ölülerin yaşadığı birleştirici kalp
ve kalplerin Leylâ'sı
ölümün kilidi, yaşamın anahtarı

Züleyha'nın Servetini Geri İstemesi

Mısr'ın üzerinden yedi yıl boyunca felâket geçerken, Züleyha'nın kalbi, her ölenle öledurdu. Mısr'ın tüm yoksullarının gözleriyle ağladı Züleyha. Yerine gülümseyebileceği kadar mutlu kimse zaten yoktu. Sadakadan mahrum kalan Mısır'da ne Züleyha gülümseyebildi yedi yıl boyunca, ne dilenciler. Şimdi Züleyha hem birdi hem çoktu.

Ağır ve ürpertici bir kokunun bahçelerde gezindiği bir akşam üzeriydi, Züleyha Rabbinden servetini geri istedi. Sesinde, kendisinden başkası uğruna bir kez olsun gözyaşı akıtmamış olanların anlayamayacağı bir iç sevinci, Rabbî, dedi, senin merhametli kalbinde kendime yer bulmaya geldim. Ama kendim için değil kendimden özge için yer bulmaya geldim. Kabul et beni. Kabul et şimdi senden isteyeceğimi.

Sen ki bana Yûsuf'umu; bana, onu aşmayı başardığım yerde sûretimi ve gençliğimi ve güzelliğimi geri verdin. Bir kadın için en önemli şey olan ve aşkım uğruna yitirdiğim şeyi iffetimi, şerefimi, lekelenmemesi gereken ismimi Yûsuf'u bulduktan sonra ve Yûsuf'la geri verdin. Bu, duanın mucizesi. Bir gün bu hikâyeyi yazacak olanlar, bu mucizenin, ben mucizeye inandığım için gerçekleştiğini yazmayı unutmasınlar.

Çünkü duanın gerçekleşmesi demek olan mucize, dua edebilmenin ta kendisi. Dua ki her duayı melekler taşır huzura, şimdi Rabbim, aç göklerinin kapılarını, duamı al huzuruna ve bana servetimi geri ver.

Lakin, şimdi senden servetimi geri isterken, eski servetim değil geri istediğim. Eskiden ne için kullanıyor idiysem servetimi, şimdi bana o için kullanılmayacak bir servet ver. Eskiden nerelerden toplanıyor idiyse servetim, şimdi bana oralara dağıtılacak bir servet ver. Bana servetimi ver ki o zaman yoksulluklarından servet

yaptıklarıma şimdi servetimi dağıtayım. Bana servetimi ver ki o zaman kendileriyle arama servetim girenlere servetimle yaklaşayım.

Rabbî, ben ki şu yoksulluk, hastalık ve can pazarında, henüz yaşamamış çocukların, ömrü devletle geçmiş ihtiyarların acı çektiğini gördüm. Kendisine ümit bağlanan babaların ümitlerini nasıl yitirdiğini gördüm. Kollarında ölürken bebekleri, annelerin nasıl birden fazla öldüğünü gördüm.

Bir tek insanın acı çektiği yerde Ya Rabbi, bütün insanlara yetecek kadar acı var. Benim çektiğim acının da üstünde acı var, hepsini gördüm. Bana servetimi işte bunun için geri ver.

Züleyha diz üstü çöktü bahçenin ortasında kurumuş yaprakların arasına. İncecik bir hilâlin aydınlığı tam önüne döküldü. Yere kapandı Züleyha. Kendisinden çok yüksek bir hakikatin önünde bir taş kadar güçsüz ve hareketsiz. Ürperdi. İçinden geçen yangın duruldu, kalbi huzur buldu. Rabbim, dedi ve sustu.

O kadar içi yanarak dua etti ki Züleyha'nın duası huzurda kabul gördü. Serveti kendisine geri verildi. İlk servetini kendi kalbinin acısına ses veren, yani Yûsuf'tan haber getiren herkese dağıtarak tüketmişti. Bu defa servetini, kalbinden ve gözlerinden acı geçenlere, yani elinin yetebildiği herkese dağıtarak bitirdi.

Yakub'un, Oğullarını Yûsuf'tan Tahıl Almaya Göndermesi

Topraklarımız gibi ruhlarımızı da, suyun, karanlıkları aydınlatan ışığıyla kapla ve artık son ver bu kıtlığa. Tam yedi yıl Mısr'ın yoksul düşmüş halkı irili ufaklı bir yığın tanrıya kendi lisanınca böyle dua etti.

Ama Nil'in tanrıları duymadı. Dua ziyan olmaz, dua kaybolmaz. Nil'in tanrıları duyamaz da Yûsuf'un Rabbinden rahmet Yûsuf sûretinde iner yer yüzüne. Öylesine bir rahmet ki hem Mısr'a yeter hem de Mısır'dan öte Mısr'ın komşusu olan ülkelere.

Azizin, Mısr'ı bu kıtlıkta, acının varlığına rağmen yok olmaktan kurtardığı duyulunca, komşu ülkelerden insanlar Mısr'a gelip ödünç ya da hibe, tahıl istemeye başladılar. Kimi koskoca bir krallık ya da muhteşem bir ülke adına, kimi küçük bir kabile namına. Kimi sülâlesi ailesi için, kimi bir başına canı için.

Can yakıcı kıtlığın elinden aman demiş insanlar kapısına düştükçe, önce benim halkım, dedi Yûsuf. Önce kendi halkım, kendilerinden mes'ul olduğum, bugünlerine talip ve geleceklerinden sorumlu olduğum. Artanı sizin işte. Size de yeter bize de. Yeter ki tutumlu olmayı bilelim, yoksulluk günlerinde varlık günlerinden daha hesaplı harcamayı öğrenelim.

Kara haber kadar tez yayılır kara haberin içinde güzel haber. Bu sefalet demlerinde sade Mısır'a değil kapısında el açan tüm insanlara bir bereket yağmuru gibi dökülen Yûsuf'un haberi de öyle yayıldı dilden dile. Ve Mısır'da güzeller güzeli bir azizin, muhtaç olanlara yardımdan el çekmediği haberi çölü aştı, Ken'an iline kadar ulaştı.

Yakub ki, bu hikâyeyi ibtidasından ve sonundan hasretiyle kuşatmıştı. Aradan geçen bunca zaman içinde kalbinin üzerinde Yûsuf'un hüznü, ağlamaktan gözlerine perde inmişti. Ama sağ olduğu müddetçe hâlâ bütün ailesinin yükünü taşıyan bir babaydı.

Mısr'ın üzerinde bir bereket güneşinin yoksullara hayat dağıttığını duyunca, dedi ki oğullarına: Güneş bir ucundan doğar bir ucundan batar dünyanın. Işığı bir yerde saklamak mümkün müdür? Güneş olup da ışığını adaletsiz dağıtmak uygun düşer hüküm müdür?

Varın gidin, katına yüzler sürün. Ona, çölün bu tarafında insanların, başlarında o olmasaydı Mısırlıların da yaşayacağı felâketi yaşadığını anlatın.

Deyin ki ona, bu felâket bir gün geçer elbet. Yağmur yağar, Nil taşar, toprak ürün verir yeniden. Bitmeyecek olan; dünyanın son gününe değin yaşayacak olan iyi bir hatıradır. Dahası, o hatıra ile insanın öbür dünyası aydınlanır. Kim ki dar zamanda el uzatır muhtaç olanlara, el uzatmış demek olur kendi yarınına. Çünkü düşenin dostu her şeyin üzerindeki Rabbimdir ve Rabbim düşene dost olana da mutlaka dost olunmasını isteyendir. Ona bunları söyleyin. O, ne demek istediğimi anlayacaktır mutlaka.

Kalbinde, Mısr'ın azizinin bahsi geçtiği ilk andan beri isimlendiremediği bir aşinalığın sızısı, Yakub oğullarını dualarla Mısır yoluna koydu. Haydi, dedi, burada ölümün kıyısında ürperen insanlara bol tahılla dönesiniz, dua ve ümit ederim.

Oğulları, tıpkı Yûsuf'u alarak kırlara çıktıkları lâkin Yûsufsuz döndükleri günün sabahında olduğu gibi, dönemeçte birer birer kaybolurlarken, Yakub bir cümle ekledi,

bana iyi haberlerle gelin; arkalarından böyle seslendi.

Bana iyi haberlerle gelin! Oğulları, Yakub'un bu cümleyi neden sözün sonuna eklediğini ancak en yakın anlamında kavramışlardı. Açlık ve ölümle insanlar arasına girecek bol erzak! İyi haber başka ne olabilirdi ki?

Oysa Yakub'un beklediği iyi haberde bundan fazlası vardı. Mısr'ın üzerine yağan bu ışığın sadece Mısr'a değil, çölün bu yakasında yaşayan insanlara da gönderilmiş bir güneşin ışığı olduğunu anlamasına yetecek bir ip ucu, apaçık bir işaret.

İyi haber! Yakub kendisi de anladı ki beklediği, tahıldan daha fazla bir şeydir. O, herkese yol gösterecek "karanlığı delen yıldız"ın haberini beklemektedir.

Kanlı gömleği eline verildiği günden beri Yûsuf'un kokusunu alıp duran bir nebi kalbinin sezgisinde vuslat yakındı.

Öykü: Yûsuf'un Yakub'a Mektup Yazması Ama Her Defasında Harflerin Silinmesi

Yûsuf Mısr'a aziz olduktan, yani kuyudan, Züleyha'nın odasından ve zindandan kurtulduktan sonra. Ve Züleyha'yı bulduktan sonra. Yakub'a bir mektup yazmaya karar vermişti.

Diyecekti ki: Ey cânım baba. Burada ışıktan basamaklar kurmuşlar, gökyüzüne çıkılıyor. Ama acı olmadan olmuyor.

Yakub nasılsa ne demek istediğini anlardı. Değil mi ki Yûsuf'un, anlam dolu sözcükleri, Yakub'unsa sezmeyi bilen bir kalbi vardı.

Kalemi aldı eline Yûsuf, kalın papirüs tomarını yaydı dizlerine. Parmaklarının ve sağ bileğinin kokusu düştü önce kâğıdın üzerine. Sonra harfler. Sözcükler. Cümleler.

Yûsuf mektubunu tamamladı. En alta adını yazdı.

Fakat âniden, o mavi ışık, kuyuda, zindanda ve Züleyha'nın odasında Yûsuf'u yalnız bırakmayan ışık, bir rûzigâr halinde kâğıdın üzerinden geçti, Yûsuf'un bütün yazdıkları silindi. Kâğıt boş bomboş kaldı.

Bir kez daha en baştan yazmaya başladı Yûsuf. Ey cânımın içi baba, dedi. Acı müdahil, acının olduğu yerde gaflet yok. Lâkin her acıyla olmuyor. İyilik kötülükle iç içe, üstelik sınav sınav içinde. Ama bir kez daha, adını kağıdın sonuna yazdıktan

hemen sonra o mavi ışığın rûzigârı Yûsuf'un bütün yazdıklarını siliverdi.

O günden sonra Yûsuf, Yakub'a ne zaman bir mektup yazsa, bitirse ve adını en alta koysa, mavi ışık bir rûzigâr halinde kâğıdın üzerinden geçti ve Yûsuf'un bütün harflerini, sözcüklerini, cümlelerini siliverdi.

Bir kez daha Yûsuf kalemi ve kâğıdı eline alıp da yazmaya başlayınca; ki o gün o vakit, Yakub'un, oğullarını Mısır azizinden tahıl istemek üzere yola koyduğu gün, o vakit o saatti; Yûsuf'un kuyuda, zindanda ve Züleyha'nın odasında duyduğu ses tam kalbinin içine indi.

Ses dedi ki: Boş yere çaba sarf etme Yûsuf, bırak kalemi elinden. Senin bu mektupta yazacakların, bu dünyada yazılmış ve yazılacak olan bütün sözlerin, işlenmiş ve işlenecek bütün eylemlerin kayıtlı bulunduğu o en yüce kattaki *Kitap*'ta kayıtlı değil. Bil ki o yüce kattaki *Kitap*'ta kayıtlı değilse eğer, bu dünyada bir tek sözcük bile yazmanın imkânı yoktur.

Ve bilmenin zamanı geldi; senin Yakub'a kavuşman, yazdığın yazının açacağı yoldan değil, rûzigârın götüreceği kokundan olacaktır.

Yûsuf anladı ki yitirmek gibi bulmanın da zamanı vardır. Ve zaman yakındır.

Özet: Mısr ile Ken'an Arasında

Her hikâye gibi bu hikâyenin de sonu yaklaşırken, Yûsuf'un kardeşleri Ken'an ile Mısr arasında tam üç kez gidip geldiler.

Yûsuf ile Yakub'un kavuşmasına hâlâ zaman vardı. Ama yükselen sitem kasrının çökmesi yakındı.

İlkinde: Ağabeyleri, ki küçük kardeşleri Bünyamin Yakub'un yanında kalmıştı, Yûsuf'un katına çıktılar. Çölün karşı tarafında, ölümün ürpertici kıyılarında dolaşan yakınları için zahire almaya gelmiştiler. Verecek fazla bir şeyleri yoktu. Ama zaten aziz iyi bir adam olarak tanınmamış mıydı?

Yûsuf onları daha ilk bakışta tanıdı, onlar Yûsuf'u tanımadı.

Yûsuf bir dahaki gelişlerinde Bünyamin'i de beraberlerinde getirmelerini söyledi. Çünkü varlığını gözüyle görmediği kişinin payını veremezdi. Aslında bahaneydi.

Zahire bedelleri yüklerin içinde iade edilmişti. Yûsuf'un gayesi Bünyamin'i görmekti.

İkincisinde: Yakub, Bünyamin'i verirken ağabeylerine, Yûsuf'un öyküsünün tekrarlanacağından korktu. İkinci kez küçük oğlunun kendisinden çalınacağından kuşku duydu. Ve korktuğu gibi de oldu.

On bir kardeş, Yakub'un uyarısı üzerine farklı kapılarından geçerek Mısr'a girdiler. Yûsuf'un kanlı gömleğini bir zamanlar Yakub'a götürmüş olan Yehuda, Mısr'a batı kapısından girerken, rûzigâr burnuna Yûsuf'un gömleğinin kokusunu taşıdı. Yehuda çok derin ve gecikmiş bir sızı duydu kalbinde. İçinde bir yere ateş değdi. Şeytanın, Yûsuf'la kardeşlerinin arasından çekileceği zaman da yakındı.

Yûsuf peygamberî bir hile ile Bünyamin'i yanında ala koydu ve kimliğini ona âşikâr etti. Diğerleri için hâlâ Mısr'ın aziziydi.

Yakub bir kez daha, büyük oğullarının, en küçük oğlunu yitirerek Hüzünler Evi'ne döndüğünü gördü. Yine ağladı. O kadar ki nasibine düşen yine güzel bir sabırdı.

Üçüncüsünde: Ağabeyleri hem Bünyamin'i ve hem de Yûsuf'u aramak için Ken'an ile Mısır arasındaki yolu bir kez daha geçtiler. Katına çıktıklarında Yûsuf onlara, Yûsuf'a ve kardeşine neler yaptıklarını sordu. Yoksa, dediler hep bir ağızdan, sen Yûsuf musun?

Cevap verdi Yûsuf: "Ben Yûsuf'um".

Yûsuf, ağabeylerinin kalbinde uyanan acının sesini duydu. Şeytan artık aralarında yoktu. Kalbinde kardeş sevgisinin ışığı bütün acıların hatırasına üstündü. O bir nebiydi. Affediciydi. Öyle ki onları, affettiğini onlara bile hissettirmeden affetti.

Yûsuf, Yakub'u sordu. Gömleğini verdi kardeşlerine, Yakub'un gözlerine sürmelerini söyledi. Yehuda, bana verin, dedi. Kanlı gömleği, Yûsuf'u kurt parçaladı geriye de kanlı bir gömlek bıraktı, diye babama ben verdimdi. Denir ki Yehuda, Mısır'dan Ken'an'a dönen yolu açık baş, çıplak ayak gece gündüz demeden koşmuştu.

Mısr'ın Doğu kapısından çıktıkları anda rûzigâr hemen o anda Yûsuf'un gömleğinin kokusunu Yakub'a taşıdı.

Yûsuf'un kokusu bu, diye doğruldu yerinden Yakub, ardından da kendisi gelecek.

Sabır. Dua. Ve Yûsuf'un gömleğinin kokusu.

Mavi gözlerinin engin denizine acı çökmüş koca bir dağdı.

Yûsuf'un kokusu değer değmez burnuna Yakub'un gözleri açıldı. Yakub yine o eski dağdı.

Topladı oğullarını, karısını. Yola koyuldular. Çöle, ey çöl, dedi Yakub üzerinden geçerken; ceylân sensin, hiç bilmediğin şekilde öğren. Çölün yaşayacak daha çok hikâyesi vardı.

Yakub'u ve ailesini Mısr'ın kapısında ailenin yitik parçası olan Yûsuf karşıladı. Bütün oldular. Fidanın kökünü bulan bir su akışı. Mavi bir çiçek olan peygamber çiçeğinin kokusu. Kalbi Mısr olan kalbi Ken'an olana sarıldı. Gökte yıldız, yerde dağlar yürüdü. Okyanuslar üzre sefer kılan inciyi buldu.

Yûsuf azizlik sarayına götürdü onları, ailesini.

Ki artık kıtlık sona ermiş, Mısr'ın bütün kapıları gibi aziz sarayının kapısının da üzerinde yasemen, lotus, ve papirüs çiçekleri, Hint sümbülleri; Mısr'ın bütün suları gibi aziz sarayının havuzlarında ve derelerinde de aknilüferler ve su çiçekleri açmıştı.

Yûsuf, Yakub'u tuttu çile görmüş ellerinin güzelliğinden. Arkasında altın kabartmaları ve göz alıcı bezemeleri olmayan, görünüşte sıradan, çok sıradan, ama üzerinde oturan Yûsuf'la şeref bulan koltuğuna götürdü. Babasını oturttu kendi yerine kendi elleriyle. Sonra hepsi, on bir kardeşi, annesi ve babası; on bir yıldız, ay ve güneş hükmünce durarak Yûsuf'un önünde, Yûsuf'un da arkasındaki Yûsuf'u görerek, meleklerin Âdem'e secdesi hükmünce, suretâ Yûsuf'a değil ama Yûsuf'un manasına eğildiler, selâm verdiler. Rüya gerçek oldu, Yûsuf'un Yûsufluğu zahir.

Tam o sırada.

Kapı açıldı usulca. Züleyha.

Maviler giymişti. Saçlarının üzerinde mavi tülden bir su çiçeği.

Yûsuf'un gerçekleşen rüyasına katıldı. Bu öykü içinde son kez göründüğü yer burasıydı.

Yûsuf'un Kokusu Ruhuna Değdiğinde Yakub'un Hissettikleri

Ağır bir nöbeti atlatan hastaya sabah ne demekse,

ne demekse zindanın yüz yıllık mahkûmuna bir mesnevi derinliğinden kopa gelen kan rengi bir gül buketi, bir vapur çığlığı, bir martı sesi, bir gelincik demeti,

onu hissetti Yakub Yûsuf'un kokusu ruhuna değdiğinde.

Ne hissettiyse Alâaddin'in cini lâmbanın oluğundan süzülerek sessizce, aydınlığa ilk kez çıktığında,

Süleyman'ın küpünde binlerce yıl tutsak kalan ruh, mühürler kırılıp da kurtulduğunda,

yüz yıl uyuyan güzel yüzlerce yıllık uykusundan uyandığında ne duyduysa,

onu hissetti Yakub, Yûsuf'un kokusu ruhunu bulduğunda.

Üç yüz dokuz yıllık uykudan gözlerini ilk açtıkları anda ne hissettiyse yedi uyurlar, ceplerindeki akçeler geçer olmasa da,

sufi kâf u nûn'u hatırladığında,

unutkan kalp ezel tanışıyla karşılaşıp da, o şimşek parıltısı ânın hatırası içinde uyandığında hissettiği ne ise,

onu hissetti Yakub Yûsuf'un kokusu ruhuna değdiğinde.

Mevlâna, kuyumcu Selâhaddin'in çekiç darbelerini işitip de içindeki akışla dışında dönen akış aynı olduğu anda semaa başladığında,

Mecnun, Leylâ'nın gözüne bakıp da gördüğü her ne ise, bir ceylânın kılavuzluğunda kendisini çöle attığında,

İbrahim Edhem, avlamayı niyet ettiği ceylâna avlandığında ne duyduysa,

Ferhad son külünk darbesini vurup da dağa, suyu bulduğunda,

ne ise hissettikleri,

onu hissetti Yakub Yûsuf'un kokusu ruhuna değdiğinde.

Âdem, Havva'yı görüp de o ilk cennet ânında, kendi eğe kemiği ile tamamlandığında ne hissettiyse,

bir kez yitirdikten sonra Havva'yı, ilk kez bulduğunda bulduğu ne ise,

İbrahim'e ateş, içindeki hû yangınının yangınında gül bahçesine döndüğünde,

ve yine İbrahim, bıçak altındayken İsmail'in alnı gökten indirilen koçu gördüğünde,

ne hissettiyse,

onu hissetti Yakub Yûsuf'un kokusu ruhuna değdiğinde.

Eyyüb, bitmez gibi görünen ıztıraplarına ses çıkarmayıp da şifaya kavuştuğunda,

Yunus, balığın karnından ilk kez çıktığında aydınlığa,

Musa, Kızıldeniz, önünde ikiye ayrılıp da ortada bir yol olduğunda,

güvercin, balıkları dahi boğan tufanın üzerine, ağzında kuru ve yeşil bir zeytin dalıyla geri döndüğünde Nuh'un hissettiği ne idiyse,

Yûsuf zindanın karanlığından aydınlığa ilk çıktığı anda ne hissettiyse Züleyha,

ne hissettiyse Yakub Yûsuf'a kavuştuğunda,

onu hissetti Yakub, Yûsuf'un kokusu değdiğinde ruhuna.

Firavn'ın Yûsuf'un Rabbini Bilmesi

Hikâye bitmek üzereydi.

Her şey olup da bittikten sonra, Yûsuf'un kalbinde, Züleyha'nın kalbinde ve Yakub'un kalbinde.

Firavn'ın da, içinde bir şey olup bitmesi gereken bir kalbi vardı.

Sabahın erken, çok erken saatleri. Tapınağın yüksek, çok yüksek eyvanından usulca geçti Firavn.

Firavn, yedi yıl bolluk yedi yıl kıtlık görmüş Nil memleketinin meliki. Yedi yıl bolluk yedi yıl kıtlık görürken Nil memleketi, Yûsuf, Firavn'ın azizi.

Tapınağın basamaklarında ilâhları memnun edecek tılsımlar. Kokulu yağlara yerleştirilmiş çiçekler.

Papirüsten sandaletlerini çıkardı Firavn. Erkinin simgesi geniş gerdanlığını basamaklarda bıraktı. Girdi tapınağa. Yarı karanlıktı. Tütsü kaplarında Hint sümbüllerinin kokusu. Duvarlarda muammalı yazılar. Her öleni, öbür dünyadaki yolculuğu esnasında taşımaya elverişli resim kayıklar. Rulo halinde bir yığın *Ölüler Kitabı*. Gözyaşı şişeleri. Mühürlü vazolar, iksir kâseleri.

Sonra küçükten büyüğe doğru sıralanmış putlar. Tanrılar. Tanrılar. Tanrılar. Sonra

en büyük tanrı, güneş tanrısı, Ra. Bir sürü tanrının, bir sürü tanrının başı.

Tanrıların Başı: Baş Eğen Tanrı

Firavn, yeri geldi, firavn olduğu günü hatırladı. Firavn olacak olanın baş tanrı tarafından onaylanması gerekirdi.

Şimdiye değin gelmiş ve geçmiş bütün firavnlar, saltanat tâcını takmadan önce başına, büyük ve gizemli bu mabette, bütün Mısr'ın gözleri önünde, ve baş rahibin refakatinde. Bu kutsal onayı beklerdi.

Bir iç çarpıntısı. Büyük bekleyiş. Eğer tanrılar bu iktidarı onaylıyorsa bir işaret mermer heykelden, o dev cüsseden. Hafifçe bir öne eğilme. Eğer ki tanrılar onaylamıyorsa bu iktidarı heykel gibi bir sükût, put gibi bir suskunluk.

Firavn, kendisinden önce gelmiş ve geçmiş bütün firavnlar için baş tanrının bu onayı verdiğini sanırdı. Tanrılara yaraşır bir mucize. İnanmak, mucize görünce ne kadar kolaydı. Mısır halkı o yüzden tanrılarının ardındaydı.

Fakat sıra Firavn'a gelince aşikâr olan bir sır işte. Baş rahibin arkadan hafifçe itmesi ve hafifçe oynayan bir heykel. Firavn, bu sırrın kendisine açık edilmesinin anlamını düşünmüştü günlerce. Demek ki bir firavnın geleceği başrahibe boyun eğen mermer bir heykelin elinde. Ve firavn olduğu gün bu sırrı öğrenen her firavn, mermer bir tanrının mucizesini ve kendi geçmişini yitirdiği gibi, kendisine ömrü boyunca yetecek yeni bir şey de öğrenirdi:

Bütün gücüm başrahibin elinde. Başrahibe boyun eğdiğim kadar, ve baş tanrı da başrahib'e boyun eğdiği kadar ben iktidarım, varım, ve ancak bu kadarım.

Firavn bir zamanlar kalbinde samimi bir heyecan uyandıran tapınağın loşluğunda bu tanrı kalabalığının arasında dolaştı. Gözlerinde acılık. Sonra çöle ve ırmağa mühürlü pencerelerin birinden, doğmakta olan güneşe "şöyle bir baktı". Ra, dedi, Mısr'ın kalabalık tanrılarının başı. "Batıp giden" seni nasıl seveyim, doğanı ve biteni nasıl tanrı bileyim? Çöl doğuracak seni her sabah, Nil yutacak her akşam. Gücüne nasıl güveneyim?

Sunağın önüne geldi. Tâcını çıkardı başından sonra. Sonra, ben, dedi, ben Firavn!

Belki yaşadığım dönemde bana verilen ad firavn bile değilken, tanınmayan krallar döneminden bir kralken ben, arkadan gelen zamanlar içinde; firavn olarak tanınacağım. Şu zamanda, şu devirde, Mısr'ın üzerinde hüküm sürmekteyim. Benden önce gelmiş geçmiş kim bilir kaç firavndan sonuncusu, benden sonra gelecek kim bilir kaç firavndan ilkiyim.

Yaşadığım zaman ve kimliğim gibi zamanımda yapılmasına izin verdiklerim de, Nil'in üstünü çiçeklerin açtığı mevsimde örten kalın sis tabakaları gibi kalın perdeler arkasından görünecek geleceğe. Çünkü o kadar eskiyim, o kadar eskiyim.

Ben Firavn, firavnlardan biri sadece.

Çehrem, yaptıklarım, öylesine dağılacak ki firavnlar arasında; ve çehresi, yaptıkları öylesine toplanacak ki diğer firavnların benim varlığımda, bir Firavn iken çok firavn olacağız, çok firavnken bir Firavn olacağız.

Firavn adı, çoğu kez zulümle özdeş kalacak yarına. Yedi harikadan biri, en eskisi, ve gelecek zamanların insanlarına göre en dayanıklısı, yani ki en yenisi olan ehramlar firavnları taşıyacak yarına. Onların adını ehram kendi adı kadar kalıcı kılacak. Lâkin pahalı bir tarihçe olacak bu. Öylesine zulümle özdeşleşecek ki, her biri dağlarca ağır taşların kölelerin sırtında ve sırtından önce beyninde kat kat göğe yükselişi, isimlerimiz dahi unutulacak, zulme dönüşecek ismimiz. Hepimiz o birimize dönüşeceğiz. Hepimiz o en zalimimiz, kaç yüzyıllar sonra gelecek o en nasipsizimiz olarak anılacağız. Ve ehramın ağırlığı bizim sırtımıza kalacak sonunda.

Hepimizin zamanında kan akmış sayılacak sanki Nil'in suları.

Sanki çekirge istilâsına uğramış hepimizin zamanında tarlalar.

Sanki hepimiz, bütün Mısr'ın ilk erkek evlâdının soğuk ölümün kollarına terk edildiği o sabahın sorumluluğunu taşımaktayız.

Ve sanki hepimizin de üzerine kapanmış kızıl bir deniz.

Sanki Firavn, biz, hepimiz, suların altında kalan o birimiziz. Sanki hepimiz "ibret olsun diye" uzun yüzyıllar sonra kıyıya atılan o iki büklüm, secdedeki cesediz.

Ben Firavn, firavnlardan biriyim sadece. Lâkin ben Firavn, neticede bütün firavnlarla birlikte o bir Firavn'ın gölgesindeyim. Ve hepimiz dev ehramın gölgesindeyiz. Çehrem ve zamanımda yaşananlar gibi kimliğim de bütün firavnlara dağılmış. Ve hepimizin

sırtında asırlara taşıdığımız ehramın ağırlığı.

Oysa ben, ve zamanımda olanlar, ve yaptıklarım, ve birazdan şu tapınağın loşluğunda ve kalbimin bütün ağırlığınca yaşayacaklarım, bütün zamanlarca bilinsin isterdim.

Çünkü ben o firavnlardan başkayım.

Yûsuf'u görmek, Yûsuf'u fark etmek, Yûsuf'a inanmak, Yûsuf'u bilmek; bu değil mi farklılığım? Potifar'da yanılmak ama Yûsuf'u aziz yapmak bu değil mi başkalığım?

Zamanım yedi yıl kendisini benden ve ülkemden esirgeyen bereketten sonraki rahmet, ve sadece kendi ülkeme ve halkıma değil, komşu ülkelere de halka halka genişleyen bir cömertlik zamanı olarak geçti.

Bunları Yûsuf yaptı, bunları Yûsuf yaptıysa benim farkım Yûsuf'a bunları yapma imkânı vermiş olmam değil mi? Yûsuf'a dair sınırsız emniyeti taşıyan kalbim, benim kalbimin başkalığı değil mi? İyi yöneticileri iyi azizler var eder ama iyi azizleri var eden de iyi yöneticiler değil mi? Eski Mısır metinlerinin, geleceğinden daima bahsettiği kurtarıcı Yûsuf değil mi ve bunu ben fark etmedim mi?

Ben bütün bu işlerde Yûsuf'tan uzakta mıyım? Ben o ismimizle bütünleşen Firavn mıyım?

Hiçbir şey istemezdim. Yûsuf'un benim zamanımda yaşadığı bilinseydi sadece, onun adı benimkiyle değilse de benim adım onunkiyle anılsaydı aynı yerde. Bundan başka hiçbir şey istemezdim.

Ama hayır!

Çok zaman geçecek. Tarihin yazdıklarıyla Yûsuf'un gerçekliği arasına kum dalgalarını silen ırmağın dalgaları gibi her şeyi birbirinden ayıran bir uzaklık girecek. Yûsuf'un benim zamanımda, benim Yûsuf zamanında yaşadığımız bile bilinmeyecek.

Ben tarih kitaplarında kalacağım çünkü, kimliğim gibi çehrem de çok firavnlara bölünmüş. Gelmiş geçmiş firavnlardan biri. Firavnlar ki en kötüsü kadar iyi ancak en iyisi.

Yûsuf ki yaşayacak adı başka, çok başka, bambaşka bir *Kitap*'ta.

Ne kadar zaman ben ve Yûsuf, ayrı kitaplarda kalacağız? Bilmem ki ne kadar ayrı

yaşayacağız?

Ama bildiğim mutlaka, bir gün mutlaka. Nasıl birbirine karışmayan tuzlu ve tatlı suyun bilgisi inip de o bambaşka *Kitap*'tan, başka kitaplardaki yerini alacaksa. Nasıl "ibret olsun diye" kıyıya vuran cesed, o bambaşka *Kitap*'tan çıkıp da başka kitaplardaki boşluğu dolduracaksa, başka kitaplar nasıl o bambaşka *Kitab*'a yaklaştıkça aralarındaki mesafe daralacaksa.

Benle Yûsuf arasındaki mesafe de biliyorum yok olacak böylece.

Çünkü biliyorum, bütün kitaplardan da yüce bir katta "her şeyi unutulmaktan koruyan bir *Kitap*" var. Ben Yûsuf'la oradayım, ben orada Yûsuf'un yanı başındayım.

Fakat o zamana kadar ben Firavn, firavnlardan biri sadece. Ehramını sırtında zamana taşıyanlardan birisi.

Ama kalbimin tek huzuru, adım Yûsuf'un adıyla yan yana yazılana kadar,

kimi anlatılar,

kimi eli kalem, yüreği aşk tutanlar,

yüreğini tutamayan, sözüne söz geçiremeyen,

ezelde yapılmış bir söz mukavelesinin taraflarından birisi,

hani, verin yaşamlarınızı alın sözcüklerinizi

mukavelesinin yaşam veren sözcük alan imza sahibi,

yazıcılar yani,

yani kimi anlatıcılar,

Yûsuf'la birlikte yazacaklar adımı,

kirli bir resim kalmayacak benden geriye

öylece anlattıkça edip kalbi.

Belki içlerinden birisi,

Yûsuf'tan çok Züleyha'yı anlatan,

Yûsuf'tan çok Züleyha'yı anlayan biri öyleyse;

kurdun uğradığı iftirayla dertlenip de kurdu temize çıkarmaya uğraştığı kadar,

Yakub'un, evlâtları arasında ayrım yapan bir baba değil, bir nebinin nuruna

tutulmuş bir pervane olduğunu anlatmaya çalıştığı kadar,

bir peygamber zevcesi olacak liyakatte yaratılmış olan Züleyha'nın, yaratılmışların en güzeli olan Yûsuf karşısında bulanan yazgısından iffet çıkarmaya uğraştığını fark ettiği kadar,

belki beni de dolar kalemine, bir bölüm de benim için açar belki,

bütün zamanlardan önce kalbimin verdiği sözü hatırladığımı yazar.

Yazar, sıcak çok sıcak gecelerin saat sıfır üçlerinde, ya da sabahın çiğnenmemiş saatlerinde, ya da kar bir dua gibi sinerken bütün örtülerini çekmiş kentin üzerine,

lâkin ezeldeki mukavele, kendisi de kalbini dayamışken bir gülün dikenine,

kendi kanını dökerken bir gülün rengine,

bir defterin kareli ve pembe renkli sahifelerini, söze tarih, bitirirken iki bin senesi Mart ayının yirmi yedinci gününde,

belki benim içimden geçenleri, ve benim sözcüklerimi de, kalbimin verdiği sözü de bilir belki,

tek tesellim, belki yazar ki:

Kalbimin Verdiği Söz

Firavn sunağın yanından uzaklaştı. Bakışları putların, tanrıların üzerinden kayıp da öylece, yönelince kendi içine. Bütün zamanlardan önce kalbinin verdiği sözü hatırladı.

dedi: *yere ve göklere sığmazsın ama benim kalbimdesin*, bildim.

bildim, ben sana ta o zamandan evet evet evet dedim.

"güldüren de ağlatan da O" olan Rabbim,

"dirilten de öldüren de" O sensin, bildim.

sensin "güneş ve ay'ın hareketlerini bir hesaba göre" düzenleyen,

"ay için de sonunda kuru bir hurma dalına döneceği konaklar tayin" eden.

sensin "yakın göğü kandillerle donatan", sensin "geceyi gündüze gündüzü geceye katan".

"iki doğunun da Rabbi, iki batının da Rabbi" sen,

sensin "güneş ve ay'ı bir araya getiren".

"suyu taşıran", "yedi göğü ve yerden de bir o kadarını yaratan",

sensin "durur gibi göründüğü halde dağları yürütüp duran",

Rabbim bildim sensin.

"gizli de açık da olsa kalplerde yatanı" ve "nefsimin bana fısıldadıklarını"

bilen sen,

evet dediğim,

sen, *kalbimle benim arama giren, sen va'dine inanmam için benim kalbimi pekiştiren,*

sen, *benim içime iki kalp koymayıp da önce kilitleyen kalbimi, sonra açan aynı kalbimdeki kilidi,*

bütün işlerin dönüp dolaşıp kendisine vardığı, sen,

aramızda şahit olarak yeten, sen,

Rabbim, "rüyayı gerçek eden", Rabbim,

sensin evet dediğim, bildim, bildim.

"yıldızlar düşüp söndüğü" ve "dağlar yürütüldüğü",

"güneş dürülüp de ışığı kalmadığı"

ve "denizler kaynaştırıldığı" zaman,

gazabından emniyette olmadığım Rabbim,

"canlar bedenlerle birleştirildiği" ve "gök yerinden oynatıldığı" zaman,

"doğrusu tek bir çığlık",

"kalpleri titreten" o zaman

"dünyada ancak bir akşam yahut bir kuşluk vakti kadar kalmış" olduğumu anladığım o zaman,

gazabından emniyette olmadığım Rabbim ey,

"dolunay halindeki ay'a" and olsun ki,

and olsun ki "yağmurun dönüşünü sağlayan göğe",

and olsun "incire ve zeytine",

and olsun ki "gündüz silinip geceleri gözüken gezegenlere",
"kararmaya başlayan yıldıza", "ağarmaya başlayan yıldıza", and olsun,
and olsun ki
"karanlığı delen yıldız"a.
Rabbim sensin, seni bildim.
bildim "nedamet çeken nefs"ime yemin ederim
Rabbim, Yûsuf'un Rabbi, sen benim de Rabbimsin.
Rabbim,
gönlümü aç,
belimi büken yükümü al üzerimden,
şânımı yükselt.
ehram metinlerinde "ölümsüz" firavnlara mahsus oval bir çizgi içinde
geleceğe kalmasından çoktan geçtim adımın.
şânım şu olsun ki, Yûsuf'la birlikte anılmasını sağla adımın.
ben ki,
hatırladım, "ol", dendiğinde duyduğum sesi, kâf u nûn,
hatırladım verdiğim sözü, bana üflediğin nefesi,
kalbin samimi olup olmadığını ölçebilecek yalnız sensin,
tart kalbimi,
kabul et şehadetimi
kabul et beni.

Firavn, gözleri kalbine çevrili, kalbinde ezel sevinci. Dedi: Ey biricik Rab, senden başkası yoktur. Rabbi içindeydi, Yûsuf'un Rabbi.

İki dizi üzerine serin taşlara çöküverdi. Mabede girdiğinden bu yana kaç vakit geçmişti, her gün Nil üzerinde gezen güneş neredeydi, bilmedi. Alnından geçen damarın yangınını serinletmek istedi. Alnında ehramların gölgesi.

Birden, Nil'in memleketinde güneşin en yüksekte olması gereken vakitte ortalık gece gibi karardı. Lâcivert gökyüzünde sonsuz sayıdaymış gibi görünen ama sonsuz sayıda

olmayan yıldızlar doğdu ırmağın üzerine. Vadi karardı. Nil'in ve çölün ve Ken'an'ın üzerine ay büyüklüğünde bir dairenin karanlığı düştü. Aynı karanlık Nil'in yukarısındaki, uzak gibi görünen ama uzak olmayan ülkeyi de içine almıştı. Uzak gibi görünen ama uzak olmayan ülkenin kuzeyinde suyun kıyısına kurulmuş kentte, çok ama çok uzak zamanların yazıcısı, gökyüzüne, gün ortasında kurumuş bir hurma dalının hilâline dönen güneşe bakmaktaydı. Şaşkın ve meraklıydı. Yürünecek yolu vardı! Altı gün sonra toprağın öfkeyle sarsılacağını ve içindekileri dışarı atacağını bilmiyordu.

Dizleri üzerinde ürperdi Firavn. Daha önce hiç karşılaşmadığı bu karanlığa bir anlam veremedi. Ama bildi ki ne mermer putlara sorması gerekecektir, ne başrahibe. Ne kâhinler akıl erdirebilir, ne de güneş tanrısı kendisini perdeleyen gölgeyi açıklayabilir.

Rabbim, dedi ne gelecekse senden gelecek, öylesine teslimim, öylesine seninim. Ürkmedi. Korkmadı. Kaçmadı. Ama alnı yandı. Alnında ehramların gölgesi. Arkasında bıraktığı karanlığı düşündü, daha karanlık bir daha asla olamam, dedi. Alnında ehramların karanlığı. Gün ortasında pencerelerden tapınağı istilâ eden ürkütücü karanlığı bekledi. Alnında ehramların ağırlığı. Secde yerini görecek kadar aydınlığım var ya, dedi. Yetmez mi? Alnının yangınını tapınağın taş zeminine yasladı.

Firavn doğrulduğunda, güneşin üzerinden bir peçe çekilmiş gibi, ortalık aydınlanmıştı.

Ehramın ağırlığı hiç ehram yaptırmamış Firavn'ın sırtından kalktı.

Ehramın ağırlığı onun zamanında yaşamış kölelerin sırtından da kalktı.

Söz sonunda sözün kasrı çöktü.

Nil'in derin vadisine doğru baktı Firavn, kurt ve karaca bir aradaydı.

Beşinci Bölüm / DUA

Dua: Yûsuf'un Duası

"Ey Rabbim!

Mülkten bana nasibimi verdin.

Ve bana rüya ilmini öğrettin.

Ey gökleri ve yeri yaratan!

Sen dünyada da âhirette de benim sahibimsin.

Beni Müslüman olarak öldür

Ve beni

Salihlerin arasına kat,"

Yûsuf, 101.

Altıncı Bölüm / YAZICININ SON SÖZÜ

Yazıcının Son Sözü, Yazının Kaderi

Yazının bedeli vardır bilirsiniz.

Kurban ister, kan ister. Ter ister, gözyaşı ister.

Bu yüzden kaderi ağırdır. Yazının kalbi vardır.

Kalbin titreşimi parmak uçlarının titreşimine uyduğunda ortaya çıkan sözün hükmü var.

Düştüğüm, parmak uçlarımın titreşimi kalbimin titreşimine uyduğu anda ortaya çıkan sözün kuyusuydu. Kervancılar olmadan, kolay çıkmak mümkün mü?

Anlattılar işte, gözlerimle görmedim, taşlara kazımadım. Ama yalancı da değilim. Yazılmış bir hikâyenin üzerinden yeniden yazmak arzusuyla geçince yazdım, bu yüzden yazdım.

Bir kalp, bir kalp daha. Birleştirici bir kalp olarak yer alıyorsa arada, bir kalp için ne çok acı. Yakub, Yûsuf, Züleyha. Hepsi bir tek, biri her bir kahraman: Ölen ve yaşayan, yaşayan ve yazan. Ben kâtibü'l-esrârım. Kalpler kuşanırım. Sevdalar alırım. Uçurum kenarları bu yüzden rüzgâr ve ölüm kokuyor. Bu yüzden kendi yazdığım sonunda dönüp dolaşıp bana geliyor.

O kadar ki, rüyanın hikâyesi demek olan bu hikâyede yazılmadık tek rüya, yazıcının

rüyası.

Hayat, hayalin de arkasındaki hayalden nisbet olan o rüyaya dönünce:

Yûsuf'un rüyası: Gerçekleşen bir rüya. Bir peygamber rüyası.

Züleyha'nın rüyası: Yanıltıcı bir rüya? İlk bakışta! Sonunda o da gerçekleşen bir rüya.

Firavn'ın rüyası: Bir hükümdar rüyası.

Görülmeyen bir rüya: Nil nehrinin rüyası.

Rüyaların rüyası: Yazıcının yazılmayan rüyası.

Ez-cümle: Eflatun'un mağarasında bir gölge.

Bütün anlamlara bitişik olarak bütün anlamların da üstündeki anlamı çözünce.

Dönünce mağaranın çıkışına yüzünü, bilince bilmenin bilincini,

Âdem'e öğretilen isimlere dönüşüyor bütün sözcükler neticede.

Değil mi ki Kâbe ile örtüsü arasına gece girdiğinde ve bulutlar gölgelerini konuşan ırmağın üzerine bıraktığında ve hasretle başlayıp kavuşmayla bittiğinde hikâye; tüm yaşananlar tabiri sonraya bırakılmış bir rüya gibidir ve bu dünyada aksa da Nil, cennetten çıkan dört nehirden biridir.

Değil mi ki ben kâtib-el-esrârım, kimi yazarak öldüm, kimi ölerek yazdım.

Vakit tamam! Üzerinden bir okuma geçmiş kitabı karşısında yazıcının duyduğu ürpertinin anısı, bütün anılara benzeyecek nasılsa. Bütün defterlerin özeti, mahşere kadar açık kalacak bir defter değil mi?

Konan göçer, doğan ölür elbet. Irmak denize, deniz ırmağa kavuşur sonunda; ruh kaynağına, kaynak da ruhuna muhtaç değil mi şunun şurasında?

Ne güzel, ölecek olmak ne güzel. Ne güzel, ölecek olmanın muştusu ölmeyecek olmanın tahayyülünden, ne güzel.

Beyit:

Minnet Hüdâ'ya devlet-i dünya fenâ bulur

Bâkî kalır sahîfe-i âlemde adımız

(Bâkî)